

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. Theophili Raynavdi, Ex Soc. Iesv. Erotemata De
Malis Ac Bonis Libris, Deque Ivsta Avt Inivsta, eorumdem
confixione**

Raynaud, Théophile

Lvgdvni, 1653

X. An libri supposititij suffixione digni?

urn:nbn:de:hbz:466:1-11141

& factis Lacedæmon. ac Clemens Alexand. 3. pedag. cap. 8. obseruauerunt.

EROTEMA X.

An libri supposititij confixione digni.

R 73.

POssunt quidem libri supposititij, nec in se mali esse, nec nociui: quia tamen procliuè est, vt suppositio ex malitia fiat, ad inferendum damnum, vt sæpè factum est ab hæreticis, refero in hanc seriem librorum in se malorum, & nociuorum, libros supposititios.

Libros ergo esse velut liberos, magni Antistites duo, Ambrosius, & Sinesius tradiderunt. Ille *epistola* 40. quæ est ad Sabinum, iste *epistola* 1. Quod ergo circa liberos non est inauditum, vt aliis parentibus supponantur, (qua de re Alphonsus Carranza *de partu naturali ac legitimo*, cap. 5. latè disserit,) contingit quoque plerumque circa libros, & fœtus ingenij. Dubitari itaque potest, quid iuris sit de libris suppositis. In qua controuersia, quia valè latè fusa est, & ad plurima pertinens, præmittam varias suppositiones librorum totales, & partialem: quibus præmissis, subiiciam qui ex libris suppositis sint damnandi, qui secus. Suppositiones totales sunt multiplicis generis. Nam integrum opus aliquando supponitur certò alteri autori ab ipsomet autore. Aliquando autem similis suppositio fit à tertio, sed per hallucinationem & oscitantiam. Rursus aliquando similis suppositio fit à tertio, sed per nequitiam, & malignitatem. Tandem similis suppositio non fit aliquando à tertio, sed à falso autore, supponente sibi librum alienum per plagium, quod dupliciter posse contingere, vsus docuit. Nam interdum adhibetur interpolatio aliqua, ita vt plagium sit palliatum; aliàs verò absque vlllo artificio admittitur plagium manifestum. Hæ sunt suppositiones totales. Suppositio verò partialis ea est, qua opus alterius scriptoris, admissio fermento quòpiam, adulteratur; sic enim supponitur auctori operis, pars aliqua ad eum non pertinens. Nec absimile est, quòd aliqui falsas sententias quas sunt cõmentis, venditant, tanquam alienius grauis auctoris, vel S. Patris, præsertim ad inoculandam concionem. Non plures librorum suppositiones occurrunt. Nam ea quæ nomen aliquod fingitur, in nullum verè hominem cadens, non est suppositio operis alieni facta alteri. Quare de ea seorsim est agendum. Prædictas autem quæ verè suppositiones sunt, exponemus primùm, tum diiudicabimus.

S. R.

§. I.

*De suppositione libri facta alteri, per ipsummet
libri autorem.*

Supponi plerumque ab ipsis autoribus libros suos, aliis parentibus, exempla plurima docent, recentia, & vetera; permulti enim siue ut tutò compareant libri, qui ipsorum nomine editi malè exciperentur, vltò eos amicis tradunt, vt eos ipsi suo ipsorum nomine edant. Aliquando autem, vt maior sit operi autoritas, & vberius per illud habeatur effectus intentus, abdicant à se autores, libros suos, supponuntque alij eminentiori, vel potestate, vel sanctitate, aut fama. Sic opus de Consolatione, conscriptum ab aliquo, Tullij nomine, eique suppositum, videtur euincere Iustus Lipsius *dissertatione de ea lucubratione*. Tamen alij, inter quos Mariana *lib. 3. de immortal. cap. 4.* opus illud Tullij ipsius esse contendunt. Opus Gobelini Personæ, ab autore Pio II. esse ei suppositum, multi notarunt. Nuper qui Anglicanam historiam Nicolai Harpsfeldij ediderunt, Dialogos Alani Copi nomine editos, sanè eruditos, & ad diffidia de fide perutiles, ab eodem Nicolao autore, iustis de causis Alano Copo amico concessos, prodiderunt. Nec illud omittam; Ioannis Fischeri, vel auctoris, vel adiutoris esse, opus *contra Lutherum de Sacramentis*, ab Henrico VIII. ante hæresim vulgatum, vt scribit Sanderus *lib. 1. de schism. Anglic. ad annum 1535.* Suspicio item fuit Pamelij, non vana, Erasmus supposuisse S. Cypriano opus *de duplici martyrio*, ab ipsomet Erasmo fabricatum. Inter Ethnicos, Adrianus Imperator, lucubrationes suas Phlegonti liberto suo supposuit, & eius nomine exposuit, vt disertè scribit Spartianus in Adriano.

Non desunt apud ipsos Patres, exempla. Opus S. Prosperi *ad obiectiones Vincentianas*, ab ipsomet Prospero, nomine S. Augustini editum, eo titulo, *Augustini, ad articulos sibi falso impositos, responsio*; olim inualuit opinio, quæ tamen nunc eraso eo titulo propè exolenit, videtur tamen esse verè antiqua. Nam S. Fulgentius *lib. 1. ad Monimum, cap. vlt.* illum librum citans tanquam Prosperi, ait in eo depelli, quæ fuerant S. Augustino malè imposita: & tamen constat, Prosperum neque in præfatione illius libri, neque in responsione ad singula obiecta, meminisse depulsionis calumniarum circa ea puncta irrogatarum D. Augustino. Viderur ergo Prosper D. Augustini nomine librum conscripsisse, vt ferebat vetus inscriptio, nomine Augustini *ad articulos sibi falso impositos*. De conscripto abs se tomo dogmatico, sub nomine S. Flauiani, testis est S. Anastasius Synaita *cap. 10. c. 17. 8.*

Vigilius item *lib. 5. contra Eutychem*, non longè à principio, sic scribit. [De Conciliorum diuersis sanctionibus, & nominum religiosè additis nouitatibus, plenissimè in eis libris, quos aduersus Sabellium, Phorinum, & Arrium, sub nomine Athanasij, tanquam si præsentibus cum præsentibus agerent, vbi etiam cognitoris persona videtur inducta, conscripsimus, à nobis fuit expressum.]

Hæc est illa tractatio, quæ inter S. Athanasij opera legitur *tomo ultimo*, sub nomine *disputationis Laodiceæ habitæ*. Nam argumentum disputationis illius, perbellè consentit cum iis, quæ in ea tractari, affirmat Auctor ipse Vigilus. Perperam igitur inter D. Athanasij opera, tanquam ab eo verè conscripta, recenseretur illa disputatio. Frustrà etiam verus auctor, qui in ea præfatus est ad Maternum Episcopum, quem nominat Beatissimum Papam, vt eam disputationem S. Athanasio salua temporum consonantia asserat, adducit Chronicum Seueri Sulpitij, duos distinguens Arrios, quorum vnus posterior, potuerit cum S. Athanasio configere. Hoc vides frustra fangi, cum Vigilus consilium suum apertè prodiderit.

178. Spectant ad hunc ordinem, retractationes nomine quorundam Patrum, vel antiquorum Doctorum editæ à posterioribus. Sic enim palinodiam S. Cyrilli, à Nestorianis editam, legimus in Concilio Ephesino. S. Hieronymus *lib. 2. in Rufinum, cap. 7.* testatur, fuisse qui ex ipsius S. Hieronymi nomine, librum pœnitentiæ, & palinodiæ ederet, ob versam scripturam ex impulsu Iudæorum. Pari audacia, tametsi fortassis meliore animo, quidam cum S. Hilarij non possent subducere criminationi illi, qua grauabatur, ob doloris affectum, Christo, (vt videbatur,) negatum, edidit librum retractationis illius sententiæ, imò erroris, nomine S. Hilarij. Quem librum abs se visum fuisse, Gulielmus Paris. testatus est S. Bonauentura, vt scribit sanctus hic Doctor *in 3. d. 16. art. 1. quest. 1. ad primum.* Non eguisse tamen S. Hilarij ea erroris deprecatione, monstraui suo loco, prolatis variis luculentis S. Hilarij testimoniis, veritatem Catholicam ferentibus. Affine est, quod Magister Ioannes Vitalis *tract. de conceptione Deip.* refert se vidisse librum retractationis S. Thomæ, circa sententiam de maculata conceptione Deiparæ, traditam 3. *sententiarum*; quam palinodiam eodem modo confictam, non videtur dubitandum.

179. Planè item existimo, sermones ad fratres in Eremito, qui nomine B. Augustini circumferuntur, esse in hanc classem referendos. Non enim reuera sunt Augustini, sed alterius, qui nomine S. Augustini ad suos loquentis, sermones illos conscripsit. Quamquam non me latet, perantiquam esse hanc suppositionem; nam citantur hi sermones nomine D. Augustini, in Concilio Aquilgranensi sub Ludouico Pio *anno 830. cap. 113. & 112.* Mordicus item hos sermones esse verè D. Augustini, contendit Ambrosius Coriolanus *Generalis Eremitarum, in defensione sui Ordinis, veritate 3.* Basilius Poncius *lib. 7. de matr. cap. 1. à num. 6.* Ægidius à præsentatione in Primate Augustiniano *lib. 1. cap. 8.* Maiolus *colloq. 6.* Nicolaus Crusenius *in Monasterio Augustiniano 1. part. cap. 10.* Sed contrarium euincere omnino videntur Gabriel Pennotus *lib. 1. histor. Canon. Regul. cap. 30. ac 31. & 32.* & Bellarminus *tract. de scriptor. in Augustino*, cum de *tomo 10.* ineptiæ certè tales ibi continentur, & stylus tam dissidet à stylo Augustini, vt cœci esse videatur, eam lucubrationem D. Augustino velle affingere. Studiosè eas ineptias collegit Erasmus *lib. 3. de ratione concionandi, non multis à principio foliis*, mihi à *pag. 137.* & multas quoque addensat Bernardus Vindingus Augustiniano, in opere quod inscripsit, *Criticus Augustiniano castigatus*, cum de *tomo 10. à pag. 237.* vt certum statuens, eos sermones supponi S. Augustino.

Non

Non videtur dubium, quin multi quandoque, vel ad ostentandum ingenium in aptè exhibenda aliena persona, ex cuius nomine scriberent, vel quod postremo loco affirmabam, ut inscriptiones suas aliquo loco sub grauis viri nomine esse viderent, concinnarint aliquas lucubrationes, nomine aliorum, quibus eas supposuerint, non sine iniuria autorum quos ementiuntur, eorumque stomacho si viuerent, aut suppositionem nossent. Sic enim Martialis *lib. 10. epigr. 3.* ad Priscum stomachatur his verbis in quendam, ipsi Martiali supponentem carmina.

*Vernaculorum dicta, sordidum dentem,
Et fœda lingua probra circulatricis,
Qua sulfurato nolit empta ramento,
Vatiniorum proxeneta fractorum,
Pœta quidam clancularius spargit,
Et vult videri nostra. Credis hoc, Prisce,
Voce ut loquatur psittacus coturnicis,
Et concupiscat esse Canus Ascaules?
Procul à libellis nigra sit meis fama,
Quos rumor alba gemmeus vehit penna.
Cur ego laborem notus esse tam prauè,
Cum stare gratis cum silentio possim?*

Visum est nonnullis, sic suppositas fuisse S. Ignatio eas epistolas, quæ sunt ad B. Ioannem Euangelistam, & ad Mariam Deiparam, huiusque vicissim ad Ignatium. Quanquam non me lateat, litteras Deiparæ ad S. Ignatium, & Ignatij ad Deiparam, agnosci pro germanis à S. Bernardo *serm. 7. in Psal. 90.* Marco Michaële Carnotensi *tract. de viris illustr.* Petro Canisio *lib. 3. de B. Maria cap. 1. Sixto lib. 2. bibl. in Maria*, & latè à Melchiore Incoffer *lib. pro epist. Deiparæ ad Messanenses cap. 25.* Tamen adhærendum potiùs videtur Baronio, qui anno Christi 48. eas epistolas censet supposititias.

Epistolas item Senecæ ad B. Paulum, & huius vicissim ad illum, extare scimus, quas ut genuinas agnoscit Pamelius *in cap. 20. de anima Tertulliani.* Eavere videntur varij Patres, qui illarum epistolarum, vtrinque à Seneca, & Paulo scriptarum, meminerunt. Ita enim D. Hieronymus *lib. de scriptor. in Seneca*, S. August. *epist. 54. & lib. 6. de Civitate Dei, cap. 10.* Satisber. *lib. 8. Polycrat. cap. 13.* omnes post acta passionis S. Pauli à D. Lino, (ut volunt,) conscripta. Verùm eas epistolas, quæ nunc extant, supposititias prorsus esse, censent Lipsius *in præludiis ad Senecam cap. 10.* Baro. *anno Christi 66.* Onuphrius *lib. 1. de primatu Petri pag. 3. dissuasiōe 15. pag. 268.* Posseninus *in Apparatu verb. Seneca.* Lælius Bisciola *tom. 1. subsec. lib. 15. cap. 1.* & videtur ea sententia longè verior. Est quoque admodum verisimile, non modò eas quæ nunc extant, epistolas esse supposititias, sed verè nullas vnquam fuisse, vltro citroque datas ab eis literas; sed ex fabulosis Lini actis haustam esse falsam existimationem de talibus aliquibus epistolis quandoque conscriptis à Paulo, & Seneca; sicque ab aliquo otioso, suppositas fuisse epistolas quæ circumferuntur.

Impium Monachum Andream, (de quo S. Gregorius *lib. 9. epist. 69.* scribit,

talia

179.

180.

181.

alia de eo reperta esse, qualia nec de scelerato quocumque laico crederentur;) constat Græcos sermones ipsi S. Gregorio supposuisse, de quibus Sanctus Pontifex commonere adactus est Eusebium Thessaliæ Episcopum: ne fortè ex imperitia & nequitia illius Pseudomonachi, aliquid suo nomine vulgatum esset, quod fideles inficeret, & in fidei damnum redundaret. Negat verò S. Gregorius, se Græcè sciuisse, aut aliquod opus aliquando Græcè conscripsisse. Itaque flagitiosus ille Monachus suum factum tanto Pontifici nequiter supposuerat.

Nouum genus nequitiae in supponendo alteri suomet opere, prodidit nebulo, mihi de nomine ac cognomine notus, erga Magistrum Iurisperitum, in Dolana Academia Professore. Consultò premo vtriusque nomina, sed Professore fingamus *Caium* dictum, discipulum verò *Titium*. Erat itaque Titius, cum in Dolana Academia Iura prælegentem audiret Caium, quod plerique ex eo genere solent, qui in Academiis nihil minus præstant, quam quod venerant præstituri. Præterea verò iuuenis erat turbido ingenio, & factiosus; tumultuosa agendi, viuendique ratione, faces inferebat quocumque se verteret, & omnia susdèque miscebat. Non ferens vltra huiusmodi Auditorem Caius, per quos intererat, ablegari curat Titium, & à publica audientia extorrem fieri. Non ferens scholasticum illud exilium Titius, genus vltionis excogitat, quo Caio cordolium, & apud exteros vbi notus neuter erat, infamiam crearet: librum scribit omnibus ineptis factum, & insulsiplimum plenum salibus, quorum autorem facit Caium. Collectio videbatur dictorum, & factorum Caij, eiusque apophthegmatum, & acroamatum, qualem de dictis & factis Socratis concinnauit Xenophon, & de dictis, & factis Alphonfi, Aeneas Syluius; alij item de aliorum dictis, & factis, similes eclogas contexuere, sed suo nomine: cum Titius nullo apposito Autoris vel euenti nomine, videri vellet nesciis strophæ lectoribus, Caium eam collectionem suorum dictorum atque factorum, euulgasse. Quid hac nequitia dolosius? Quam contemptum super Magistrum effuderit nequam Auditor, & quantis ille sannis, principio patuerit apud ignaros malignitatis Titij, mitto dicere.

182. Reducitur ad hoc supposititium caput, fraus Monachi, nisi per calumniam grauatus fuerit, vt aliquorum suspicio tulit, apud Philippum Bonæ Spei Abbatem *lib. de contin. Clericor. cap. 103*. Disputans ergo cum Clerico Monachus, de monastici, & clericalis status præcellentia, agens Notarium in eà disputatione, id est, eam excipiens, ac scribens, & pro suo arbitratu, quæ vellet dicta, Clerico affingens, se denique victum fatentem Clericum inducens, bellè delusit Clericum. Item reducitur ad hunc suppositionis modum, suppositio literatum tanquam ex alicuius nomine, cum ipse reuera nihil tale scribat. S. Bernardus de scriptis à Nicolao quodam falsis literis sub ipsius S. Bernardi nomine, grauem edit querelam *epist. 298*.

Aliud quàm ad proximè tactum suppositionum caput, pertinet, quæ & qualia Cassiodorus, Theodorici nomine vltro prænotarit. Quod enim esset ei à seceris, minus mirum debet occurrere, tam multa Regis illius nomine à Cassiodoro scripta. Blesensis quoque, egregiam ad Iconij Soldanum parænesim, nomine Alexandri Papæ, prodire voluit.

§. II.

De libri suppositione facta à tertio per hallucinationem.

Ad hunc suppositionis modum tres personas concurrere necesse est, nam neque autor ipse verus potest suorum factuum obliuisci, eosque per errorem alteri tribuere. Neque item autor falsus, qui sibi per probrosum furtum opus alterius supponit, hallucinari potest, existimando partum suum esse, qui reuera est alterius, qui sunt duo modi, quibus suppositio libri, duorum duntaxat opera perficitur. Hic ergo tres interueniunt, estque hæc suppositionis ratio creberrima, præsertim quoad opera SS. Patrum, & antiquorum Doctorum, quorum pleraque aliis autoribus perperam sunt adscripta, alia ipsis Patribus, vel antiquis Doctoribus, perperam tributa. Ortum id quandoque ex similitudine nominum, vt infra videbimus, de Hugone Victorino, & Hugone de Folieto: itémque de Thoma Angelico Doctore, & Thoma Anglico. Aliàs ex eo quòd festinans librarius, librum prænotans sola initiali litera nominis veri autoris, occasionem errato dedit. Sic enim sæpè aduertimus, varia S. Anselmi opera, nunc S. Ambrosio, nunc S. Augustino tributa, eo quòd in manuscriptis, libri initium ita haberet, *Manuale Sancti A. Episcopi*; Incidens in sic prænotatum librum improuidus librarius, cui minùs compertus erat S. Anselmus, pro *Anselmo*, legit *Augustinum*; & deinceps prænotauit librum, *Manuale S. Augustini Episcopi*. De orationibus præparatoriis ad Missam eiusdem S. Anselmi, idem esto iudicium, sunt enim tributa S. Ambrosio; quia in MS. Cod. Carthusiæ Parisiensis, è quo sunt eruta, habebatur, *Orationes Sancti A. Episcopi*, & qui eas exscripserunt, *Sanctum A.* censuerunt esse S. Ambrosium. Similia multa, infra occurrent. Plerumque prætermisus à librario anteriore libri titulus, vel autoris nomen, aliàs autoris nomen suum prementis humilitas, occasionem hallucinationi dederunt. Nauauit, quoad Patres, & sacros Scriptores, diligentem hac in parte operam Cardinalis Belarminus; quia tamen in campo propè infinito, & vberima omninò messe, nonnullæ spicæ eius diligentiam effugerunt, iuuat aliqua præterea exempla, huiusmodi circa sacros libros hallucinationum, & exortarum inde suppositionum, quæ ipsi deprehendimus, non omittere, ordine elementorum seruato. Neque verò dubito, quin aliqui ex libris in hoc syllabo annotandis, potuerint fortassis aliter, quàm per tertij hallucinationem, supponi autoribus quibus tribuuntur: tamen in re incerta, placuit dolum non præsumere. Porro non modò operum, quæ re ipsa fuerint supposita, exempla annotabo, sed etiam eorum, quæ aliqui minùs rectè censuerunt cuiuspiam fuisse supposita, subiuncta ratione cur eis non videatur subscribendum.

A.

Alberto Magno suppositum est sub nomine *Mariæ* ab eo conscripti, opus Richardi à S. Laurentio de B. Virgine, vt monui in Diptychis Marianis.

Q

Ægidius

Ægidius Romanus, Columna Ord. Eremitarum S. Augustini, postea Archiepiscopus Bituricensis, omnino multa scripsit: sed nomine eius vulgatum *Correctorium corruptorij doctrina S. Thoma*, Ioan. Picus *quæst. 1. Apolog.* & Leander *lib. 4. de viris illustr. Præd. pag. 138.* tribuunt Ioanni Parisiensi Ord. Prædic. Ægidij æquali. Sed cum addat Leander, Richardum quoque Clapoel Anglum, scripsisse eodem argumento, & titulo librum, quidni Ægidius quoque ea de re scribere, & vindex pro magistro exsurgere potuerit? Multo ampliorem plagam Ægidio Romano inflixit, qui omnia eius opera supposuit Ægidio Corboliensi, Medico Gallo, eximie laudato ab Ægidio Parisiensi *lib. 5. Carolini*, quem scripsit ad instructionem illustris pueri Ludouici, filij Philippi Augusti. Falsi enim sunt, Platus *lib. 2. cap. 32.* qui eius opera tribuit S. Ægidio, itémque Trithemius, & Gesnerus in suis Scriptorum indicibus, & ex eorum fide Tiraquellus *lib. de nobilit. cap. 31. num. 254.* ac Schenckius in *Biblioth. Medica*, cum Ægidium illum Corboliensem, Græcis, & Benedictinis accensuerunt, iure reiecti à Gabriele Naudeo in *Panegyrico schola Modica Paris. pag. 36.* Cæterum quantus quantus fuerit hic Ægidius Corboliensis, indignum tamen est, eius descriptiones esse arbitrari, quæ nomine Ægidij Romani circumferuntur. Quid enim Medico ad tot Ægidij Romani lucubrationes Theologicas?

Agobardi Lugdunensis nomine, tractatum *de comparatione vtriusque Regiminis Ecclesiastici & Politici*, emisertunt Papyrius Massonus, & Melchior Goldastus, sed per non leuem hallucinationem. Nam tractatus eo nomine inscriptus Agobardo, est aceruus trium tractationum sub vno illo titulo malè confarinararum; nimirum, *Epistola Agobardi ad Ludouicum Imperatorem; epistola Gregorij IV. increpatoria ad Episcopos Gallicanos atque Germanos; & rationum confusionis in domo Ludouici Imperatoris.* Prima tractatio incipit ab illis verbis, *Iubet vestra prudentissima;* & desinit in illis, *faciat Apostolicis meritis.* Secunda tractatio, (in qua sola agitur de prælatione Ecclesiasticæ maiestatis, & spiritualis regiminis, supra regimen Politicum, & maiestatem Imperialem;) orditur ab illis verbis, *Romano Pontifici scribentes,* & finit in illis verbis, *eadem damnatione sis?* Tertiæ initium ducitur à verbis illis: *Audite hac omnes gentes,* & protenditur ad finem vsque tractatus, vbi illa verba leguntur, *ipse dixit, & facta sunt.* Hæ duæ partes tractatus prædicti, longiores multo sunt singulæ, quàm prima, quæ sola est Agobardi, in qua comparatio vtriusque regiminis, quæ titulo totius tractatus præfertur, ne attingitur quidem. Itaque admodum indiligenter, aceruus ille tractationum, Agobardo suppositus est, præsertim sub eo titulo, qui nihil ad Agobardum. Notauit incuriam Massonij diligenter, & qua est iudicij acritudine, omnia prædicta accuratè se creuit vir doctissimus Petrus de Marca *lib. 4. de concordia sacerdotij & imperij, cap. 11.*

185. Alcuino, (vt refert Christophorus Madridius *lib. de freq. commun. cap. 3.*) multi doctissimi viri supposuerunt librum de Ecclesiasticis dogmatibus, quem Gregorius Ariminensis ex rubricis antiquis, (vt ait,) adscribit Diuo Augustino: sed liber ille neque Augustini, neque Alcuini est, at Gennadij.

Amalarius Treugrensis Antistes. Huic passim supponitur *lib. de diuinis officiis.*
Non

Non esse tamen hunc Amalarium libri illius verum parentem, sed alium Amalarium non nisi Diaconum, & Episcopo ætate supparem, qui iussu Ludouici Imperatoris opus illud contexuerit, annotat Sirmondus ad Ennodij opusculum *de cerei benedictione*.

S. Ambrosio suppositam esse posteriorem pro Dauide Apologiam, contendit Nicolaus Faber opusculo ultimo, quod est ad Frontonem Ducæum. Et idem habet Bellarminus *lib. de scriptor. in Ambrosio*: qui argumentum ducit ex styli diuersitate, & ex eo quod alia extet apud eundem Ambrosium pro Dauide Apologia. Sed maximè ex eo quod Autor posterioris Apologiæ, negat Davidis cum Bersabea adulterium, fuisse verum adulterium, illudque censeat allegoricè interpretandum, quod S. Ambrosius nunquam diceret. Hinc Nicolaus Faber colligit id opus esse alicuius Origenistarum omnia ad allegorias vertentium: & miratur in editione Romana expunctas esse ex cap. 8. aliquot lineas, quibus ea probrositas indignè Ambrosio affricabatur; quamuis non sint crasa ex cap. 11. illa idem ferentia. [In illo inuidioso David adulterio inueniri non solum quod non reprehendatur, sed etiam quod laudetur.] Hinc tamen minùs perspicuè habetur quod hi Autores intendunt de supposita S. Ambrosio ea lucubratione. Nam stylus haud abhorret à S. Ambrosio, imò plerique modi loquendi S. Ambrosio familiares, hinc passim occurrunt. Quod autem alia extet eiusdem tituli lucubratio, non vrget. Nam hæc posterior Apologia, est commentarius in titulum Psal. 50. & in ipsum Psalmum. Prior autem Apologia est eo nexu soluta. Quod autem adulterium Davidis in posteriore Apologia dicatur abdere mysteria Christiana, non pertinet ad laudationem adulterij. (Absit;) sed ad vtilem allegoriam, qualem alij quoque Patres factis quibusdam tarpibus substrauerunt. Videndi S. Augustinus 22. *contra Faustum cap. 83*. S. Gregor. 3. *moral. cap. 21*. Beda *lib. 2. in Samuelem cap. 3. & quest. 6.* ex variis Bernardus *serm. 2. de Domin. infra octauam Epiphania*, qui ait hanc esse tenebrosam aquam in nubibus æris. Rupertus *lib. 5. in Genes. cap. 9.* Blesensis in *calce Inuerti*. & ex recentioribus Sancius in *cap. 1. Osea à num. 18.* qui fatetur S. Hieronymum aliquando aliud sensisse, nimirum in *cap. 45. Esaiæ*, & in *cap. 12. Ezech.* & in *cap. 10. Osea*. Sed notat mutasse postea sententiam *epist. 131. ad Ruffinum*. Multo minus est operæ in retinendo libro altero de interpellatione David, quem æquè S. Ambrosio suppositum asserit Bellarminus. Sed quæ adducit, debilia videntur, vt attendenti liquebit. Itaque fœtus illos esse S. Ambrosij genuinos, nec illi fuisse suppositos, verisimilius censeo.

Eidem S. Ambrosio suppositos esse libros duos de pœnitentia, visus est censere Petrus Soto in *Institut. Sacerd. tit. de necessitate Confessionis, lect. 2.* eiusque sensum non alio firmiore argumento dispellit Bellarminus, quàm quod ipse Autor, se Ambrosium subindicet, & communiter ei tribuantur. Verum extra dubium planè esse debet, libros illos verè esse S. Ambrosij. Nam S. Augustinus *lib. 2. contra Iulian. non longè ab initio*, locum profert ex opere S. Ambrosij contra Nouatianos, qui legitur *lib. 1. de pœnit. cap. 2.* Disputat autem in hoc opere S. Ambrosius contra Nouatianos. Et ipse S. Ambrosius in *Psal. 37.* horum librorum suorum apertè meminit, [*De pœnitentia*, (inquit,) ducis iam dudum scripsi libellos.] Quare extra dubium esse debet, vt dixi, hos libros non esse Ambrosio suppositos. Quæ autem, vt Ambrosio eos eripiat,

186.

187.

opponit Soto, sunt planè leuia; ait enim, autorem illorum librorum, loca aliqua Scripturæ torquere, & peruettere sensum, vt cum minùs sobriè, de exteriori tantùm lapsis, postea reuersis ad cor, ait, quòd Diabolus poterit de eis dicere, *populus hic labiis me honorat, cor autem eorum longè est à me*; & cum obseruat, Christum dicere, *Omnis qui me confitebitur, confitebor & ego eum*. Nec similiter dicit, *Omnis qui me negauerit, negabo eum*; sed indefinitè tantùm pronunciat, qui negauerit, à se quoque negandum. Subiicit Soto, importunam esse eiusdem autoris verborum, & sui accusationem valdè insulsam, Ambrosiique grauitate indignam, ab eo prætexi, *lib. 2. cap. 8.* vbi agendum esse sibi leniter cum pœnitentibus, confirmat, ex eo quòd & ipse peccator fuerit. Itaque Soto, ne cogatur, hæc, (vt ait,) tam indigna ex Ambrosio suscipere, maualt illi totum opus abrogare. Ego tamen quæ sint illa tam indigna, non video. Nam tueli causam lapsorum qui postea surrexerunt, non est minùs sobriè factum, sed omninò catholicè ac sapienter. Eo autem accommodare verba alio sensu prolata, vitiosum non est, cum tales accommodationes sint Patribus omnibus, & indubitato Ambrosio frequentissimæ. Recogitare autem infirmitates suas, & inde excitari ad compatiendum infirmis, non video quid insulsum, aut Ambrosio indignum contineat. Quare dubitare non possum, quin opus illud sit S. Ambrosij, & caput illud 8. libri secundam explicatè, ac disertè hoc tradit, vt nulli id ambiguum esse patiat.

188.

Commentarios in Paulum Ambrosio tributos, esse Hilarij Diaconi, quem S. Hieronymus ob Luciferanismo, vocauit *Orbis Deucalionem*, notauit iam pridem vir eruditus in recognitione Louan. operum D. Augustini *ad lib. 4. contra duas epistolas Pelag. cap. 4.* Non esse sanè opus illud S. Ambrosij, multis coniecturis euincit Franciscus Turrianus *lib. 5. contra Magdeburg. cap. 11.* & alij, quos adducit Cornelius à Lapide *in Prolegomenis ad Paulum*, agens de interpretibus epistolarum eius. Error quòd mulier non sit ad imaginem Dei, traditur ab hoc Autore *1. Cor. 11.* Et idem tradit Autor qq. Veteris ac Noui Testam. quem verisimillimum est, esse hunc ipsum Hilarium Diaconum. Tempora certè consentiunt. Nam Hilarius sub Damaso se scribere notauit. Autor verò quæstionum, in 44. se scripsisse prodit sub annum 374. quo tempore sedebat Damasus.

Liber de dignitate Sacerdotali, Anselmum potius redolet, quàm Ambrosium. Nihil tamen definitio.

189.

Ambrosio communiter, ac S. Augustino, tribuitur *hymnus Dominicalis*; sic enim Alcuinus *lib. de officiis*, appellat canticum vulgatum, *Te Deum laudamus*, quod olim ex vsu Romanæ Ecclesiæ in solis Pontificum natalitiis concini solitum, teste Amalario *lib. de ordine Antiphonarij cap. 2.* postea ex S. Benedicti præscripto, in quibusuis Dominicis, etiam Adventus & Quadragesimæ, decantatum est, non sine aliqua offensione Præsulum; vt scribit Radulphus Glaber *lib. 3. histor. cap. 3.* Hunc igitur hymnum passim tribuunt SS. Ambrosio & Augustino, ex autoritate S. Dacij, à D. Gregorio 3. *Dialog. cap. 4.* laudati, qui ita scripsit in suo Chronico *lib. 1. cap. 10.* referente Bellarmino *lib. de scriptor. in Dacio, & lib. de orat. cap. 12. & 14.* & Olinerio Bonarsio *lib. 1. de horis Canon. cap. 29. num. 26.* Verùm opus quod S. Dacio adscribitur, eius

reuera

reuera esse, non omnes consentiunt, præcisèque negat Hugo Menardus in *notis ad Ritum antiquum unctionis Regum Francorum*, quem subtexuit S. Gregorij libro Sacramentorum. Et sanè stylus, quo liber ille S. Dacio adscriptus, exaratus est, non redolet tempora Iustiniani, quibus S. Dacius florebat; eaque loco qui allegatus est, narrantur de gestis in SS. Ambrosij, & Augustini alloquio, quæ planè aduersentur ipsi S. Augustino, atque Possidio. Quare hymnus ille Dominicalis, alium videtur habuisse autorem, quàm SS. Ambrosium, & Augustinum; nec ante S. Benedictam, qui in *regula cap. 11.* eius usum præscripsit, uspiam de eo aliquid legitur. Memoratur tamen postea frequenter, & in effusæ lætitiæ, vel gratiarum actionis argumentum, decantatus legitur, in dicto libro *de unctione Regum Francorum*; & in coronatione Caroli Calui, & in actis Ludouici Pij, cum de recepto Rhemis Stephano Papa, & in restitutione Ebbonis Rhemensis, & in S. Germani Parisiensis translatione sub Pipino Duce Francorum.

Ambrosio Ansberto suppositi sunt libri decem in Apocalypsim ad Stephanum Papam, qui reuera sunt Authperti Abbatis S. Vincentij ad Vulturum ananem.

Ammonius Alexandrinus perantiquus & doctus Scriptor fuit. Huius Harmoniam Euangelicam, Victor Capuanus præfatione in harmoniam, quæ secundo Bibl. PP. volumine legitur, supposuit Tatiano: & è contrario, opus Tatiani de eodem argumento, cui titulus *Diateffaron*, Ammonio adscriptit; sed errorem facillè est deprehendere, ex iis quæ de Tatiani operibus habent Eusebius *lib. 4. histor. cap. 15. & 27.* & Hieronymus *lib. de scriptor. in Ammonio, & Tatiano.* Verùm ut alteri confusio obuiam eatur, aduertendum est, duos fuisse Ammonios Alexandrinos, in scriptoribus Ecclesiasticis claros. Primus is fuit, quem harmoniæ autorem diximus, Origenis æqualis, Plotini Philosophi præceptor, apostasiæ ad Gentilismum nequissimè & impudentissime infamatus à Porphyrio in *Plotini vita*, ut conuincunt Eusebius *lib. illo 6. cap. 13.* & S. Hieronymus in *Ammonio.* Posterior verò Ammonius Alexandrinus, is est, quem S. Anastasius Sinaita in præfatione ad suam *Hexaëmeri anagogen*, vocat *probatissimum interpretem*; aitque affectatum esse S. Cyrilli vestigia, & arguisse, anteriores plerosque ob illatam vim scripturæ. Ex quibus potest de huius Ammonij ætate ferri iudicium. Nam S. Cyrillus, (quo eum posteriore facit Anastasius,) floruit sub annum Christi 430. Anastasius verò sub annum 550. Intermedio igitur tempore, floruisse necesse est hunc Ammonium Cyrillo posteriorem, & Anastasio anteriorem; cuius opus paternarum Hexaëmeri sententiarum, allegat *ibidem* Anastasius.

Anselmus Canthuariensis Archiepiscopus, ex Abbate Beccensi, vir fuit doctissimus, & pleraque scripsit eo digna ingenio. Verùm quamplurima huic S. Patri supposita, annotauimus in ea editione operum illius, quam annis superioribus adornauimus. In quartam enim classem, velut quisquillas in angulum reiecimus quæcumque comperimus ei falsè esse adscripta. Et quia in Syntaxi illius quartæ partis plenè egimus, de nothis illis Anselmi scetibus, hinc duntaxat pauca, inde libabimus. Ac primùm, liber *de similitudinibus S. Anselmi*, est quidem liber de iis similitudinibus, quas S. Anselmus adhibebat: non est tamen liber S. Anselmi, sed alterius auctoris, qui in illis simi-

litudinibus colligendis laboravit, quem fuisse è familia cui aliquando S. Anselmus præfuerat Becci, inde haberi videtur, quod c. 187. & 188. alleget S. Anselmum, & vocet eum *Patrem nostrum*.

Liber *de mensuratione crucis*, manifestè est supposititius. Nam *cap. 5.* allegat S. Bernardum, qui tamen non est ad quicquam scribendum aggressus, nisi multis annis post S. Anselmi obitum, vt subductis annorum rationibus, mox in Syntaxi prædicta.

Liber *de passione Domini*, & liber *de vestimentis Dei*, & liber *de imagine mundi*, tam clarè sunt supposititij, vt non sit in ea re diutius terenda opera.

192. *Elucidarium* non esse Anselmi, conuiceram in Syntaxi. Sed cuius auctoris, nondum compereram. Postea verò agnoui, librum illum esse Gulielmi Couentriensis Carmelitani, vt fusiùs monstraui in præfatione ad editionem meditationum S. Anselmi, quæ seorsim in 12. facta est. Breuiter autem probatio ducitur ex eo quòd indices Scriptorum Anglicanorum, quos Lælandus, Gesnerus, Balæus, Pitæus, aliique repræsentant, inter varia opera Gulielmi illius Couentriensis, quæ ipse non adscripto nomine suo euulgare soleret; numerant librum vnum, cui titulum fecerit, *Elucidarium fidei*, adduntque illius libri hoc esse initium, *sapiùs rogato à condiscipulis*, &c. quod est initium operis de quo agimus. Itaque cum & titulus, & initium operis, prodat auctorem, non est vterius de eo ambigendum.

193. *Commentarium in Matthæum*, annotabam in Syntaxi, supposititium esse, tamen verum eius parentem nondum compereram. Postea verò deprehendi, auctorem illius commentarij, esse Petrum Babionem. Nam indices Anglicani, librum vnum commentariorum in Matthæum, Petro illi Babioni tribuunt, eiusque hoc refertunt initium, *Dominus ac Redemptor noster*. Quamuis autem hoc initium non habeatur in eo commentario, qui nomen S. Anselmi præfert, tamen ita planè inchoatur Præfatio ad eum commentarium, quam ex MS. codice commentarij prædicti, asseruato in Bibliotheca nostri Lugdunensis Collegij, repræsentauimus in calce Syntaxeos. Vbi tamen per librarij oscitantiam, quam à nobis admonitus recognouit, vox prima *Dominus*, mutata est in vocem *Christus*, modo loquendi prorsus inusitato, & absono. Quis enim aliquando dixit, *Christus, & Redemptor noster*? Christus enim, est *Christus Dei*, (vnctus quippè à Deo Patre;) non autem *Christus noster*: verè autem est, *Dominus, & Redemptor noster*; & ita planè scripsit Autor in ea præfatione. Sed librarius, ad vocem initialem cœcutiuit, quia tribus litteris maiusculis compendio vocem integram *Dominus* repræsentantibus, ob configurationem non nihil extraordinariam, variòsque ac implexos calami ductus, censuit exhiberi vocem *Christus*. qui error in nostram editionem eiusdem præfationis manauit. Quare Autor commentarij, ex præfatione prædicta, tenetur manifestè Petrus Babion; de cuius præstanti ingenio, ac dotibus, plura Pitæus in *Scriptorum Anglicanorum elencho*.

194. S. Athanasio suppositus in nupera editione cumulus opusculorum *de Incarnatione*,

carnatione, est reuera Theodoret, vt habetur ex Photio *cod. 46.* vbi libelli, qui apud Athanasium extant, inchoantur ab octauo, & desinunt in 25. inclusiue.

Eidem S. Athanasio suppositæ sunt qq. ad Antiochum. Aliqui id probant, quia in eis citantur aliqui S. Athanasio posteriores: nominatim S. Epiphanius, & Gregorius Nyssenus. Sed respondet Turrianus *in proœmio ad constitutiones S. Clementis*, s. item *Anastasius Antiochenus*, se nactum esse Messanæ, exemplar qq. Athanasij, carentium eo additamento, quod aliquis postea fecit, annotans quæ alibi conformia legerat. Addit *ibidem* Turrianus, has qq. tanquam Athanasij, citari ab Anastasio Sinaita, & Damasceno. Verum Damascenus *orat. 3. de imag.* citat quidem qq. Athanasij ad Antiochum, non tamen sub nomine magni Athanasij, & præfixo *sancti* nomine, quo mox *ibidem* donat verum Athanasium; aitque opus illud esse centum capitum, & adducit 38. quorum nihil respondet operi quod extat. Lege sis Bellarminum *in fine recognitionis librorum de Conciliis*. Illud opus qq. esse Athanasij cuiusdam, qui fuerit S. Cyrillo Alexandrino æqualis, & opus suum Antiocho præfecto sub Theodosio iuniore dicarit, censent aliqui, quibus non refragatur Gretserus *tom. 3. de Cruce lib. 1. cap. 3.* admonens illud ἀρχοντα, quod Latinus interpres vertit *principem*, reddi verè debuisse *Præfectum*. Quòd Maluenda *lib. de Paradiso cap. 51.* hunc librum, omninò contendit esse Magni Athanasij, audiendus non est.

Eidem S. Athanasio, tribus sermo *de SS. Deipara*, non videtur eius esse, cum clariùs disserat de mysterio Incarnationis, quàm soleat S. Athanasius; latèque agat in errorem Nestorij, post Athanasij tempora exortum. Baronius *notis ad Rom. Martyr. 15. Aug.* putat esse S. Cyrilli.

Librum de communi essentia Patris & Filij, ac Spiritus sancti, perperam S. Athanasio fuisse suppositum, & erroribus scaterere, confirmat Petrus Halloix *lib. 4. Origenis defensi q. 5. §. 1.*

S. Athanasij perperam censi disputationem Laodiceæ habitam, monui §. 1. libros item vndecim de Trinitate, qui latinè tantum habentur, inserti S. Athanasij operibus, esse Vigilij Africani, Autoris Laodiceæ illius disputationis, coniectat Sirmondus ad Theodulfum *pag. 276.*

D. Augustino adscriptum opus *de Incarnatione*, supposititium est; nec re vera aliud continet, quàm deflorationem quorundam capitum libri Origenis *de Principiis*, nominatim capitis secundi libri primi, & capitis sexti libri secundi.

Eidem S. Augustino adscriptum perperam est opus *Hypognostici*, vt latè profequitur Ecclesia Lugdun. *lib. contra Ioannem Friugenam Scotum*, ad caput eius 18. nec non *in libro de tribus Epistolis*. Sed quod ad priorem locum, excidit Doctissimo Andreæ Duuallio, circa librum Hypognostici, eundem cum libro Pelagiano de Ecclesiasticis dogmatibus, damnato per Collestinum I. hoc, inquam, refutatione non eget.

Liber de vita Christiana ad Sororem viduam, id est, piam matronam orbam coniuge, est Fastidij, Episcopi Britanni.

Liber

195!

196.

Liber de *rectitudine Catholica conversationis*, insertus tom.9. est S. Eligij Episcopi Nouiomenfis, teste S. Audoeno in vita S. Eligij *lib.2. cap.16.* vocante *concionem*.

Liber de *triplici habitaculo*, qui eodem tomo habetur, à S. Bonaventura in *soli loquiis cap.4.* citatur nomine S. Fulgentij.

197. Liber de *Spiritu, & Anima*, male suppositus est S. Augustino, cum sit cuiusdam Cisterciensis, vt ait S. Thomas *opusc.72. & quest. vnica de anima art.12. ad 1.*

Liber de *fide contra Manichæos*, est Euodij Vzalensis, vt habet Codex Corbeiensis. Id quod etiam ex multis aliis codicibus confirmat Sirmondus in *historia Prædestiniana cap.1.*

Liber de *fide ad Petrum*, quem constat esse S. Fulgentij, suppositus aliquando fuit D. Augustino, & eius nomine citatur à S. Anselmo, in *fine libri de Sacramento Altaris*: quod latè quoque contendit Gregorius Arimin. *ex antiquis, (vt ait,) rubricis.* Sed hallucinatur apertissimè.

Libram de *cognitione vera vite*, S. Anselmo tribuit Argent. in *2. dist.37. quest.1. artic.2. in corpore.*

198. Librum de *prædestinatione, & gratia*, esse S. Fulgentij, demonstrauit iusto opusculo, cui titulus, *Censura inofficiosa censura.*

Librum de *V. Hæresibus*, Petro Chryologo adscribit S. Hildephonsus *lib. de perp. virginis. & partur. S. Mariae.* Beda tamen in *cap.1. ad Rom.* agnoscit esse D. Augustini.

Librum *explicationis Apocalypsis*, esse Tychonij, euicit Franciscus Ribera in *Anacrisi interpretum Apocalypsis.* Absurdè certè suppositus est Augustino, cum istius libri Autor, caput Apocalypsis 21. exponat de statu præsentis Ecclesiæ, quod nimia esse impudentiæ ait ipse Augustinus 20. *Ciuit. cap.17.*

Opus Tripertitum de *Mirabilibus S. Scriptura*, perperam suppositum S. Augustino, vt monuit S. Thomas *3. part. quest.45. artic.3. ad 2.* esse S. Marchiani Hiberni, asserit Henricus Firtzelimon, in *Catalogo SS. Hiberniæ.*

Sermo I. de *festo omnium Sanctorum*, quem Louanienses volunt potius esse Alcuini, tribuitur Odoni Cluniacensi in MS. C. Ecclesiæ S. Mariæ ad Martyres Romæ, teste Baronio in *Martyrol. 1. Nouemb. Serm.15. de temp.* est S. Fulgentij sub titulo de *laudibus Mariæ ex partu Saluatoris.*

B.

199. S. Basilio supposita videtur *epist. 80.* est enim eadem planè lucubratio cum tractatu Gregorij Nisseni de *Trinit.* ad Eustathium Medicum, addito duntaxat apud Nissenum limbo, qui apud Basilium desideratur; à verbis illis sub finem opusculi, [*sin autem aliquis statuatur hanc appellationem.*] &c. ad metam vsque libelli.

Regulas breuiiores, suppositas esse S. Basilio, esse autem re vera Eustathij Sebasteni monuit Garetius *prefatione ad opus suum de Eucharistia*, allegato Nicephoro *lib.9. histor. cap.16. & lib.13. cap.29.* fateor tamen Photionem

sum esse in contrarium, & eas regulas tanquam genuinum S. Basilij opus agnoscere.

Constitutiones monasticas, quæ passim soli S. Basilio tribuuntur, communiter ab eo, & à Gregorio Nazianzeno esse conscriptas, tradit Gregorius Presbyter in vita Theologi. Eidem Basilio apertè suppositus est liber, *de laudibus eremi*, quod est segmentum operis *de Dominis vobiscum*, à Petro Damiani conscripti, contineturque illius operis *cap. ultimo*.

Item suppositæ Basilio sunt *homiliae 10. & 11. in Hexaëm*. Nam S. Hieronymus *lib. de scriptor. in Basilio*, & Suidas, nouem duntaxat S. Basilij in Hexaëmeron homilias agnoscunt. Et disertè S. Gregorius Nyssenus *in calce libri de Hexaëmero*, quem rogante Petro fratre conscripsit, ad enodanda dubia, quæ S. Basilius auditorum captui se attemperans prætermiserat, testatur S. Basilium nihil in eo opere tradidisse de hominis opificio. Rursúmque in Epistola ad Petrum Fratrem, præfixa operi ipsius Nysseni de hominis opificio, disertè ait Nyssenus, opus Basilij in Hexaëmeron esse truncum consideratione hominis, in quam binæ illæ Basilio tributæ homiliae impenduntur. Et scribebat ista Nyssenus, fratre Basilio iam mortuo, vt satis patet ex adiunctis, disertèque tradit Nicetas *in Epigrammate ad librum Nysseni de hominis opificio*. Vt propterea euanescat quod ait Bellarminus *in Basilio*, de tandem perfecto & consummato suo illo opere à S. Basilio, quamuis initio exiisset imperfectum. Ratum igitur etto, binas illas homilias esse S. Basilio suppositas. An verò sint Gregorij Nysseni, qui præter illud veluti heterogeneum supplementum operis S. Basilij, istud quoque eadem qua Basilius methodo elucubrauerit, nec nisi imperfectum, vt constat ex calce secundæ homiliae, pronuncient alij.

Ægrè adducor vt moneam, libellum de Grammatica exercitatione absurdè adscribi S. Basilio Magno, vt habet titulus. Sed siue eum titulum apposuit Gilbertus Cognatus interpres, siue quispiam alius, vt accessu illius lucubrationis, editio operum S. Basilij videretur plenior prodire, impositum est manifestè lectoribus. Nam ipsummet initium, satis superque docere poterat hallucinationem. Siquidem in eo initio ponitur oratio ad Deum, qua rogatur, vt meritis S. Ioannis Chrysoctomi, Sancti paruulum rudem literarum, & primis Grammaticæ notionibus imbuendum, dignetur ad profectum iuuare. Hæc quis fingat à Magno Basilio, qui Chrysoctomum antecessit, esse conscripta? Itaque absurdè omnino, ea scriptio S. Basilio est attributa, quam auctiorem, nomine Manuëlis Moschopuli, qui sub annum Domini 1300. scribebat, emisere iam olim Parisienses. Notauit quoque, Moschopulum, non S. Basilium esse libri huius Grammaticalis autorem, Martinus Crusius, *in Notis ad historiam Politicam Constantinopoleos, insertam libro 1. Turco-Græcia*.

S. Bernardo suppositus est tractatus Aëlredi Cisterciensis *de Domin. infra Octan. Epiph.* Et eiusdem Aëlredi sermones *de omeribus Esaia*, qui vndecim numero, inserti sunt operibus S. Bernardi, ex prima eorum sermonum ad suos Fratres per Aëlredum propositione, postea ab eodem in homilias triginta sunt expansi, vt ipsemet autor profitens in præfixa triginta illis sermonibus *epistola ad G. Lundoniensem Episcopum*, in plena eorundem sermonum emissionem per Richardum Gibbonum. Laudatur is Aëlredus effusè à Gilleberto *serm. 42. in*

Cant. & à Nicolao Rieuallensi, quem adducit Ioannes Picardus in *Notis ad librum 1. Gulielmi Neubrigensis de rebus Anglicis.*

Sermo quoque in Remensi Concilio habitus, non est S. Bernardi, sed cuiusdam Episcopi, vt dixi in corona aurea super mitram, v. *Moses autoritate.*

Scala Claustralium, operibus S. Bernardi inferta, est Guiguonis Carthusiani. Eidem Bernardo supposita est longa oratio ad Deiparam, quæ incipit, *Mentem, & oculos, pag. mihi 268.* Est autem Eckberti Abbatis, sub cuius nomine, plagula ex ea oratione recitatur à Richardo de S. Laurentio *lib. 12. de Deipara, pag. 712.* Habetur autem ea oratio non nihil plenior in Homiliario Alcuini, quo aliquis recentiorum eam intrusit, absque autoris adscriptione. Eidem quoque Eckberto tribuit Trithemius Meditationes S. Bernardi nomine vulgatas, hoc initio: *Verbum absconditum mihi est.*

Liber cui titulus est, *Formula honestæ vitæ*, suppositus S. Bernardo, est Bernardi Syluestri, illiusmet, cuius est epistola *de re familiari benè administranda*, perperam item aliquando tributa S. Bernardo.

202.

Tractatus *de vita solitaria ad Fratres de Monte Dei*, non est S. Bernardi, vt male contendit allegatis plerisque Theodorus Petreus in *notis ad cap. 29. libri 6. Chronici Dorlandi Carthusiensis*, post Petrum Sutoris *lib. 1. de vita Carthusiana, tract. 3. cap. 19.* Perperam portò Petreus causatur longinquitatem temporis inter Bernardum, (cuius tempore eam lucubrationem scriptam constat,) atque Gulielmum Abbatem S. Theodorici, cui meritò adscribitur; nam tantum abest, vt sit posterior tempore Gulielmus, vt potius S. Bernardo, cui erat amicissimus, sit præmortuus. Dunis in Cisterciensi apud Flandros cœnobio, opus de quo agimus, nomine *Epistola Gulielmi Abbatis S. Theodorici* prænotatum in veteri MS. Codice reperisse se, ait Chrysofomus Henriquez in *Menologio Cisterciensi 12. Ianuarij litera C.* vbi de Gulielmi sanctitate pluscula. Quæ pro eodem tractatu adscribendo S. Bernardo, profert Dionysius Richelius *lib. de præconio Ordinis Carthusiani art. 5.* eneruia sunt. Adducit in primis ex prologo illius libri, plagulam qua Autor testatur se scripsisse in Cantica Canticorum, vsque ad illum locum, *Paulum cum pertransissem eos*, quæ est meta expositionis S. Bernardi in *Cantica.* Deinde addit Richelius, eodem Prologo autorem profiteri, se impeditum impugnatione Petri Abailardi, id est, Petri Leonis Antipapæ, non potuisse scriptioni librorum nauare operam, & senio ac ægritudinibus grauatum, exemptiones, à communibus laboribus admittere adactum, quod alibi S. Bernardus de se profitetur. Ad extremum vrget Richelius, præcellentiam huius lucubrationis planè dignæ Bernardo. Hæc dicebam esse eneruia. Nam plagula quæ ex Prologo adducebatur, assumentum est, quod in nullo vulgatorum codicum comparet; estque haud dubiè attextum ab aliquo cuius interfuit, scriptiōnem illam autorem præferre S. Bernardum. Æquè exulat à vulgatis omnibus codicibus mentio Petri Abailardi in eo Prologo. Quòd autem Richelius, Petrum Abailardum in eo assumento expressum, interpretatur Petrum Leonis, non eget discussione, & vix credo excidisse Richelio, viro pererudito talem cespitationem. Denique huius lucubrationis nitor, & pietas, euincit Gulielmum fuisse virum doctrina, & pietate insignem, quod est extra controuersiam.

Sermones quinque super *Saluæ regina*, non sunt S. Bernardi Claræuallensis, sed

sed Bernardi ex Benedictino Archiepiscopi Toletani, ut testatur qui sermonum illorum autographum sub huius Bernardi nomine, penes se fuisse testatur Iulianus Toletanus in *Chronico* num. 607. multa de huius Bernardi sanctitate subnectens, & præter cætera annotans, quantum is iam Archiepiscopus S. Hugoni Cluniacensi, Abbati quondam suo, deferret.

Eidem S. Bernardo Claravallensi tributus liber *de natura & dignitate amoris*, est Gulielmi Abbatis S. Theodorici, S. Bernardo coniunctissimi, ut ipse Gulielmus scribit in quadam epistola, cuius fragmentum exhibet Andreas Quercetanus in *preludiis ad Abailardum*.

Bernoni Abbati Augiensi suppositus est liber *Micrologus*, is enim est libri titulus, non autem, ut aliqui commenti sunt, cognomentum auctoris, quem fingunt vocatum *Ioannem Micrologum*. Eius ergo libri autorem, Claudius Espencæus tract. de *Missâ publicâ, & priuatâ*, qui habetur in calce operis ab eo conscripti de *adoratione Eucharistiæ*, ait fuisse Bernonem Augiensem, sub cuius nomine eum librum prodiisse ait Parisiis anno 1518. titulo libri, *De officio Missæ*, quem inter Bernonis opera numerat Trithemius. Non potest tamen verisimiliter Bernoni tribui *Micrologus*. Quandoquidem Berne *lib. de rebus ad Missæ officium pertinentibus*, testatur, se interfuisse coronationi Henrici primi per Benedictum. octauum anno 1014. Auctor autem *Micrologi* c. 34. testatur se scribere post obitum Gregorij VII. qui excessit è viuis anno 1085. Atque ita oporteret fateri, Bernonem plusquam decrepitum, scriptioni *Micrologi* dedisse operam. Est qui scribat, Autorem *Micrologi* fuisse Guidonem Abbatem S. Crucis Auellani, propè Aretium, qui cantum figuratum, & solemnes illas notas, *ut, re, mi, fa, so, la*, excogitauit. Nam Donizo Presbyter, carmine de gestis Comitissæ Matildis, agens de Thebaldo Aretino Episcopo, sic canit:

*Micrologum librum sibi dicitur Guido peritus,
Musici, & Monachus, nec non Eremita beandus.*

Hic tamen *Micrologus* longè diuersus est ab eo opere de *Ecclesiasticis obseruationibus*, aut *Officio Missæ*: nam Card. Baronius anno 1022. recitans præfationem eius ad prædictum Thebaldum, monstrat fuisse librum de Musica, qui ibidem scriptus refertur anno ætatis Guidonis 34. sub Ioanne Romano Pontifice, nempe Ioanne XX. qui est sublatus è viuis anno 1033. Ex qua temporum collatione, in idem propè incommodum reuoluimur, in quod se coniecisse vidimus, qui id opus adscripsere Bernoni. Nam si Guido tempore Ioannis XX. agebat ætatis annum 34. (ut testatur vetus codex *Micrologi Musici*, cui id opus adscriptum esse refert Baronius;) Auctor autem *Micrologi de Ecclesiasticis obseruationibus*, scripsit post Gregorium VII. quem notauimus obiisse anno 1085. necesse erit Guidonem plusquam nonagenarium scripsisse hoc opus de *Ecclesiasticis obseruationibus*. An in Guidone præcessit, quod seculum proximum in Martino Nauarro expertum est, ut scilicet 90. eoque ampliùs annos natus, adhuc scriptioni daret operam?

Bertramo suppositum esse librum *de Eucharistiâ*, qui eius nomine circumfertur, graues auctores prodiderunt, nominatimque Sanctesius reperit. 2. c. 14. Sxtus Senensis in Bibliothecæ sanctæ præfatione, & Claudius Espencæus *lib. 2. de adorat. Eucharistiæ cap. 41.* Nec repugnat Sanderus *lib. 7. de visibili*

R. 2. Monarch.

203.

204.

Monarch. heresi 133. At Valentia *lib. 1. de presentia Christi in Euchar. cap. 20 num. 10.* & Nicolaus Romæus in *Calvini effigie spectaculo 3. colore 21. & spectac. 8. colore 72.* librum Bertrami, adulteratum duntaxat, & admittis plerisque suppositiis deprauatum confirmant. Addit verò Nicolaus, syncerum opus Bertrami, scriptum esse aduersus hæresim, quam nuper quidam Siculi non absque barditate renouarunt de speciebus sacramentalibus, si obiectiuè spectentur, nequaquam realibus, sed meris præstigiis ac spectris. Nam hanc hæresim olim fuisse inuectam, ex Algero eam diligenter confutante *lib. 1. cap. 7.* perspicuum est. Sed hæreo in adulteratione operis illius. Potestque satis verisimile apparere, OEcolumpadium, cuius operâ Bertrami liber primùm lucem vidit, manus falsarias, & adulteratrices ei lucubrationi apposuisse; qui per idem tempus Christianum Druthmarum, & alios Catholicos scriptores perfidè contaminauit. Nec item est inuerisimile, eundem OEcolumpadium totum libellum confinxisse, & supposuisse Bertramo, bono, & pio Presbytero, vt est apud Trithemium in *Catalogo.* Suffragatur huic verisimilitudini, quòd Bertramus per totos annos septingentos, à nemine notatus est hæreseos; nec vllus tam multorum qui Berengarij tempore scripserunt, præiussè Berengario Bertramum, meminit. Imò quotquot Bertramum norunt, virum bonum, ac pium fuisse, statuerunt, & Catholicis scriptoribus annumerarunt. Alanus quidem *lib. 1. de Euchar. c. 21.* Bertramum facit autorem primùm distinctionis illius corporis Christi, in verum, mysticum, & sacramentale, quam impugnat Paschasius *sub finem expositi*: nihil tamen apud Paschasium inuenio, quod apertè Bertramum feriat. Et illa ipsa distinctio tripartita, saluo mysterio Eucharistiæ, & vera in eo Christi præsentia, retineri facile potest; nam corpus Christi *mysticum*, est Ecclesia, *verum*, est corpus Christi sub specie visibili, *sacramentale*, idem speciebus opertum. Itaque quamuis Paschasius in eam distinctionem insurrexisset tacito Bertramo, nihil inde haberetur, ad opus quod extrat Bertrami nomine, genuini partus titulo venditandum; vel etiam ad statuendum, Bertramum, Berengarij prodromum: verisimilius autem est, quæ Paschasius peruersè à quibusdam sub illud tempus iactata dicit contra Eucharistiam, intorqueri in Ioannem Scotum Benedictinum, qui primus in Ecclesia Latina, dubiè de Eucharistia scripsit, & in Concilio Vercellensi præsentè S. Leone IX. damnatus est, eiusque liber de Eucharistia confixus, teste Lantfranco qui aderat, & Paschasij, ac Ioannis Scoti contrapositionem à Berengario factam memorat, tacito prorsus Bertramo. Sit igitur non inuerisimile, opus quod Bertrami nomine circumfertur, esse illi suppositum, saltem magna ex parte.

205. Audio extare MS. Codicem Autoris Anonymi, qui tempore Caroli Calui scripsit, & Paschasij, ac Rabani, eiusdem æui scriptorum tanquam suorum æqualium meminit; in quo etiam codice mentio habetur operis Carolo Caluo inscripti de Eucharistia contra Paschasium, nomine cuiusdam Ratranni. Cuius item Ratranni scriptionem, conformem ei quæ sub Bertrami nomine vulgata est, extare manu exaratam, refert vir Eminentissimus *tract. de Euchar. lib. 2. cap. 39.* Qua ratione salua manet Bertrami fama; & verisimilitudo suppositionis ei factæ, obtruso illi libro Ratranni, insigniter confirmatur. Quam enim facile fuit, in tanta nominum affinitate atque vicinia, Bertramum

mum

num & Ratrannum confundere? Scripsisse porro fertur Ratrannus ille, contra hæresim Stercoranistarum, ab Erybaldo Antissiodorensi Episcopo profeminaram, qua Christi corpus in Eucharistia tale prorsus, quale speciebus obicitur, atque aded album, rotundum, lapidum, quale speciebus præfertur, nuda & aperta prorsus veritate exhiberi asserebatur, afficta corpori Christi in Eucharistia, passibilitate, diuisibilitate, digestibilitate, & subiectione ad omnes specierum visibilium affectiones. In hunc errorem insurgens Ratrannus, ut est mos improvidorum, vitans hoc extremum, in contrarium cucurrit, & nihil nisi mysticum, & figuratum, (contra quam Erybaldus figuram prorsus excludens censuerat,) reperiri in Eucharistia contendit. Quod ipsum, in vulgato Bertrami nomine, de Eucharistia libro, aliquoties occurrit. Ut proinde meritò liber ille, falce Ecclesiasticæ censuræ succisus sit, & libris damnatis annumeratus.

Sic pronunciarunt graues scriptores, de libro, qui Bertrami nomine circumfertur; rectè statuentes illum Bertramo suppositum fuisse, homini, ad superius vsque seculum, apud omnes retrò Autores, sine querela. Siue autem liber ille sit Ratranni, siue alicuius posterioris Autoris, non esset difficile, salua censuræ in eum vibratæ iustitia, præstare eum purum ab hæresi Berengariana: cuius solius reus agitur, etiam ante Berengarium. Nam meritò quidem liber eius proscriptus est, quia admodum implexè de veritate præsentia Christi, totòque hoc mysterio loquitur: ita ut lynceos lectoris oculos desideret, ad veritatem quæ verbis eius subiici potest, deprehendendam: ceteroqui disertissimè aliquoties agnoscit veram Christi in Eucharistia præsentiam, & panis, ac vini transubstantationem. Et quæ duriusculè profert, æquè mollienda sunt, in variis locis quæ ex D. Augustino, Facundo, & aliis Catholicissimis scriptoribus iactantur passim à sectariis. Sed in eam operam ad hoc instituto alienam nunc non excurro, libri, (qualiscunque sit,) suppositionem Bertramo factam indicasse contentus.

206.

S. Bonauenturæ suppositus est liber Collationum. Eius enim esse non potest, cum allegetur in illo libro Vbertinus de Casalis, qui anno 1305. opus in Collationibus allegatum conscripsit, anno vno & tricesimo post S. Bonauenturæ obitum, qui contigit anno 1274. Videtis Rosvedium in *vindiciis Kempensibus*, & Hæserum in *opusculis pro Thoma Kempensi*. Nec refert quòd Marianus Florentinus, Collationes Sancto Bonauenturæ tribuat. Marianus enim qui ad annum vsque 1529. vitam produxit, & malè fingitur anno 1400. floruisse, errori aliquorum inhæsit, re non satis considerata.

S. Brunoni Carthusiano supposita esse pleraque opera, quæ reuera sunt S. Brunonis Signiensis, contendit R. P. Philippus Malabayle, qui recens sub nomine cuius sui Brunonis Attenis ea emisit. At illorum ipsorum operum partem nobilem, hoc est, Commentarium in Pentateuchum, Georgius Galonius Ord. S. Benedicti ex Bibliotheca S. Gislens in Cella vulgavit sub nomine S. Brunonis Herbipolensis Episcopi. Ego nihil desinio.

C.

Catoni Censorio supposita disticha, alium parentem habent. Allegari ab
R 3 Agellio

207.

Agellio Catonis librum inscriptum, *Carmen de moribus*, qui liber hic ipse sit de quo agimus, censent aliqui apud Ptolomæum Flauium *cap. 95. Canicetaneorum*, qui ab aliis adscribi Boëtio testatur. Ipse verò incerti autoris esse concludit: dictum autem *Carmen* ob sapientiam monitorum quæ tradit. Verè tamen hic paræneticus libellus, à Maximo Planude ob sapientiam qua scater, Græcè factus, habet autorem Catonem; non quidem Catonem Valerium, cuius est pœma *Ciris*; sed Dionysium Catonem, Poëtam Christianum, de quo Elias Vinetus *comment. in Ausonium*, & Deltio *initio præfationis in Threnos*. Videtis Iosephum Scaligerum *lib. 2. lect. Auson. cap. 32.*

208. Claudiano Mamerto adscriptum *Carmen de Christo*, quod alij absurdè Gentilissimo eiusdem nominis Poëtæ adscripserunt, est S. Damasi, ut benè vidit Deltio *Polem. 2.* Eidem Claudiano, in veteri MS. codice, (quem penes se fuisse scribit Georgius Fabricius, *Commentario in Poëtas Christianos, v. Turcius Russus*), adscriptum est opus de collatione miraculorum vtriusque Testamenti. Sed non est dubium quin supponatur Claudiano ea lucubratio, quam Beda versus aliquos ex ea proferens, tribuit Sedulio. Aldus verò, & Cuspinianus tribuant Turcio Ruffo Asterio, qui imperante Anastasio, consulatum cum Flauio Præsidio obiit, post Claudianum. Onuphrius Turcio duntaxat missum, & inscriptum ab autore, id opus agnoscit. Mihi sat nunc est, iure abiudicari Claudiano.

209. S. Cyrillo suppositas esse plerasque homilias Paschales, ex iis quæ iustum volumen nuper compleuerunt, notatum est à nonnullis scrupulorum Chronologicorum scrutatoribus, pensata temporis in illis homiliis signati, nota. Legetis *Elucidarium Deip. lib. 1. in Isagoge ad Chronolog. Deipara cap. 2. & 6.*

Eidem S. Cyrillo, suppositum esse opus quod inscribitur *Theaurus*, contendit Spureus hæreticus, autor disputationis de supposito, quam nuperimè e neuito nomine loci, suoque suppresso, homo malè teres atque rotundus, edidit Arausicæ. In ea disputatione, quæ est vna iugis hæreseon, & atrocissimarum calumniarum lepra, nebulo qui in S. Cyrillum maximè rabit, abiudicat ei opus Theauri, contenditque ei perperam fuisse suppositum. Causatur autem styli diuersitatem: quam tamen Græci, Cyparissiotæ, Scholarius, & alij non olfecerunt, allegantes opus illud tanquam S. Cyrilli genuinum. Addit allegari à S. Thoma & aliis antiquis, nonnulla quæ in Thesauro nuper Auberti operâ edito non comparent. Sed hoc nihil est dicere: nam lacunæ vnius exemplaris Græcanica arte truncati, aliterve deficientis, non possunt S. Cyrillum de illius operis possessione deiicere. Ait denique hæreticus, in Thesauro profectum Christi quoad sapientiam, (de quo Lucas *cap. 2.*) attribui humanitati, quod S. Cyrillus Paschali *homil. 17. pag. 230.* stultè dici affirmat. Item in *Thesauro assert. 11.* negatur æqualitas Patris, & Filij in Diuinis, quam S. Cyrillus in germanis scriptis suis agnoscit. Denique *ibidem assert. 20. 21. 23. 24.* diuiduntur voces secundum diuersas naturas. Quod genuinus Cyrillus, facere vetat *Anathematismo 4. & in epistola Synodica ad Nestorium, ac lib. 7. & 8. in Ioan.* Verùm hæ non sunt sobrij hominis oppositiones. Nam S. Cyrillus, ut ab hoc postremo incipiam, iis ipsis locis, quæ hæreticus allegat, tantum ait, voces non esse diuidendas, tanquam si essent in Christo duæ personæ: non
nega

negat autem esse diuidendas pro naturarum, quæ plures in Christo sunt, diuersitate; idque rectè in Thesaurò asserit. Quòd verò S. Cyrillus agnoscat, Patrem posse dici Filio maiorem quoad diuinitatem, quia Pater caret principio, & Deitatem ipsi Filio communicat, nihil oblatit Patris, & Filij æqualitatem. Tandem calumnia manifesta est, quòd S. Cyrillus negarit vsquam profectum in sapientia, cadere in solam humanitatem, si inde non inducatur personarum in Christo dualitas, vt ipse loco allegato disertè limitat. Itaque suppositio Thesauri S. Cyrillo facta, est somnium manifestum.

S. Cypriano suppositum esse librum *de duplici martyrio*, cuiuslibet aperte videor in opere *de martyrio*, p. 1. initio.

210.

Liber *de notis Ciceronianis*, otiosè S. Cypriano est suppositus, & iure à Pamelio, ne inter quisquilias quidem est admissus.

Eidem suppositus est liber *de singularitate Clericorum*, quem Philippus Abbas *lib. de continentia Clericorum*, cap. 67. malè adscribit Augustino, nec melius alij tribuunt Origeni, vt euinco in opere *de sobria sexus mollioris frequentatione per sacros homines*.

Librum *de abusionibus seculi*, S. Cypriano supponit Concilium Troscianum cap. 2. & Hincmarus in calce operis *de divorcio Lothary*. Sed est manifesta hallucinatio, vt alij monuerunt.

Eidem quoque Cypriano, manifestè suppositus est liber *de operibus Christi cardinal*. Nam *serm. de pass. Dom. & initio sermonis de Bapt. Christi*, aperte refellit errorem S. Cypriani *de Baptismo hæreticorum*. Vnde si S. Augustinus agnouisset illud opus tanquam Cypriani, non tantoperè laborasset in abstergenda labe S. Cypriani, ob illum materialem errorem, de Anabaptismo hæreticorum. Sed neque consentio Billio, *ad orationem 42. Naz. pag. 901.* vbi eum librum, alicuius saltem S. Cypriano æqualis, esse contendit, cum sit inscriptus Cornelio Papæ, & ex eo Nazianzenus aperte locum ibi à Billio expensum, mutuatus videatur. Hoc, inquam, non admitto; & potius arbitror, autorem illum, qui alteri cuiusdam Cornelio Papæ, id est, Episcopo, iuxta antiquum eius vocis usum, opus suum inscripsit, à Nazianzeno plagulam illam mutuatum esse.

211.

Hoc opus esse Auctoris subsequenti ætatem S. Cypriani, nec modico tempore, persuaseram mihi aliquando, quia Auctor initio sermonis de vnctione Chrismatis, meminit referatorum ea die carcerum: quod videtur pertinere ad usum, temporibus S. Cypriani non conuenientem; nimirum, vt sub Pascha laxarentur qui mancipati erant carceri, ita enim habetur ex Sacra Honorij Imperatoris ad Arcadium fratrem, cum expostulat de S. Chrysoptomi expulsionione Cucufum; itèmq; ex lege Theodosij, cuius meminit Flavianus Antioch. ea oratione *ad Theodosium in causa Antiochenorum*, quam retulit postea S. Chrysoptomus *hom. 20. ad pop.* & habetur nunc ea lex *in append. 7. & 8. Cod. Theodosiani*. Videnda item lex *8. de indulg. crim. in Cod. Theod.* Idem tradunt Nyss. *orat. 1. de Resurr. Ambros. epist. 3.* quæ est *de tradendis basilicis, ferè initio*, & Chrysopt. *in Psal. 2. in fine*, S. Leo *varij sermonibus de Quadragesima*, ac nominatim *serm. 2. & 7.* & alij, quos adducit Filefac *lib. de sacra Quadrag. cap. 14.* Ita mihi, (vt dixi,) aliquando persuaseram, attento vsu illo altæ paci Ecclesiæ congruente. Postea tamen aduertì, quæ initio illius sermonis de vnctione

Chrismatis,

Chriftmatis, de referatis carceribus, & laxatis captivis, ac iudicibus mansuefactis, traduntur, repeti in calce Sermonis, iisdem ferè verbis, & ad sacerdotalem pœnitentium absolutionem referri. Quare nihil inde potest colligi, pro tardiore Autoris illius ævo, quàm sit ævum S. Cypriani. Nam quòd iam tunc non haberet locum absolutio pœnitentium in Cœna Domini, vnde probari queat?

212.

Malim ergo argumentari, ex eo quòd auctor iste passim clariùs & distinctiùs agat de Myfterio Incarnationis, quàm soleant agere Patres, qui ævo S. Cypriani scripserunt. Deinde quòd sub finem prologi, auctor ita loquatur de avaritia, etiam Ecclesiasticos & religiosos occupante, vt planè insinuet, scribere se non tempore S. Cypriani, sed multo posteriore. [Hæc, (inquit,) sitis divitiarum, miseris pectoribus assidet, & ambitionis salsugo bibulam animam occupat, ita vt per fas, & nefas, ad loca inferiora, etiam de latebris Eremitarum nonnulli se ingerant; & de omni gradu vbi aliquis aditus patet, anheli prodeant, discurrant ad iudices, blandiantur mediatoribus, conducant auxiliarios, & modis omnibus elaborent, vt sedeant cum Principibus, eo quæstu, vt maledicatur Deus quòd ipsi benedixerint, & benedicatur quòd maledixerint.] *Eremitarum* pro cœnobio, & religioso statu vsurpare, Fauto, Eucherio, & cæteris illius ætatis, est frequentissimum. Itaque arguit hic auctor Religiosos, quòd ipsi quoque ad divitias, & honores Ecclesiasticos, quibus divitiæ iam essent adiunctæ, aspirarent ex suis latebris. Quòd per se liquet, locum non habuisse per tempus S. Cypriani, grassantibus immanibus persecutionibus adversus Ecclesiam: quas non est quòd quis existimet, insinuat ab hoc autore in calce sermonis *de Nativitate Domini*. Certamina enim de quibus ibi agit, sunt communia certamina Christianorum, quæ etiam in Ecclesiæ pace non desunt. Quæ porro argumenta eximium hoc opus S. Cypriano abiudicant, æquè illud abrogant Lucio Papæ, cui id alibi adscriptum legi. Præterquam quòd auctor *in prologo num. 3.* apertè agnoscit superiorem. Non igitur fuit Summus Pontifex, saltem cùm scripsit. Estius, & Cornelius *in cap. 12. epistola 2. ad Cor. ad vers. 7.* hoc opus tribuunt Saluiano. Sed non adscribor: nam quamvis Saluianus disertissimus est, quæ item est gloria Autoris eorum Sermonum; tamen cultior & planior videtur Saluianus. In veteri quodam Manuscripto, hoc opus tribuitur Arnolde Bonæ Vallis, & ab eo dicatum refertur Alexandro III. Idem monuit me, vir doctissimus, ac S. Petri in Vaticano Canonicus, Lucas Holstenius, allegato indice librorum Academiæ Oxoniensis in Anglia, quæ hoc Opus Manuscriptum, at textis reliquis Arnolde lucubrationibus asseruat, vt videre est *pag. dicti indicis 12.* Et disertè præfatio operis sub nomine Arnolde, dirigitur ad Alexandrum III. Idem refert Andreas Riuetus *lib. 2. critici sacri cap. 15.* ex Iapælio *in Catalogo Bibliothecæ omnium animarum, volum. 25.* nisi quòd ait, hoc opus ab Arnolde inscribi Papæ Adriano, qui fuit coævus S. Bernardo, nempe Adriano IV. qui immediate præiit Alexandro III. Sanè inscriptionis in hoc opere maiestas, ab aliis Arnolde lucubrationibus non abhorret. Et facilè est coniecere, nomen *Alexandri*, vel *Adriani*, mutatum esse in nomen *Cornelii Papæ*, S. Cypriano æqualis, per eos qui primi has dissertationes, ob nonnullam in styli granditate similitudinem, S. Cypriano adscriptas voluerunt, vt essent ob vetustatem commendatiores ac vendibiliore, quòd factum circa commentarios

iii

in Matthæum Diuo Thomæ Aquinati adscriptis, infra referam ex Vielmio. Non occurrit quod validè conuellat hanc coniecturam.

D.

Dacriano Abbati Ordinis S. Benedicti, suppositus est liber cui titulus, *Speculum Monachorum*, & alius cui titulus, *Epistola duodecim documentorum*. Eum Margarinus Bignæus in Indice Chronologico, refert ad octauum à Christo seculum. Sed hoc gratis ab eo factum est; nec minùs incongruè, quàm quod *ibidem*, autorem cui nomen *Idiota*, eidem seculo transcribit, quem constat ex eunte decimoquarto seculo floruisse; vt docui ad *Oculum eius mysticum*, quem remota persona esse Raymundum Iordani Ordinis Canoniorum Regularium, demonstrari. Similiter ergo Dacryanus in seculum decimumquintum referendus fuit. Nam Dacryanus, ipse est Ludouicus Blosius, Abbas Latiensis, cuius scripta omnia eximiam spirant pietatem. Dacryanum autem, id est, *gementem ac flentem*, se nominauit, vt collapsos eorum quos informatos ritè volebat, mores, minore cum inuidia restitueret. Cæteroqui nullus fuit vnquam, siue in Ordine S. Benedicti, siue alibi, Abbas Dacryanus. Mirumque esset, Trithemium aded pro locupletando Benedictinorum scriptorum indice sollicitum, non agnouisse Abbatem Dacryanum, si verè fuisset in rerum natura alius Dacryanus, quàm Blosius, qui post editos à Trithemio Indices floruit. Modus item scriptionis, & defloratio Tauleri, ac similibus scriptorum Blosio familiaris, tantum non clamant, Blosium ipsum esse Dacryanum, & expungendum esse suppositiuum illum octauum seculi Abbatem Benedictinum horum libellorum parentem.

213.

S. Damasceno, supposita videtur *historia Barlaami, & Iosaphati*, quæ potius est Ioannis Sabaitæ, vt fusè prosequitur Raderus in *prologo ad Climacum cap. 1.* Nec refert quod Romanum Martyrologium 27. Nouembris, S. Damascenum illius historiæ autorem laudet; id enim ex-probabili, & communiter recepta sententia in tabulis est propositum. Et posse alioqui in eas tabulas irrepere menda, quoad ea quæ non sunt substantialia, monstratum est in opere *de martyrio p. 3. cap. 2. num. 4.*

214.

Quis credat suppositos S. Ioanni Damasceno, libros *de re medica Ioannis Mesue*? Fecit id Abrahamus Bzouius in *libello de Medicis sanctis*; sed per cæcultationem & inaccurationem incongruam. Quod enim legisset, S. Ioannem Damascenum, dictum fuisse *Ioannem Mansur*, existimauit Bzouius, aliqua nominum vicinia delusus, eum ipsum esse *Ioannem Mansur*, qui passim dicitur *Ioannes Mesue*, scriptor librorum de re medica. At meminisse oportuerat, & genere, ac natalibus, & instituto, & æuo, & permultis aliis adiunctis, longè alium fuisse Ioannem Mesue, à S. Ioanne Damasceno, cuius cognomen *Mansur*, quod sonat *Redemptum*, obtorquebat impius S. Ioannis persecutor, Constantinus cognomento Copronymus, qui per conuitium denominabat eum, *Manser*, vt narratur in vita S. Stephani iunioris. Vt mirum non sit, si ea sancti viri cognominatio, ob detorsionem à Copronymo factam, sit infrequentissima in Catholica Ecclesia. Qui ergo libri, nomine Ioannis Mesue de re medica sunt vulgati, non sunt supponendi S. Ioanni Damasceno, sed Ioan-

S nis

nis Mesue auctoris sunt agnoscendi, & Medici à Bzouio implanati, dedocendi sunt errorem, nominatimque Gulielmus Du Val Autor historiae Morogrammæ SS. Medicorum.

215. Dareti Phrygio perperam suppositus est liber *de bello Troiano* Iosephi Iscarici Angli, qui sub annum Christi 1189. imperante apud Anglos Henrico II. & Ecclesiam Cantuariensem regente S. Thoma florebat, Christianus Poëta, ut ex *lib. 3.* liquet; ubi Athenienses fugillat, ob transcriptos cælo incestos Deos, gentiliquæ acerra delusas preces. Expeditionum item Cruciatarum, & Arturi Britannici meminit, quæ quid ad Ethnicum Daretem?

S. Dominico suppositus est liber *de Corpore Christi*, quem verè esse Dominici de Pantaleonibus, notat Maluenda *lib. de Paradiso cap. 60. pag. 191.* & alij quos adduco in *Diptrychis Marianis parte 2. puncto 2. n. 19.*

E.

216. Edmundo Monacho Cantuariensi, tractatum de dissidio inter S. Anselmum, & Henricum Regem, nec non commentarium de vita S. Anselmi, distinctum ab eo quem conscripsit Edineus, adscribunt Card. Baronius *ad Martyrol. Rom. 21. April.* & Ioannes Pitæus *tomo 2. relationum, ad annos 1120. & 1121. n. 185. & 186.* Sed has scriptiones perperam supponi cuiuspiam Edmundo, esse autem vnius, & eiusdem Edineri, liquere potest ex eius præfatione ad conscriptam à se vitam S. Anselmi.
217. Eusebio Emisseno, per magnam hallucinationem suppositi sunt sermones *de tempore, & Sanctis*, qui primo loco habentur in opere quod Eusebio adscribitur, cum sint S. Brunorus signiensis, magni in Berengarium concertatoris, sub Gregorio VII. Ita enim habetur ex Indicibus Cassinensibus, ac Vaticanis, & ex Petro Diacono, Cassinensi Bibliothecario, qui omnes illos sermones ex nomine notatos, adscribit S. Brunoni Signiensi, cuius ætate vixit. Eidem Eusebio Emisseno, perperam suppositas esse homilias Latini scriptoris, pridem notatum est. Eusebius enim Emissenus quem S. Hieronymus in *Chronico ann. 10. Constanti. Arriane factionis signiferum* nominavit; non vixit Lugduni, ubi constat habitas aliquas homiliarum illarum; nec scripsit latinè, quod pereleganter facit, qui eam homiliarum paulò plusquam quinquagenam Eusebio adscriptam exaravit, siue Eucherius senior, siue Faustus: aut, quod verius videtur, varij ævi illius Patres. Suppositio tamen earum homiliarum facta Eusebio Emisseno, non est nupera. Nam Guitmundus *lib. 3. contra Berengarium, sub finem*, locum ex illis homiliis nomine Eusebij Emisseni allegavit. Id quod etiam factum est à Gratiano *c. quia corpus, de consecr. dist. 2.*
218. Eusebij Cæsariensis nomine edidit nuper Meursius expositionem in Cantica, quæ reuera est catena variorum Doctorum in eum sacrum librum; & quidem Eusebio posteriorum, ut Gregorij Nysseni, Didymi, Theophylacti, Philonis Carpathij, qui sub Arcadio floruit. Itaque quamvis aliqua fragmenta ex commentario Eusebij in Cantica, sint intexta operi nomine Eusebij edito, & ipsa præfatio eius, ex Eusebio sit decerpta, tamen opus perperam Eusebio est suppositum, & ob eandem causam, non rectè Gregorio Nysseno tribuitur à Vincentio Ricardo in *notis ad c. 4. Cantacufeni in Cant.*

Eustathio.

Eustathio quidam supponere regulas apud S. Basiliū fusiū disputatas. Ita constanter asseruisse aliquos, testatur Sozomenus lib. 3. histor. cap. 14. & Nicephorus lib. 9. cap. 16. ac lib. 13. cap. 29. Fuit hic Eustathius, Episcopus Sebastenus, Arrianorum gregalis, & plenus nequitiae homo, ut intelligitur ex iis quae de eo tradit S. Basilius binis epistolis, altera ad Occidentales Episcopos, ad Patrophilum altera. Itaque minus verisimile est, tantae perfectionis lucubrationem, ad perditum Arrianum esse referendam: ac proinde S. Basilio eam adiudicant Iustinianus Imperator tract. pro V. Synodo OEcumenica; tom. 2. Conciliorum editionis Romanae pag. 267. & Photius cod. 144. ac codice 191.

219.

S. Brunoni Carthusiano, supposita esse omnia opuscula tomi tertij, quae in indicibus Cassinensibus à primo illorum opusculorum denominantur, *Liber de Luminaribus Ecclesiae*, esseque omnia S. Brunonis Signiensis; contendit Autor disquisitionis historicae ad opera S. Brunonis Signiensis, recens eundem. Qui si existimaret, S. Brunonem Carthusianum non fuisse satis à doctrina bene constitutum, ut posset dici ea opuscula conscripsisse, aberraret omnino; cum S. Bruno Carthusianus fuerit Doctor suo tempore eximius. Supposita tamen utriusque Brunonis idoneitate ad eas scriptiones conficiendas, quorum alterutri tribuenda sint ea opuscula, non desinio.

F.

Flauij Dextri Chronicon nuper vulgatum, suppositum fuisse Dextro, late contendit Gabriel Pennotus in *Canonicorum Regularium historia*. Quamuis enim, ipso S. Hieronymo teste, ratum sit, Flauium Dextrum scripsisse Chronicon quod eidem D. Hieronymo inscripserit; tamen hoc Chronicon nuper vulgatum, illud ipsum esse genuinum, cuius S. Hieronymus meminit, multa sunt quae dissuadent. Nec quae aduersus libri illius suppositionem, proferunt Biuarius commentator ac defensor, & Melchior Incofer lib. pro epistola Deipara ad Messanenses à cap. 42. ad 46. explent reuera legentis animum.

220.

S. Fulgentio Ruspensi Episcopo suppositi sunt tres Mythologiarum libri ad Carum Carthaginensem Presbyterum. Quanquam Sigebettus anceps haeret; nec planè audet eos libros quos ab ingenij acumine valdè commendat, S. Fulgentio adscribere. Probatio sententia videretur, eos libros esse S. Fulgentij Astigitani primùm, postea Carthaginensis in Hispania Episcopi, fratris SS. Leandri, & Isidori. Passim sanè is scriptor, quem Fabium Furium Fulgentium, Placiadem nominant, Christianum se prodit, deridens Ethnicorum nugamenta, ut sub finem *Proemij ad lib. 1.* & in *fabula Mercurij 1.* Testimonia item à sacris libris producit in *Herculis, & Omphales fabula*: & in *fabula de iudicio Paridis*, ubi Episcopos, Sacerdotes, & Monachos, addit, apud nos vitam agere contemplatiuam, qualem apud Ethnicos egeret Philosophi. Est ergo perspicuè autor Christianus. Et cum nihil sit apud eum quod S. Fulgentio Ruspensi quadret, nec alius occurrat S. Fulgentius, cui opus illud tribui possit, praeter Astigitanum, siue Carthaginensem, haud grauatè eius esse libros illos admiserim.

G.

Gabrieli Biel supposita est expositio Canonis Missae, quae reuera est Eggelin-

S 2 gi

gi Brunsvvicensis, paucis à Gabriele omissis, nonnullis additis, aut mutatis, vt ipse Gabriel ingenuè faterur ad calcem operis.

221. S. Gelasio Romano Pontifici suppositus iam olim, est liber *de duabus naturis*. Et eius nomine illum citat, ac locum ex eo describit S. Fulgentius *ad q. 2. Ferrandi*. Sed esse potiùs Gelasij Cyziceni, demonstrare plerique.

Gennadio, (olim Georgio,) Scholario Patriarchæ Constantinopolitano, supposita est *defensio quinque capitum Concilij Florentini*, quæ verè est Gregorij Protosyncelli, qui ex Cõfessario Ioannis Palæologi Imperatoris, & Vicario Patriarchæ Alexãdrini in Concilio Florentino, tandem euectus est ad Patriarchatum, Constantinopolitanum. Ipsemet alibi se defensionis prædictæ autorem prodit, scribens aduersùs Marcum Ephesium. Nam nominatim allegat suum illud opus pro capitibus controuersis in Concilio Florentino. Ac ne quis opponat, varios Græcos post Concilium Florentinum, cui affuerant, scripsisse defensionem eorundem capitum; in contrarium est, quòd ipse verbatim alibi non pauca è suo illo opere describit, quòd ex alieno opere non faceret.

222. S. Gregorio Magno suppositum esse decretum quod *lib. 2. post epist. 31. indict. 11.* habetur, continens priuilegium à S. Greg. concessum Monasterio S. Medardi; cõrendit Bernardus Vindingus Augustinianus in *Critico Augustiniano castigato*, §. 8. *Prologomenorum*; additque multa esse argumenta quibus ea suppositio conuincitur: & in primis vrget inscriptionem, quæ videtur cum S. Gregorij solemnè simplicitate non cohærere. Sic enim ibi habetur. *Prætiõssimis lapidibus in diademate Christi meritõ renitõtibus, omnibus S. Dei Ecclesia membris, quorum vniversale caput est Christus, Gregorius, licet S. Romana Sedis Pontificio sublimetur, humillimus tamen seruorum Dei seruus*. Hanc inscriptionem esse simplicitati S. Gregorij aduersissimã, affirmat Vindingus; argumentaturque præterea ex eo quòd huic decreto apponatur nota annorum Christi, quam S. Gregorius alibi non adhibuit. Item vrget, quòd Monasterium dicatur constructum in ciuitate Suefforum, & dicatum esse B. Mariæ, & SS. Petro, ac Stephano, cum in Concilio Sueffionensi habeatur id Monasterium esse dicatum BB. Medardo ac Sebastiano. Ac denique vrget Vindingus, multiplicem in subscriptionibus Episcoporum falsitatẽ, cum subscripti habeantur duo simul Portuenses Episcopi, Gregorius, ac Felix. Item Marinianus Rauennas, qui nondum ea indictione 11. erat Episcopus, sed tantum Episcopus fuit indict. 13. & tamen subscriptus habetur, vt Episcopus; quòd item vitium cernitur in subscriptione Augustini, Episcopi Cantuariæ, & Melliti Episcopi Lundoniæ, qui multo post inaugurati sunt Episcopi. Hinc ergo concludit Vindingus, decretum illud esse supposititium, nec manasse à S. Gregorio Magno.

Reiciendus tamen est Vindingus, qui in re tanti momenti, nihil debuit notare ob adeò friuolas ratiunculas. Quid enim vetuit, quo minus S. Greg. in decreto quod ad omnes planè fideles exarabat, alium inscriptionis modum adhibuerit, quàm passim soleat in priuatis, vel familiaribus epistolis, ad personas singulares? Mendũ verò librarij scribētis *Suefforum*, pro *Sueffionũ*, ridiculè obiicitur aduersùs decreti veritatem. Sanctos quibus dicatum est Monasterium, aliter referri in hoc decreto, aliter in Concilio Sueffionensi, parum refert; subinde enim mutantur huiusmodi nuncupationes Domorum sacrarum. Ad reliqua omnia à Vindingo obiecta suppetebat ei responsio ex Baronio, qui anno Christi 593. admonerat de subscriptionũ illarum interpolatione, & nota anni Christi postea apposita.

apposita ab aliquo exscriptore Decreti S. Greg. Cæterum hoc decretum verè esse S. Gregorij Magni, dubitare non licet, cum S. Gregorius VII. *lib. 8. sui registri, epist. 21. & lib. 4. epist. 2. & 23.* illud agnoscat tanquam factum S. Gregorij genuinum; id quod etiam facit Thomas Valdensis *lib. 2. doctrin. artic. 3. cap. 75.* ac Bellarminus *lib. contra Barclaium cap. 40.* Sanè Barclaius quamvis valdè grauaretur eo S. Gregorij decreto, non est tamen ausus suppositionem eius causari: sed ad ineptam interpretationem confugit, quam benè ibi repellit Bellarminus. Nec eo duntaxat decreto, (vt Baronius loco citato rectè monuit,) sed in aliis quoque priuilegiis idè munimentum apposuit S. Greg. quod in decreto de quo agimus; & nominatim in priuilegio cuiusdam Xenodochij erecti Augustoduni, vt videre est *lib. 11. indict. 6. epist. 10.* Itaque extra dabium est, decretum illud pro Monasterio Sueffionensi, non esse suppositum S. Gregorio.

223

Gregorio Nazianzeno supposita est Tragœdia *Christus patiens*, quam esse Apollinaris Laodicensi, benè monuit Baron. anno Christi 34.

Gregorio Nysseno tributus liber *de differentia essentia, & hypostaseos*, idem est cum *epist. 43.* S. Basilij eidem Nysseno adscripta. *Oratio de Resur.* quæ incipit, *Quaquam*, est Hesyhij, vt habet Groëcus *Codex Bibliothecæ Regiæ.*

Gulielmi Baldefani nomen præfert liber perutilis, cui titulus est, *Stimuli virtutum adolescentiæ Christiænæ*, quem conscriptum esse à Bernardino Rossignolio, Rectore tunc Taurinensi, compertum habeo testimonio eius cui ipse Rossignolius rem aperuit, & quo consilio sub alieno nomine vulgasset, exposuit. Eiusdem Rossignolij est historia SS. Martyrum Thebæorum, eidem Baldefano supposita.

Gulielmo Parisiensi Episcopo, qui propriè cognominatur *Aruernus*, suppositus est *Dialogus de Sacramentis*, qui est Gulielmi Parisiensis, Ordinis Prædicatorum, cuius Posseninus meminit. Eum Claudius Spineus eiudem Ordinis, ante annos ducentos scripsisse referebat superiore seculo sub annum 1550. Ipse auctor in calce, ex S. Thoma, & Petro de Tarentasia Dominicaus, professisse se profiteretur. Stylus longè abhorret à Stylo Gulielmi Aruerni, multis rationibus redundante, & ampullosa.

H.

Suppositis S. Hieronymo lucubrationibus, Marianus Victorius, Tomum nonum Operum eiusdem S. Patris impleuit. Neque adhuc perfecta cribratio videtur adhibita. Siquidem supersunt in aliis voluminibus nonnulla eidem Patri abiudicanda, vt liquet ex iis, quæ à Cornelio Schultingio in præludiis ad Confessionem Hieronymianam proferuntur, in Crisi operum S. Hieronymi.

224

Commentarius in omnes Psalmos, (quidquid Victorius, & Schultingius contendunt), multa continet S. Hieronymo supposita, vt Canus, Lindanus, Hutterus, & alij pronciarunt.

Hieronymo item supposita est epistola *de scientia diuinæ legis*, quæ est scelesti Cælestij, socij Pelagij, vt notauit Ioannes Montiniensis præfatione ad Prosperum. Suppositam item S. Hieronymo esse epistolam 51. tomi noni, censuit

S. 3

Victorius.

Victorius. Sed quæ opponi possunt, quo minus ea epistola sit D. Hieronymi, debilia esse monstrat Baronius in *Notis ad Martyrol.* 23. *Septembris*, & Thomas Mallatius *lib. 4. de vita S. Pauli cap. 9.*

225.

S. Hilario suppositum esse *hymnum ad Apram*, (corruptè *Aspram*,) affirmat his verbis Georgius Fabricius *commentario ad Poetas Christianos*. [Hilarij hymnos tres, inuenimus nos. Nam qui *Aspræ* sorori ipsius inscriptus est, nihil planè habet aut sanctitate, aut eruditione Hilarij dignum.] Verisimile est, hunc censorem, hymnum illum ne legisset quidem; sed in Erasmi sententiam iuisse pedibus. At Erasmus in editione operum S. Hilarij, epistolam adducturus cui hymnus ille subiunctus est, hoc adscripsit elogium. [Hæc epistola, merum est nugamentum, hominis otiosè indocti. Hymnus, eiusdem est farinae. Sed benè habet, quod non plures nœnias affinxerint S. Hilario.] Ad hymni verò dram hæc illiuit. [Hymnus epistolæ respondens; hoc est dignum patella operculum.] Hæsit in hoc Erasmi iudicio Fabricius. Et quia cæcus cæcum duxit, ambo in foueam ceciderunt. Dixi autem Fabricium non videri legisset hymnum S. Hilarij, non modò quia *Aspram* vocat, quæ ibi *Apra* nominatur; sed etiam, quia sororem S. Hilarij statuit, quam exploratum est, eius ex anteriore legitimo connubio, filiam fuisse. Item, quia despuit hymnum verè piûm, verè S. Hilario dignum, quem ei adscribendum esse, habetur satis apertè ex Venantio Fortunato, *sub finem lib. 1. de vita S. Hilarij*, cum de eius allocutione ad *Apram* filiam, pro sponso, cui eam bonus Pater desponderat. Itaque valeat cum suo Erasmo Fabricius, dignum patellâ operculum; vt hæc aptius vsurpem Erasmi verba. Non est in hymno, & epistola S. Hilarij, locus suppositioni inuehendæ.

226.

Explicatio *Psal. 127.* quæ apud S. Hilarium legitur, Zenoni Veronensi ab aliis adscribitur.

Holkoto opellam *Pro insipiente*, quæ Sancti Anselmi opusculo contra insipientem annectitur, adscribit Franciscus Picus *theoremate 1. de fide*. Sed esse manifestam hallucinationem, dixi in *Syntaxi* operum S. Anselmi, cum Autor illius opellæ, vixerit tempore S. Anselmi: at Holkot, ducentis minimùm annis S. Anselmum sit subsecutus.

227.

Hugoni de S. Victore, suppositus est tractatus *de claustro anime*, Hugonis de Folieto; cuius nomine, & seorsim editus habetur, & sæpè allegatur à Ioanne Nider *in opere de reformat. Religios.*

Hugoni de Balma Carthusiano, (quem alij *de Baldea*, alij *de Palma* nominant,) adscribit Theodorus Petreius *in Bibliotheca Carthusiana*, opus de *Mystica Theologia* adscriptum Gersoni, allegans Thomam Bosium *lib. 9. de signis cap. 12. sub finem*. Quanquam Bosius non tribuit Hugoni de Balma prædictum opus, sed tantùm ait, tribui vni Carthusiano. Verius tamen est, non esse hominis Carthusiani, nec Hugonis à Balma. Nam Autor profitetur se lectionibus publicis dedisse operam, quod in Carthusianum non quadrat. Adhæc initio tractatus *de elucidatione scholastica Mystice Theologiae*, testatur, se duos tractatus de *Mystica Theologia* scripsisse, post alios eius argumenti tractatores, quos adducit, quibus non annumerat Hugonem de Balma, quamuis aliud eius opus de triplici via alleger. Si opus illud de *Mystica Theologia* esset Gersoni abiudicandum, &tribuendum alicui Carthusiano, videretur

videretur potius tribuendum vni ex illis duobus Carthusianis, quos Carolus VI. Rex Francorum, comites addidit duobus Carthusianis Italis, à Bonifacio ad pacem Ecclesiæ componendam submissis, cum Romam regrederentur. Nam Autor operis *de Mystica Theologia*, quod apud Gersonem legitur, Legatus Romam in ea causa fuit, vt ipse initio secundæ partis profiteatur, affirmans se in reditu, cum Massiliæ expectaret pactorum conuentorum expletionem, vt tempus piè impenderet, in eam scriptionem incubuisse. Quæ posset esse coniectura ad abiudicandos Gersoni omnes illos tractatus *de Mystica Theologia*, cum peregrinationis Romanæ, & legationis Gersonis ad schisma tollendum, non meminerint, qui Gersonis Acta descriperunt.

I.

S. Ildefonso supposita esse omnia opera, quæ circumferuntur illius nomine, dempto libro *de perpetua B. Mariae virginitate*, multis prolatis coniecturis, contenditur in *Elucidario Deiparæ lib. 4. tract. 4. cap. 6.* 228.

Ioanni Hierosolymitano suppositas voluit quas S. Cyrillo item Hierosolymitano abiudicauit Catecheses, sectarius nuperus Anglicanus; argumentum petens ex Bibliothecæ Augustanæ indiculo, in quo ait eas Catecheses inscribi Ioanni, ipsius Cyrilli immediato successori. Sed hoc est lubentem volentem errare. Nam antiquis omnibus extra dubium fuit, eas Catecheses opus esse S. Cyrilli. S. Damascenus *orat. 3. de imag.* locum citat ex *Catech. 12.* sub nomine S. Cyrilli. Similitérque Ioannes Cyparissioa, quædam ex *Catechesi 10.* tanquam S. Cyrilli, adducit. Item Theodoretus *dialog. 2.* agens contra Eutychianos, inficientes veram Christi in carne nostra resurrectionem, locum, ex his Catechesibus nomine Cyrilli Hierosolymitani adducit. Cùm è contrario, testimonia supperant S. Hieronymi *epistol. 61.* quæ est de Ioannis Hierosolymitani erroribus, necnon S. Epiphaniij, quem idem B. Hieronymus *epistol. 60.* adducit, quibus habetur, Ioannem Hierosolymitanum non benè de nostrorum corporum resurrectione sensisse; sed Origeni, hac nominatim in parte, adhæsisse. At autor Catecheseon, de resurrectione corporum catholicissimè loquitur, exponens Symboli de ea articulum. Idem *Catech. 6.* affirmat à Probi Imperio, & exortu Manichæorum, effluxisse septuagesimum annum, quæ perodus bellè cadit in ætatem S. Cyrilli; quem S. Hieronymus *lib. de scriptoribus, in Cyrillo*, testatur adhuc iuuenem eas Catecheses exarasse. Hæc argumenta præter S. Cyrilli pacificam ad hæc vsque tempora possessionem, omnino suadent, perperam hoc opus supponi Ioanni Hierosolymitano, pro quo vnica dumtaxat probatio militat, ducta ex Bibliotheca Augustana, vt initio memorauimus. Sed est valde friuolum argumentum. In primis, quia nihii tale re vera habetur in ea Bibliotheca, quamuis apud Gesnerum legatur, quod hallucinationi causam præbuit: nempe quoddam habeatur in Augustana Bibliotheca indiculus librorum, inter quos vnus referatur continere octodecim Carecheses illuminatorum, & quinque Mystagógicas, Ioanne Hierosolymitano Autore. Quid si verò amanuensis Indiculi scriptor, per oscitantiam Ioannem pro Cyrillo scripsit? Quid si reuera totidem quot sunt Cyrilli Catecheses, de iisdem argumentis à Ioanne sint exarata? Sicut totidem de iisdem argumentis homiliae, aut sermones ad Populum leguntur apud autores varios. Causatur præterea

sectarius

sectarius, stylum quem negat redolere antiquitatem. At hoc æquè probaret catecheses Cyrillo attributas, non esse Ioannis Hierosolymitani, qui immediatè successit S. Cyrillo. Nec possunt attribui alteri Ioanni item Hierosolymitano Antistiti, qui librum scripsit *de institutione Monachorum*; siquidem in huius Ioannis ætatem non quadrat numerus septuagenarius annorum à Probi Imperio, & exortu Manichæorum. Fuit enim multo posterior, & Ioannem illum quadragesimum quartum, (melius fortassis quinquagesimum secundum,) S. Hieronymi æqualem, multò post est subsecutus. Itaque S. Cyrillus catecheses quas hætenus tenuit, teneat, possessio valet.

219.

Eidem Ioanni Hierosolymitano Episcopo quadragesimo quarto, suppositus est liber *de Institutione Monachi*, ad Caprasium. Pugnat latissimè pro eo libro adscribendo huic Ioanni Autor Paradisi Carmelitarum, & Michael Munos *lib. 2. propugnac. Elie tit. 2. cap. 2. art. 5.* quo non nemo refert quod Gennadius scripsit, exscripsitque Honorius Augustod. *cap. 30. Catalogi*, scriptum scilicet ab hoc Ioanne esse librum *contra obrectatores studij sui*. Id quippe dictum putant de laude religiosi instituti, quod inter Carmelitanos professus erat, in quorum laudes eo commentario effunditur. Mihi neque hic Ioannes æqualis S. Hieronymi, neque ullus Græcorum veterum, libri illius Autor videtur; stilus enim clamat, autorem esse Latinum, nec adè antiquum, ut S. Hieronymi dici possit æqualis. Sed idem circa hunc librum de institutione Monachi, asserendum Ioanni Hierosolymitano Hieronymi æquali, apud scriptores Carmelitas obtigisse videtur, quod apud Augustinianos circa sermones in Eremo, quos vnanimè FF. Eremitæ S. Augustino adscribunt, sicut vnanimè FF. Carmelitæ tribuunt prædicto Ioanni, plaudente extra utrorumque cœtum nemine. Qui eidem Ioanni Hierosolymitano adscribunt opus imperfectum in Matthæum Chrysofomo: confertum, non probant quod dicunt.

Ioannes Germinus, Episcopus Cabilonensis, Autor verus est *Mappa sacra*; quod opus per errorem adscriptum est Primo Episcopo Cabilonensi, cum nullus vnquam fuerit illius nominis Cabilone Episcopus, ut videre est apud Robertum. Erroris occasio ducta est ex eo, quòd aliqui vnica *Litera I.* expressum reperissent, nomen huius Ioannis, quod transformarunt in *Primum*, sicut alij *A.* initiale nominis *Anselmus*, transformarunt in *Augustinum*, vel *Ambrosium*, ut suprà admonui.

Ioanni Charlierio, à patria cognomento *Gersoni*, suppositus est tractatus Bonifacij Ferrerij Carthusiani, Fratris S. Vincentij Ord. Prædicatorum, *Cur in Ordine Carthusiensi, pauci sint Sancti Canonizati*; & *Cur pauca referantur miracula Carthusianorum*; & *De Ordinis Carthusiensis approbatione*, quæ omnia ab eo, quem nominavi Ferrerio conscripta, Gersoni gratis sunt attributa; tantum, quia aliæ quædam extabant Gersonis lucubrationes, spectantes ad Carthusianos. Vero autem parenti quem dixi, ea meritò adscribunt, Trithemius *lib. de scriptor. Eccles.* & Theodorus Petreus in *Bibliotheca Carthusiana*, ut notaui in *Opere de S. Brunone Stylita mystico*.

Eidem Ioanni Charlierio, cognomento *Gersoni*, suppositus aliquando est liber *de Imitatione Christi*. Supponendi causa fuisse videtur, quòd liber sit piissimus, & aliquando absque Autoris nomine emissus, ut etiamnum cernitur in
plerisque

plerisque manu exaratis Codicibus. Hoc conspicatus quispiam; vel bona fide, argumentatus à pietate per id opus inhalata quæ piissimum Autorem deceret; vel ex oscitantia, aut etiam ex malitia, vt liber prodiret vendibilior, illum Cancellario Parisiensi adscripsit, cuius doctrina & pietas, & copiosa scriptorum multitudo, omnium sermonibus celebrabatur, & meritò quidem. Quod enim in Sanctorum Lugdunensium Indiculo monstrare meminim, Gersonis pietas atque doctrina, micant in eius scriptis insigniter; & in factis dum superstes esset, micauerunt omnino excellenter. Cæterum, vt Gerso operis *de Imitatione Christi*, Autor haberetur, nullum fuit idoneum fundamentum; & omnes ferè circumstantiæ aduersantur. Ideoque è tot operum Gersonis editionibus, alio licet aliquo extraneo opere infatis, nulla fuit quæ Gersoni parenti, hunc librum inscriberet.

Ioannes Gessen, Ord. S. Benedicti, Autor libri de quo proximè, à nonnullis habetur. Primus hanc cogitationem immisit aliquibus, Card. Bellarminus, annotata Epigraphe Codicis Aronensis apud Insubres, quæ libri autorem præferbat Ioannem Gessen Abbatem, vtiq; Ordinis S. Benedicti, cuius ea domus Aronensis fuerat, priusquam Societati I E S V transcriberetur. Mutauit postea mentem Bellarminus; auditis quæ in contrarium postea protulerunt Henricus Sommalius, & Heribertus Rosvedius. Sed sterit in sententia ex Bellarmini suspitione vel dubio concepta, Constantinus Cætanus Benedictinus, homo adedè flagrantis zeli pro sui Ordinis honore, vt omnia ad ipsum traheret; nec scriptores tantum, sed etiam cœlites ipsos, vt SS. Franciscum, Thomam Aquinatem, Ignatium Loyolam, & alios: ira vt Scipio Cobellutius Card. S. Susannæ, genium hominis habens perspectissimum, vereri se diceret, ne propediem, arte Cætani, S. Petrus Apostolorum Princeps, inter Benedictinos numeraretur. Hic ergo Fabulinus, sapissimè vocans ea quæ non sunt, tanquam ea quæ sunt; &, (quod Leo Allatius, ipso superstite ac Romæ præsentè Cætano, scriptis, securus veritatis, commisit atque vulgavit,) nemini de fingendi arte concedens, vndecunque amplificandæ Ordinis gloriæ, spes aliqua affulgeret; Bellarmini suspitionem primam, pro certa veritate arripiens, autorem libri *de Imitatione Christi*, esse Ioannem Gessen Benedictinum, mordicus & præfraçtè asseuerauit, non parcens labori in conquirendis suffragationibus; & quod audiente me, confirmabat Romæ Gabriel Naudæus, à Codicem quoque adulteratione, & eraso *Thoma*, substituto autem *Ioannis* nomine, petens subsidium. Eandem molem versauit post Cætanum, præter cæteros, vnus quidam adedè scabiosi ingenij homo, vt etiam Sanctos cœlites fidenter exaurorauerit; alios Gallia vniuersa proseripserit; nec ita pridem, quadragintadialem à carnibus abstinentiam, nouitium propè vsum, ab Episcopis è cœnobio assumptis in Ecclesiam inuectum, ignorante antiquitate appellans, exigere ex communi vsu fidelium ac in cœnobia retrudere, per cuniculos tentauerit. Hic ipse, pro Ioanne Gerson autore libri *de Imitatione Christi*, abacto Thoma de Kempis, cui ab aliis supponi exoptulat, omnem lapidem mouit; sed adedè infeliciter, vt non posset infeliciùs; præsertim cum ab auctoritate Nicolai de Clemengis, insignis, (vt vult,) Scriptoris, per illud ipsum tempus quo Thomas vivebat, florentis, argumentum petit; Nicolaus enim, vt iste argumentatur, suo tempore Gallicana virorum cœnobio in Ganeas, Partheno-

nes in prostibula fuisse transformata exoptulat; cum è contrario Autor operis *de imitatione Christi*, prouocet ad alacriter seruiendum Deo, & vitam religiosè componendam, exemplo Monachorum Carthusianorum, & Cisterciensium, ac sacrarum Virginum, quæ in ea ora, in qua ipse degebat & scribebat, sobriè ac iustè & piè famulabantur Domino. Subsumit inde patronus Gerseni. Igitur autor operis *de imitatione Christi*, non scribebat in Belgio, ubi Thomas degebat, sed in Italia, ubi vigeat regularis disciplina: ac proinde libri illius Autor non fuit Thomas de Kempis, sed Ioannes Gersen. Hæc ratiocinatio mouet commiserationem. Nam quæ Nicolaus de Clemengis, per auxesim non ferendam, in suis illorum scriptorum sententiis, de Gallicanis Monachis & Monialibus dixit, non fuerunt extendenda ad prouincias inferioris Germaniæ, quas Thomas incolebat, in quibus tunc non minùs vigeat Regularis disciplina omnino multis locis, quàm in Italia, aut alibi vsquam. Vt proinde Autor libri de quo agitur, potuerit prouocare ad exemplum illorum Monachorum & Monialium imitatione exprimendum. Ineptire videbor ista vel nudè referens, nedum refellens. Sed quia patronus Gerseni hoc argumentum iactat vt palmare, attingendum saltem fuit, vt non lateret æquos æstimatores, quibus argumentorum furturibus, hic insulsus Gerseni fautor, Thomam de possessione antiqua tentet deiicere.

Has igitur gerras non persequor accuratiùs, nec in calamus quassatum conitor validiùs. Sed vno verbo dico, perperam opus *de imitatione Christi* supponi Ioanni Gersen, quisquis ille demum fuerit, de quo altercati non vacat; sed omnino opus illud autorem habere *Thomam Hemerchenum*, à patria dictum *de Kempis*, dicendum potiùs *de Campis*, vt monuit cuius eius Theodorus Petreus in *Notis ad vitam S. Brunonis*, Chronico Carthusiensi insertam §.7. Esse Thomam, operis huius verum parentem, optimè probarunt Sommalius, Rosvvedius, atque Heferus in *Dioptra Kempensi*, & in Prologo longiusculo ad hoc opus, & ad nuper refossum perantiquum Thomæ operum Indicem. Hi aliique non pauci, antiquam Thomæ possessionem adductis tot testimoniis eiusdem cum Thoma æui Autorum; prolata tot incorruptorum veterum codicum fide, & tam multiplici alio argumento firmarunt; cauillos verò quibus Thomæ ius impetebatur, adèd validè retuderunt, vt quæ mihi pridem in hanc rem apparaueram, lubens volens abicerim, ne actum agerem, & regesta crambe recocta, fastidium lectori ingenerarem. Illud duntaxat obiter moneo, non qui à Caëtani ineptiis hac in parte abhorrent, de Ordinis S. Benedicti splendore quicquam minuere. Ordo quippè per se in omni genere illustrissimus, non postulat emendicatam lucem, & qui suis ornamentis exquisitè nitet, non eget furtiuis decoribus, quæ potiùs ad effundendam contemptionem faciunt, cum scriptio reuincitur aliena esse, & absque fundamento arrogata, vt hîc sanè reuincitur.

231.

S. Isidoro Hispalensi Episcopo, passim supponuntur commentarij in quatuor libros Regum, quos vera sententia est, conscriptos esse ab Isidoro illo seniore, item in Hispania Episcopo, siue Cordubensi, siue Pacensi, nec desunt etiam qui Cæsaraugustanum statuunt.

Iuliano Pomerio, suppositum est opus *contra Iudeos*, quod esse à Iuliano Toletano conscriptum, constat ex eo quòd autor *in fine*, notat se scribere annis à Christo sexcentis octoginta sex; quam ætatem Iulianus Pomerius annis circiter ducentis antecessit. Videtis Baronium *in notis ad S. Martij in Rom. Martyr.*
Iuliano

Iuliano Pelagiano, librum *de bono viduitatis*, qui inter D. Augustini opera legitur, supponit Cardinalis Hosius *in confessione fidei cap. 56.* & cum librum non esse D. Augustini, contendit Erasmus, annuitque Ioannes Copetius *lib. de perpetua castitate Sacerdotum, cap. 24. pag. mihi 119.* cuius argumentum est, quod libri autor improbet nuptias votarum mulierum, quibus nuptiis indubitatus Augustinus subscribit. Verum liber ille non potest D. Augustino abudicari, & supponi Iuliano, cum à Possidio recenseatur inter genuina D. Augustini opera, & sub eius nomine aliquoties à Beda allegetur. Nec si improbat ut illicita, earum coniugia, quæ simplici voto castitatem voverant, contrarius est iis, quæ alibi tradit circa validitatem eorundem coniugiorum, prius quàm apposito per Ecclesiam impedimento dirimente irritarentur. Quod autem Fernandus Mendoga *lib. 2. pro Concil. Eliber. cap. 24.* contendit, eo libro D. Augustinum concedere viduarum continentium coniugia, quia non agit de viduis continentiam ex voto professis, ægrè defendi potest; & frustra id adduci, cum aliis locis D. Augustinus clarè agat de iis, quæ votum emiserunt, monstratum est in tractatione *de Apostatis cap. 3.*

Iunilio Africano perperam suppositus est liber *in Hexaëmeron*, qui indubiè est venerabilis Bedæ, ut rectè vidit Benedictus Pererius *lib. 1. in Genes. ad cap. 1. v. 1. num. 49.* Non esse sanè Iunilij, liquet, quia in eo libro allegatur S. Gregorius, qui fuit Iunilio posterior.

232.

S. Iustini esse non possunt *99. ad Orthodoxos*, cum autor *9. 115.* citet S. Irenæum, qui Iustino posterior fuit; eumque allegat ipse S. Irenæus *lib. 5. c. 27.* Idem autor quæstionum, in 82. citat Origenem, Irenæo quoque posteriorem. Notavit id *Couar. 4. variar. cap. 19. num. 6.* Itaque liber ille S. Iustino est suppositus. Epistolam ad Zenum & Serenam, probabile est S. Iustino Philosopho esse suppositam: reuera autem spectare ad S. Iustinum Abbatem Hierosolymitanum, cuius est mentio in Actis S. Anastasij Persæ.

Quid autem Martino Polono facias, qui ad annum 1. Antonini Pij, S. Iustino Martyri supposuit abbreviationem Trogi Pompeij? Impegit ea in parte Martinus, quia non discreuit, sed in vnum confudit duos Iustinos; quos admitto eadem ætate vixisse, ut notavit Valsæus *in chron. Hispan. anno Christi 140.* Fuere tamen quo ad omnes alias circumstantias, satis distincti. Itaque perperam *Epitome Trogi*, S. Iustino Martyri adscribitur.

L.

Lactantio, suppositum est *carmen de Phœnice*, quod Iacobus Sirmondus Theodulfo Aurelianensi adscribit, ad librum 5. carminum eius. At Ethnici hominis esse notavit Thomasius ad Lactantium, & subscribit Iacobus Pamelius *ad lib. de resurrect. carnis, Tertulliani cap. 13. num. 105.* Carmè item *de resurrectione Domini*, non esse Lactantij, sed Fortunati, monuit Giselinus *ad carmen 8. Prudentij, πειρασμῶν.* Eidem Lactantio à nonnullis absurdissimè suppositus est Lucratij commentarius *in Statium*. Atqui Lactantius seculo Constantini vixit, ut notum est. In eo autem Commentario Boëtius, Seduliusque allegantur. Videtis hoc commentum explodentem, Lilius Gyraldus *dialog. 5. sua Poëtarum historia,* & Tiliobrogam *prefatione ad Statium.*

233.

T 2

S. Leoni

234. S. Leoni suppositas esse epistolas quæ nomine eius circumferuntur contra Eutychem, & esse Prosperi Aquitanici, quidam dixerunt. A Prospero certe, esse dictatas, ait Marcellinus in *Chronico*. Sed non res modò, (de quo vix dubitare licet,) sed stylum quoque & scriptionem, esse S. Leonis, certum videtur; collatione facta earum epistolarum, & aliorum indubitatorum S. Leonis operum, ut proinde nulla hinc suppositio locum habeat.

Sancto tamen Leoni, suppositos esse aliquos sermones, & vicissim aliquos eius sermones, aliis suppositos fuisse, dubitare non licet. Certè sermo de Ablatione, qui antehac in variis codicibus S. Leonis nomine legebatur, & in Manuscriptis Vaticanis, ac Mediceæ Bibliothecæ, ei adscribebatur, ab aliis attribuitur S. Augustino; cum tamen neutrius sit, sed S. Chrysostomi, apud quem extat Græcè & Latine. Sermo autem octauus S. Leonis de *Epiphania*, legitur apud Augustinum inter sermones de tempore; estque num. 33. & qui ibi est num. 63. legitur apud S. Leonem titulo serm. 5. de *Quadragesima*. Uterque autem est germanus factus S. Leonis, perpetam suppositus D. Augustino.

M.

235. Mariæ Deiparæ epistola ad S. Ignatium, supposititia iure censetur à Mestræo, præfatione ad S. Ignatij epistolas, cui præiit Cardinalis Baronius anno Christi 48. Tametsi S. Bernardus concione 7. in *Psal.* 90. eatenus insinuare videtur eam epistolam esse genuinum Deiparæ partum, quatenus S. Ignatij ad Deiparam epistolas, ad quas respondet Deipara, verè esse S. Ignatij pronunciat. Et eam illam, quæ Deiparæ adscribitur, epistolam, quàm Ignatianas, rectè & Deiparæ, & Ignatio tribui, contendit Melchior Incofer lib. pro epistola Deiparæ ad *Messanenses* c. 25. Verùm omnes antiquiores, tantas diuitias ignorarunt, & eam Mariam Christiferam, ad quam est S. Ignatij epistola, à S. Bernardo memorata, non posse esse sanctissimam Deiparam, clamat titulus, siue inscriptio epistolæ. Vocat enim eam S. Ignatius *filiam*: quod non puto ausurum, si ad Dei matrem scripsisset. Qui tamen eam epistolam S. Ignatio vendicant, quod non carere probabilitate pronunciat Petrus d'Alloix in *Apologia pro S. Ignatij epistolis, sub finem*, eam *filie* denominationem in epistolæ titulo, non agnoscunt. Epistolam tamen ad Mariam Cassoboliten, esse S. Ignatij factum genuinum, extra controuersiam pono, quicquid contrarium, pauci quidam Sectarij effutuerint.

236. Metaphrasti multa supposita sunt, quæ aliorum, & quidem posteriorum Autorum fuere, ut notauit Card. Baronius anno 859. & Gretserus lib. de imaginibus non manufactis cap. 19. Vbi de Metaphraste pluscula aduersus spurcos sectarios, qui virum magnum, in Ludimagistrum triobolarem transformarunt, & Metaphrastem dictum voluere, quia conscripsit Sanctorum vitas; ridiculi æquè ac ignari. Vtrumque enim hoc cognomen, *Metaphrasta*, & *Magistri*, quod huic Autori adhæsit, aliunde appositum est, quàm hi parum accurati Doctores sunt arbitrati. *Metaphrastes* quidem est appellatus, non quia scripsit Sanctorum vitas, quas ipsi ignoranter vocant *Metaphrastas*, sed quia cum *Metaphrastes* propriè is dicatur, qui ex vno idiomate in aliud, aliquid vertit, aut qui seruato eodem idiomate; nouum colorem inducit orationi, exornans scilicet, expoliens, addenda attexens, vel detrahens detrahenda, iste in vitas Sanctorum, hanc

uniuersam

vniuersam contulit operam. Hoc autem præstitit hic Autor circa Sanctorum acta, quæ sua & adhibitorum ad id multorum libratorum, Scribarum, Interpretum, Notariorum opera, gradibus expensis in eam re factis, partim è peregrino idiomate traducta, partim expolita, & concinnata, publico dedit, Michael Pfello teste, qui de magni huius viri insigni hac ex parte in rem Christianam studio, copiosè disseruit, eo encomio quod illi panxit, quisquis demum fuerit Michael iste Metaphrastis laudator, de quo non liquet inter recentiores. Nomen verò, seu potius agnomen *Magistri*, retulit hic autor, ex munere Magistri officiorum, quod in aula Constantinopolitana gessit. Quod enim Pfellus in Encomio eius tradit, homo Illustri familia natus, & abundans opibus, primùm quidem Imperatori fuit à Secretis & Consiliis intimis. Tum illud quoque munus longè amplissimum obiit, cuius est referre ad Imperatorem externorum postulata, & vicissim responsa Imperatoris ac iussa: tantòque splendore refulsit, vt non Constantinopolim duntaxat, viciniamque, sed Orbem etiam vniuersum illustrauerit. Ex quo vides, quàm imperitè sectarij eximium hunc virum, in Ludimagistrum vulgarem transformarint.

Ex titulo porrò *Magistri*, erui videtur, Collectanea illa orationum de variis argumentis moralibus, ex Basilij operibus hinc inde libata, & nomine Simeonis Magistri edita, ad hunc Simeonem esse referenda. Erat Simeon, vir valde pius, & sanctus, eoque nomine non semel celebratur in Concilio Florentino, cum Græcis, tum Latinis allegantibus, vt videre est *sess. 7.* & in Gennadij disputatione pro eodem Concilio, necnon apud Bessarionem, & Iosephum Methonensem. Nostra tamen nunc non refert, eius decora stabilire, sed quæ ei supposita sunt vestigare; qualia dixi complura esse post eum addita. Nec ea ipsa quæ edidit superstes, magnam partem, sunt eius fœtus, quicquid multi sunt arbitrati, supponentes ei tanquam Autori omnia nomine eius vulgata. Maxima enim pars eum non agnoscit Autorem, sed collectorem duntaxat, vel concinnatorem, per se, aut eos quos adhibebat. Gretserus *cap. illo 19.* adscribit Metaphraستي, orationes triginta tres de moribus Christianis, atque Monasticis à Iacobo Pontano latinè factas, censetque eundem esse Metaphrastem cum Simeone cognomento *Theologo iuniore*, ad differentiam antiqui inter Græcos Theologi, nimirum Nazianzeni. Sed cum hic Simeon iunior, esset Abbas S. Mamantis, ad Xylocercum; Metaphrastis autem Monachismus non Pfellum modò, sed & omnes antiquos latuerit, verisimilius est supponi Metaphraستي eas lucubrationes absque idonea causa.

237.

N.

Nazianzeno supposita est à nonnullis *Metaphrasis in Ecclesiasten*. quæ causa fuit cur à Billio, Naziazeni operibus intexeretur, quòd Naziazeno inscriptam reperisset in Regia Bibliotheca. Vix tamen necesse est admonere, eam Metaphrasim malè supponi Naziazeno, cum sit manifestissimum esse S. Gregorij Neocæsariensis, vt benè notauit Aymo *lib. 7. de Christianarum rerum memor. cap. 8.* & disertè S. Hieronymus tractans illud Ecclesiastis 4. *Melior est puer pauper.* citat enim nominatim S. Gregorium Neocæsariensem, tanquam huius Metaphrasis germanum patrem. De hallucinatione illius, qui agens de Patribus

238.

T 3 qui

qui in Ecclesiasten scripserunt, distraxit Gregorium Neocæsariensem à Gregorio Thaumaturgo, numerans eos tanquam diuersos Ecclesiastis Interpretes, videndus Pineda in *Prolegomenis ad Ecclesiasten*.

239.

Nemesio Episcopo Æmefeno, suppositum esse librum *de homine*, qui verè sit Nysseni, contendit Pamelius ad librum Tertulliani *de anima*, cap. 5. num. 60. qui ex eo argumentatur, quòd Trichemius eum librum S. Gregorio Nysseno adscribat, se quoque eum librum, titulo D. Gregorij Nysseni, multis in locis reperisse confirmat. Et à S. Thoma allegari ait, nomine eiusdem Nysseni, necnon ab Alberto Magno in libris *de mirabili scientia Dei, & de homine*. Addit, multa ad verbum ex hoc opere desumpsisse S. Basilium in *Hexaëmero*, necnon Eliam Cretensem, ac Ioannem Damascenum. Verùm hæc postrema argumentatio, est admodum imbecilla; facile enim responderi posset, non tam ex hac lucubratione profecisse S. Basilium, quàm eius Autorem profecisse ex S. Basilio. Durius est quod alij opponunt, hoc opus redolere Pelagianismum, & tradere errorem Origenis circa præexistentiam animarum ante corpora, quæ omnia à S. Gregorio Nysseno, scriptore Catholicissimo, abhorrent. Quanquam Pelagianismus Autori huius operis impactus, haud ægrè depelli potest. Non enim, si ait, in nostra libertate positam esse beatitudinem nostram, (quod item asserbat Pelagius,) censendus est eodem spiritu cum Pelagio locutus, quippè qui censeretur non exclusisse gratiam præuenientem; qua ratione varia loca S. Chrysostomi, & aliorum multorum Patrum, similiter locutorum, purgantur ab errore. Nec aliter de antiquis plerisque Patribus, Petrus Lanßelius in *disputatione calumn. Casauboni ad Iustinum*, cap. 1. Præexistentiam verò animarum, in hoc opere ab Autore traditam, si nulla alia excusatio suppetat, eodem modo purgare licebit, quo S. Germanus Constantinopolitanus *codice apud Phosum* 233. immunem hunc ipsum S. Gregorium præstitit, ab alio Origenis errore, ipsi perperam impacto, ob interpositas ab Origenistis adulterationes, atque mixturas. Itaque coniecturæ Pamelij, de suppositione libri S. Gregorij Nysseni facta Nemesio, tametsi non sunt vsquequaque inuerisimiles, mihi tamen non arrident. Et video Mosem Barcepham *parte 1. operis de Paradiso cap. 20.* hunc librum Nemesio adscribere, suffragantibus variis antiquis Codicibus, ac *Mercuriali 4. var. cap. 4.* qui Nemesium vixisse notat imperantibus Gratiano & Theodosio, & SS. Basilij ac Nysseni fuisse æqualem.

240.

Nicolao Cabasilæ adscribitur à nonnullis *Oratio in Trinitatem Theologorum*, quæ verè est Philothei Patriarchæ Constantinopolitani, eiusque nomine nuper, Græcè ac Latine vulgata est.

O.

S. Odoni suppositus perperam est sermo *de Cathedra S. Petri*, qui ferè totus legitur apud S. Leonem *serm. 3. in anniuersario sue assumptionis*, addita sub finem plagula ex *sermone 1. eiusdem S. Leonis in natali SS. Petri & Pauli*. Vix vna, & altera periodus, sub sermonis medium, assuta est ab eo, qui alienum hunc factum S. Odoni supposuit; nempe ab illis verbis, *O inestimabilis, & immensa*, vsque ad illud, *existimaret ascensum*. quem non esse purpuræ clauum mastrucæ inoculandæ, prudens Lector facile deprehendet, sed viceversa.

Origeni

Origeni suppositi sunt *commentarij in Iobum*, siue, libri illi, quos Perionius edidit, siue alij, qui antèrius prodierunt; in vtrisque enim citatur S. Lucianus, qui longè posterior fuit Origene, vt benè monuit Baronius anno 311. & notatio nominis *Luciani* à luce *ibidem* tradita, monstrat Latinum, non Græcum autorem. 241.

Homilie in Ioannem, non possunt esse Origenis, cum in eis mentio fiat Ariatorum & Manichæorum, quos constat post Origenem esse exortos.

Commentarij in Cantica, quorum initium est, *Epithalamium libellus*, non possunt esse Origenis, sed sunt Latini auctoris, qualem se autor ipse bis profiteatur, agens de Logica in Philosophiæ diuisione.

Ogerij Abbatis Cucedij Ordinis Cisterciensis sermones *de Cæna Domini* absurdè suppositi B. Bernardo, leguntur in MS. Codice, qui est in Bibliotheca Serenissimi Sabaudia Ducis, titulo ipsius Ogerij, vnâ cum eiusdem Ogerij tractatu *de laudibus Deiparæ*. Habuerat eum MS. Codicem, ex Cisterciensi oræ Saluciarum Abbatia, cui nomen *Stafarda*, Carolus Emmanuel magnanimorum Principum idea. Codicem notauit, nauus genuinorum S. Bernardi operum à spuris discretor R. P. Ioannes Bona, Ordinis Cisterciensis, strictioris instituti, cui pro cribratione illa totius furfuris, S. Bernardi farinæ oscitanter antehac inpersi, quam molitur, qui S. Bernardum amant, (& amare debent omnes,) obstrictos se ac obaratos agnoscent. 242.

P.

Paschasio Rathberto, perperam suppositus est liber *de vita S. Adelhardi Abbat*; vt perspicuè iurelligitur ex præfatione libro præfixa ab ipsomet Autore, qui Paschasium veluti Sanctum celebrat, & eius reliquias Corbeia asseruari testatur. Accedit styli à Paschasiano diuersitas, obseruata in notatione adiuncta Molano *in natalibus SS. Belgij, 2. Ianuarij*. 243.

Paschali Papæ suppositus est liber Guidonis Aretini, quem Bernoldus *tract. de sacramentis excommunicatorum*, vocat Musicum Widonem. Eo tractatu tradebatur, Simoniacorum Sacramenta nulla esse declaranda. Quod tantum abest vt Paschalis Papa tradiderit, vt potius fortissimè stererit pro contraria sententia: quam etiam à Petro Damiani eius æquali, explicatè esse confirmatam in libro cui nomen *Gratissimus*, rectè admonuit Bernoldus. Itaque perperam ea scriptio Paschali Papæ est supposita.

Paulino Aquileienti suppositi sunt septem libri contra Felicem Vrgelitanum, quos reuera esse Alcuini, probatior est sententia.

Petro Blesensi, suppositus videtur liber *de Amicitia*, qui item apud Cassiodorum legitur; conferendus cum eiusdem argumenti libro, nomine Aëlredi Cisterciensis edito, *tomo 13. bibl. Colon.* 244.

Petro Damiani suppositus est sermo *de S. Martino*, qui manifestè est hominis Galli; ait enim, *providit Deus Regibus. & Regno nostro Martinum*. Ex duplici sententia, Tullij, (vt vocat,) suorum temporum, quam Autor eo sermone pag. 282. col. 2. ad finem, & pag. 283. col. 1. ad finem profert, constare poterit de æuo illius, Tullius quippe ille, est Fulbertus Carrotensis, qui floruit sub seculi

seculi vndecimi initium, & obiit anno 1028. cum Petrus Damiani sub annum 1050. florere cœperit.

Sermo *de Riuis fluminis*, in vigil. Natiu. est item manifestè Petro Damiani suppositus, verèque est D. Bernardi, & apud eum habetur inter sermones additos pag. 1270.

Ibidem consequenter, habetur sermo *de S. Stephano*, qui est apud eundem Petrum Damiani.

Sermo 2. Petri Dam. *de S. Andrea*, est apud Bernardum, tertius in eodem festo.

Sermo item Petri Damiani *de S. Nicolao*, est apud S. Bernardum.

245.

S. Petronio Episcopo Bononiensi, viro sanctissimo, cui insigne elogium panxit S. Eucherius in elegantissima ad Valerianum parænesi, suppositum est *Satyricon* spurcissimi inter scriptores *Petronij Arbitri*. Ita supposuit Vincentius Bellouacensis *lib. 20. spec. histor. (aliàs 21.) cap. 25.* qui induxit in errorem S. Antoninum in *summa histor.* Dolet id vtrique excidisse, M. Antonius Deltio ad *Medæam Senecæ act. 1. v. 14.* Reuera enim siue ætatem vtriusque scriptoris, siue vitæ institutum, & mores spectes, non magis conveniunt Petronius Satyrici Autor, & Petronius Bononiensis, quàm nox & dies. Vixit Petronius prior sub Nerone, cuius turpitudines ab hoc Petronio notatas volunt, sed profectò, monstròse turpi scriptiõne. Petronius verò Bononiensis, multis seculis fuit posterior; vixit enim temporibus S. Eucherij Lugdunensis, sub annum Christi 440. Videndus Baronius *ad Rom. Martyrol. 4. Octobris.* Nitor autem vitæ S. Petronij, satis superque monstrat, quàm à spurciloquio prioris Petronij, abfuerit. Nam vitæ speculum, (de S. Paulini sententia,) est locutio, siue prolata, siue commissa literis.

Prospero Aquitanico suppositi sunt libri *de vita contemplatiua*, quos esse Iuliani Pomcerij, habetur ex Isidoro *lib. de scriptoribus cap. 12.* Videtis Iacobum Sirmondum in *Notis ad Concilium Aquisgran. tom. 2. Concil. Gallie pag. 683.*

R.

246.

Rabano Mauro supposita est in editione nupera Colonienfi, *expositio in Regulam S. Benedicti.* An ex fide veterum codicum, me latet; nullus tamen proditur. Et è contrario, benè multi, qui operum Rabani Indices texuerunt, & referuntur in fronte tomi primi eiusdem Rabani, nullum agnoscunt Commentarium Rabani in Regulam S. Benedicti. Disertè verò Aimonnius *serm. de S. Benedicto*, expositionem, quæ recèns tribuitur Rabano, ait esse Smaragdi, verbis illis; [Smaragdus quoque, expositionem in ipsius regulam commentatus, hos præmisit versiculos,

[*Quisquis ad æternum mauult concedere regnum.*]

Quod est initium carminis præfixi huic expositioni recèns Rabano suppositæ. Interuenit & alia circa eam expositionem suppositio, de qua infra in *verb. Smaragdus.*

Raymundo Lullo seniori, apud Maioricenses Sanctimonix laude claro,
suppo

suppositi sunt quidam reprobi, alterius Raymundi Lulli sexaginta circiter annis posterioris, dicti Raymundi Lulli *de Tarraga*. Alij vocant Raymundum Lullum *Neophytum*, eo quod à Iudæo conuersus esset ad fidem Christi. Postea autem in Ordinem Prædicatorum cooptatus, errores de quibus pridem insimulatus erat, non abiecit. Itaque iussu Gregorij X I. anno Christi 1372. examinatus, & grauium errorum compertus, damnationi patuit, & libri eius igne sunt combusti. Secernit hos duos Raymundos Lullos, Franciscus Penna in *Notis ad Directorium Eymerici, parte 2. ad quest. 20. & 27.* Quare absurdè Abrahamus Bzouius ad Christi annum 1372. in Lullum apud Maioricenses sanctitatis gloria clarum, conclamat, tribuens illi errores ac libros Raymundi Lulli Neophyti. Quos inter libros, ille passim tribuitur Lullo seniori, qui inscribitur, *de Inuocatione Demonum*; cum tamen, vt Eymericus ipse tradit, sit Lulli iunioris. Et certum est, Eymericum non esse ablauditum seniori Lullo, quem grauanit varijs, (vt alij contendunt,) falsis notis. Videndus Vasquez 1. p. d. 133. cap. 4. Dermicius Thadæus in *Nitela Franciscanorum*, circa annum 1372. & Lucas Wadinghus ad annum 1315. Hæc in præsentia dimitto, contentus notasse, plerisque doctrinæ reprobæ libros, videri suppositos Lullo seniori, æquè ac constat suppositum ei esse nefarium illum librum *de Inuocatione Demonum*.

Raymundi Iordani cognomento *Idiota*, Oculus mysticus, Scriptori Franciscano suppositus in Bibliotheca Francisco, me, (vt volunt,) manus dante quamuis nihil tale cogitauerim; eidem Iordani, Canonico Regulari, plenè asseritur, in mox proditura omnium eius operum aduuatione; quam in se recepit, sacri cœtus Canonicorum Regularium Assistens sapientissimus & eo loco dignissimus P. Boulattius; meritò indignum ratus, tantum sui Ordinis lumen, diutiùs latere sub modio; & humilitatem præ qua vir doctissimus se *Idiotam* dixit, tandiu cum ingenti Reipublicæ Christianæ dispendio, fraudi esse scriptori optimo, & luce dignissimo: de quo iure dixeris, quod de S. Ephremo eiusdem genij autore, Photius, mirum esse quanta vis spiritus lateat in tanta humilitate sermonis, & quantam sapientiam, sordidum hoc pallium simplicitatis verborum, vilia omnia præferentium occulat.

S. Remigio Remensi supposuit Villalpandus *commentarios in epistolas Pauli*. qui verè sunt vel S. Remigij Lugdunensis Episcopi, vt dicere memini in indiculo auctiore, vel certè Haymonis Alberstadiensis, cuius nomine, & in antiqua Corbeiensis Bibliotheca manuscripti extant hi commentarij, & iam pridem quoque, anno scilicet 1550. prodire Parisiis: Et apud Trithemium inter Haymonis lucubrationes recensentur. Non posse certè tribui S. Remigio, inde perspicuum est, quod in *cap. 3. ad Philipp.* Autor huius commentarij, allegat Bedam, addito *Beati* prænomine. At Bedam esse S. Remigio Remensi Antistite posteriorem, nemo ignorat. Nec causari licet errorem librarij; quasi locus allegetur tanquam ex B. Beda, cum allegari oportuerit B. Benedictum, quæ est Villalpandi coniectura, eo quod locus ille, (vt ait,) apud Bedam non compareat. Sed multo minùs comparet apud B. Benedictum, è quo reuerà depromptus non est locus ille, sed ex Beda *quest. 5.* ex varijs. Æquè Bedam allegat Autor 2. *Corinth. 11.* & locus apud Bedam extat citato opere *quest. 2.* Citatur quoque ab Autore commentarij *ad Rom. 8.* ac 1. *Timoth. 2.* S. Gregorius

247-

V

Papa,

Papa, posterior S. Remigio. Fuit quoque post S. Remigium Cæsarius Arelatensis; vt ex subductione annorum S. Remigij apud Flodoardum *lib. 2. histor. Rem. cap. 1.* & annorum S. Cæsarij ex Cæsarij vitæ scriptore Cypriano, perspicuum est. Et tamen ea ipsa Acta per Cyprianum conscripta, allegantur ab Autore commentarij *1. Cor. 14.* Quare quod in Basilica S. Mariæ ad Martyres, extet Codex MS. in quo titulus præfert horum commentariorum Autorem S. Remigium, hallucinatio fuit librarij, quæ non vindicat hos commentarios S. Remigio Remensi, nec abiudicat Haymoni, cuius stylum redolent. Nam si commentarij isti in Paulum, cum indubitatis Haymonis lucubrationibus conferantur, præsertim cum commentario in Isaiam, non est gutta guttæ similior. In MS. Codice Cassinensi, Autor his commentariis præscribitur Remigius, & Raimo Episcopus, manifesto indicio deprauationis nominis *Haymonis*. Si tamen alicui Remigio tribuendi essent, abiudicati Haymoni, non Remensi Remigio, vt volebat Villalpandus, ex deprauato titulo, nec Remigio Antistiodorensi, vt censuit Senensis *lib. 4. Bibliotheca*, sed alteri Remigio, nempe Lugdunensi aptius adscriberentur, ob ea, quæ in indiculo auctiore SS. Lugdunensium diximus.

248.

Ruffino aliqui supposuere librum *de singularitate clericorum*, quem alij S. Cypriano, alij Origeni, adscripserunt; &c. Verisimilius est nullius eorum esse, nam stylus est hominis Latini: atque aded non est Origenis, cuius etiam nullo modo redolet genium allegoricum. Sancto autem Cypriano rectè abiudicatus est à Pamelio; nec ei re vera quadrat, vt neque Ruffino. Est autem epistola proluxa alicuius Episcopi dehortantis suos Clericos à contubernio fornicarum, de quo argumento S. Chrysostomi lucubrationes habemus duas. Quodd dico esse epistolam Episcopi, patet ex principio libelli, vbi sic legitur. *Licet hæc admonitio, sola literarum mearum autoritate sufficeret; & sub finem. Vos autem filij charissimi, non tantum persuasione, sed potestate conuenio.* Quæ hominis cum Clericis agentis, personam priuatam non sapiunt, sed Antistitis, siue Episcopi, cuiusmodi neque Origenes, neque Ruffinus fuit.

Ruffino item suppositus est commentarius in Psalmos quinque ac septuaginta; cum tamen, vt Lorinus præfatione in Psalmos cap. 16. rectè vidit, usurpata ab hoc Autore D. Augustini, & D. Gregorij sententiæ iisdem planè verbis, & altum veterum omnium Gennadij, Honorij, Trithemij, de hoc Ruffini factu silentium, non obscurè demonstrent, Ruffinum commentarij prædicti parentem, aliam esse ab Aquileiensi. De commentario eidem adscripto in Oseam, Ioël, & Amos, idem suspicatus est Ribera in *cap. 2. Osee num. 78.* Et potest argumentum duci ex elegantia & concinnitate quæ in his commentariis efflorescit, cum tamen Ruffinum antagonistem suum optimus censor S. Hieronymus in Apologia, impositum & penè barbarum vixque constantis Grammaticæ, Magistri adhuc ferulæ subdendum pronuntiarit. Quo argumento, (si approbetur,) abroganda item erit Ruffini Aquileiensi explicatio Symboli Apostolorum, quæ sua concinnitate & elegantia se commendat. Itaque hoc argumentum ad deiiciendum possessione commentariorum illorum Ruffinum Aquileiensem, fortassis non est aded validum. Nam eam Symboli explicationem plerique omnes tanquam Ruffini Aquileiensis agnoscunt, Gennadius in
catalogo.

catalogo Vincentius Bellouacensis, Antoninus, Trithemius atque Pamelius, qui à S. Cypriani genuinis operibus, & Marianus qui à probatis S. Hieronymi scripturibus opus illud discernentes, adscribunt Ruffino Aquileiensi. Quod autem fortius virget ad Propheticos illos commentarios, Ruffino Aquileiensi abrogandos, esse potest quod in præfatione, & postea in operis corpore S. Hieronymum carpat, quod friuolis Origenis allegoriis in Prophetarum expositione insistat. At hoc non videretur facturus Ruffinus Aquileiensis, indefessus Origenis decorum buccinator.

S.

Salomoni suppositos esse libros magicos, qui eius nomine prænotantur, dico in opere *de calunnia sect. 2. cap. 13.* dissolutis iis, quæ Pineda, & alij proferunt, vt Salomonem panurgicæ Magicæ dedisse operam, doceant. 249.

Sergio Constantinopolitano adscripta est Synodica ad Honorium Papam, quæ verè est Sophronij Hierosolymitani, vt ex variis coniecturis benè confirmat Turrianus *lib. 1. contra Sadeelem, de Ecclesia, & eius Pastore cap. 10.* addens, ab eo ipso, qui epistolam Sergio supposuit, nomen Romani Pontificis, transformatum esse in nomen Antistitis Byzantini in extrema pagina.

Smaragdo Abbati S. Michaëlis, supposuit Trithemius, commentarium in Regulam S. Benedicti, Smaragdo autore. Sed falsus est ob vocabuli communitatem. Nam Smaragdus Autor prædicti commentarij, non est Smaragdus Abbas S. Michaëlis, sed Ardo Smaragdus, Monachus Monasterij Anianensis, qui *Beati* titulo honestatur in eo Monasterio, & festo peculiari colitur; nec dicitur *Abbas*, in lectionibus Officij, sed tantum *Presbyter Monachus*. Cùm ergo vetusti Codices commentarij prædicti, eum tribuant Smaragdo Monacho, abiudicandus est Smaragdo Abbati.

Sophronio adscriptus *Sermo de Assumptione Deiparæ*, est supposititiuus. 250. Nam multa in eo verbatim habentur ex epistola S. Leonis ad Flavianum. Cùm ergo Sophronius fuerit æqualis S. Hieronymi, non potest ea opella esse Sophronij. Accedit quòd, vt notauit Baron. *in notis ad Roman. Martyrol. 15. August.* in eo sermone, multa disputantur contra Nestorij, & Eutycheris hæreses, quas constat post S. Hieronymum, & Sophonium erupisse.

Stidæ tribuitur *Lexicon*, quod ramen multis auctariis à variis posterioribus est cumulatum, felicitate Lexicographis perpetua. Nam etiam Ambrosij Calepini Dictionarium, quod ab autore editum erat valdè ieiunum, & aridum; nunc accessionibus subinde factis, & Calepino semper tributis, clarum reddit autorem, labore suo futurum inglorium, vt notauit Magius *lib. de equuleo, cap. 6.*

T.

Tertulliano afficti sunt *lib. 4. carminum contra Marcionem*. Obseruauit hoc 251.

hoc Petrus Halloix in *vita Sancti Dionysij*, in *Notis ad cap. 9. littera V.*

Theodulpho Aurelianensi Episcopo, suppositum est carmen quod in Ramis palmarum in Ecclesia concinitur. Hoc carmen Sigebertus in *Chron. anno 841.* & Hugo Floriac. *lib. 6. Chron.* (ac ex eis Iacobus Eueillon *lib. de process. cap. 9.*) voluit in carcere Andegauensi ab eodem Theodulpho, ipsa die Palmarum decantatum audiente Ludouico Pio, qui eum idcirco exoluerit vinculis. Id quod Anonymus in *Bibliotheca Floriac. cap. 3. libri de translat. reliq. S. Mamantis*, affirmat de Renaldo Episcopo Lingonensi, in Nouiomensi Vrbe concluso. Reuera tamen, neque Theodulphus, neque Renaldus, autores videntur prædicti carminis; quod apud Alcuinum utroque anteriorem, s[ed] legitur *lib. de diu. offic. cap. 14.* Et Renaldum quidem esse Alcuino posteriorem, in confesso est. De Theodulpho inde constat, quod certum sit, Alcuinum obiisse anno 804. vt notauit Oderannus Monachus S. Petri Viui, in *Chronico.* & tamen Imperator non multauit desertores suos, & in his Theodulphum, nisi anno 818. post Pascha, vt scribunt eo anno Eginhartus atque Theganus. Ex quibus etiam habetur, Episcopos noxios, vel Monasteriis mancipatos esse, vel exilio multatos; quam secundam p[œ]nam se perpeffum scribit ipse Theodulphus *epistola metrica ad Modoinum*, & alia ad Aigulphum, quæ leguntur apud Henricum Canisium *parte 2. tomi 5. antiq. lectio.* Quomodo ergo in carcere Andegauensi ante Pascha conclusus Theodulphus, exorasse veniam dicitur, beneficio carminis de quo agimus? Itaque suppositum Theodulpho fuisse illud carmen, vix dubito; potuitque hallucinari Lupus Ferrariensis *epist. 20.* cum hos versus Theodulpho adscribit. Vel si omninò quis obfirmetur, vt sint Theodulphi, at saltem editi ab eo non sunt cum propositis circumstantiis.

252.

Theodoro Metochitæ, supposita est à Meursio interprete, aliena lucubratio, nempe *Historia Romana*; Neque enim liber ille est Theodori partus, sed est liber tertius Annalium Glycæ, id quod benè vidit Vincentius Richardus in *notis ad suam interpretationem Cantacuseri*, in *Cant. pag. 130.* Et facile est deprehendere collatis locis Glycæ eo lib. 3. & Metochitæ in hac historia. Glycæ initium eo loco est huiusmodi. [*Res Romana à consulibus administrata sunt 364. annis vsque ad Iulium Casarem.*] Metochitæ verò id est principium ex Meursij interpretatione. [*Res Romana antea per consules administrabantur annos 364. ad tempora vsque Iulij Casaris, &c.*] Concludit Glycæ tertiam illam Annalium partem, narratione infelicis obitus Galerij Maximiani. Eadem quoque est apud Metochitam clausula historiae, iisdemque Græcis verbis utrobique exarata. Itaque idem, (vt dixi,) Glycæ opus est, quod recens est Metochitæ attributum à Meursio interprete; qui, quod magis mirum est, Glycæ frequenter allegat, in notis ad eam Metochitæ nomine editam, & abs se versam historiam; vt proinde non potuerit Meursius non deprehendere, illam ipsam lucubrationem, eisdem verbis haberi apud Glycæ, nec recens vulgari, quæ pridem apud alium Autorem prostabat. Sed homini ex Caluini caula, leue est ita ludere, & illudere.

S. Thomæ.

S. Thomæ, suppositum est *Opusculum* 58. de *Eucharistia*, capitibus 32. distinctum, quod reuera est Alberti Magni, cui etiam tribuitur à Trithemio, memorante hoc eius initium, *De Sacrosancto Corporis Domini*, &c. Is Prologus habetur in Alberti sermonibus de Eucharistia, in quos illud opusculum sectum est, in libro antiquo Collegij Lugd. Quod S. Antoninum, opus illud S. Thomæ adscripsisse, habet Romana Opusculorum S. Thomæ editio, non reperio apud S. Antoninum.

253.

Compendium Theologie, (ex cuius lib. 5. cap. 68. sub nomine S. Thomæ aliqua produxerat Armachanus,) non esse S. Thomæ, sed credi esse Vlrici de Argentina, affirmat Henricus Kalteisen, in replica ad Vlricum Hussitam, in *Conc. Basileensi* 5. restat nunc.

Expositio in Matthæum Diuo Thomæ adscripta, supposititia est. Hieronymus Vielmus lib. 2. de *scriptis & doctrina D. Thomæ*, tribuit illud opus Petro Scaligero Ord. Prædicatorum, Episcopo Veronensi, cuius nomine prostabat Veronæ in Bibliotheca Cœnobij S. Anastasiæ, cum ibi idem Vielmus, ex Ordine Prædicatorum assumptus, tyrocinium poneret, & literarum, & Religionis; qui addit, se cum Bartholomæo Spina exostulasse, quod dictum opus nomine S. Thomæ primus vulgasset: nec lectores admonuisset, cui autori tribueretur in publica Cœnobij Bibliotheca. Sed, quod editio sub D. Thomæ nomine, esset futura vendibilior, neglexit Spina suggestionem discipuli ac tyronis sui. Admonet mox *ibidem* Vielmus, *Commentarios in Boëtium, de Consolatione Philosophiæ*, esse suppositos sancto Thomæ, seque verum Autoris nomen, legisse in verusto Codice Cœnobij Cydoniensis Ord. Prædicatorum, sed sibi excidisse.

254.

Commentarius in Epistolas Canonicas, suppositus est Sancto Thomæ, nam Autor 1. *Petri* 2. ad illud, *quasi liberi*, citat Lyranum, tanto posteriorem Sancto Thoma. Quod verò non editorum inter S. Thomæ opera, horum commentariorum, in editione facta iussu Pij V. causam retulit Bellarminus, quod is commentarius primùm prodierit Antuerpiæ, anno 1592. approbare non possum. Extat enim editio Parisiensis anni 1550. & Lugdunensis anni 1556. Fuit igitur illius commentarij Autor, Thomas Anglicus, quem lusciosus aliquis, pro *Angelico* accepit.

V.

Valeramo Episcopo Nemburgensi, ad quem extat S. Anselmi scriptio de azymo, & de Sacramentorum diuersitate, *Opus de diuinis Officiis*, cuius initium est, *Ea qua per anni circulum*, supponit Thomas Waldensis, in cuius sententiam planè concedit Gabriel Valquez 3. p. d. 180. c. 1. sed est aperta hallucinatio. Nam opus illud de *Officiis*, habere Rupertum Autorem, rectè alij statuunt, quibus subseripimus in Syntaxi operû S. Anselmi, parte prima, cum de libro de *sacr. Altaris*. Quin etiã ipse Rupert. opus illud agnoscit suum lib. 1. in *regulam S. Benedicti*, sub *finem*, & in sua ad Pontificem Romanum inscriptione, operis de *Glorificatione Trinitatis*, & *processione Spiritus sancti*.

255.

Vigilio Tridentino Episcopo, & Martyri perperam suppositi sunt libri quinque contra Eutychem, exortum tanto post S. Vigilium, qui S. Ambrosij lite-

V 3 ris

ris frequentatus reperitur. Sunt ergo libri illi Vigilij Africani. Nam Theodulphus Aurelianensis in *Eclogis de Spiritu sancto*, locum ex libro 1. Vigilij contra Euychem addacens, sic dicti libri Autorem allegat. [*Vigilius Africanus Episcopus, in libris quos scripsit Constantinopoli in defensionem Leonis Papa, contra Euthychianistas.*] In Codice S. Eugendi, dicitur fuisse Episcopus Thaphensis, quæ ciuitas erat Byzacenæ Prouinciæ in Africa. Et sanè inter Episcopos ad Hunericum fidei causa profectos, recensetur Vigilius Thaphitanus in Prouincia Byzacena Episcopus.

Z.

256. Zenoni Veronensi, suppositus est sermo in illud, *Attende tibi*, quem esse S. Basilij, in confesso est; & nominatim patet ex Damasceno, qui in opere Parallelorum, sermonem illum aliquoties deflorauit.

Specimen dedi suppositarum aliquibus scriptionum sacrarum. Et poteram de suppositionibus scriptionum profanarum referre non pauca. Hadrianus lunius lib. 6. *Animaduersorum cap. 1.* exempla signat, Iornandis, cui compendium historię Flori suppositum est, Cassiani Bassi, cuius opus Geoponicorum Constantino est suppositum, sicut opus Medicum L. Cælij Arriani de celeribus & tardis passionibus, Aureliano est adscriptum: & Lucani poemata ad Calpurnium Pisonem, Nasoni est suppositum. Donati, quem S. Hieronymus præceptorem agnoscit, commentarius in Virgilium, suppositus est, cum sit Asinij Pollionis, vt constat ex Seruio ad illud 2. *Æneid. duri miles Vlyssi*, vbi refert ex Asinij Pollionis commentario locum, qui in vulgato Donati nomine, commentario legitur. Alias in eam rem coniecturas adducit Ptolomæus Flauius cap. 95. *Coniectaneorum*. Non potest negari, quin Donatus scripserit commentarium in Virgilium; id enim disertè habet S. Hieronymus lib. 1. *Apologia aduersus Ruffinum* Tantum itaque negatur, eius esse commentarium qui Donati nomen præfert, cum sit Asinij Pollionis, Flacco, & ipsi Virgilio laudati, atque adeò tanto anterioris Donato, qui Christianus fuit & Sacerdos, vt scribit Ruffinus Antiochenus in opere *De metris Comicis*, testatus nomen Donato fuisse *Euanthus*. Quanquam S. Hieronymus, qui aliquoties Donatum memorat, & Præceptorem suum fuisse agnoscit, vt loco proxime signato, & in cap. 1. *Ecclesiasticis*, ad illud, *nihil sub Sole nouum*, eius Sacerdotium reticet. Angelus Decembrius, operis *de politia literaria lib. 1. parte 10.* alia adducit suppositorum librorum, Tullio, Ouidio, Iuuenali, aliisque exempla, quæ apud eum legenda dimitto, contentus notasse, quam sortem Christianis & sacris plerisque scriptoribus obrigisse monstraui, vt scilicet eorum lucubrationes aliis per hallucinationem supponerentur, eandem profanis quoque Scriptoribus obrigisse, pro facili & nimium quantum frequenti in rebus humanis hallucinatione. Ita enim factam arbitrari placet hanc in his libris suppositionem, cum de dolo non constet, vel per coniecturam.

§. III.

*De suppositione facta per tertium, meditatio,
& cum dolo.*

Spectant ad hunc ordinem librorum suppositorum, libri plerique apocryphi; 257.
Sintelligendo hoc nomine libros nomine magnorum virorum confictos, ad stabiliendum aliquem errorem. Scio aliter quoque usurpari *libros apocryphos*, ut videre est apud Couarr. *lib. 4. var. cap. 17. num. 2.* & Serarium in *prolegom. b. bl. cap. 8. q. 12.* Sed nunc restringo notionem illius vocis, ad libros per veteratoriam hæreticorum malignitatem, viris grauibus, præsertimque primotibus alterutrius Testamenti, vel Scriptoribus Canonicis, ac ipsi etiam Deo affictos. Cuiusmodi librorum fuit olim ingens supellex. Non me latet, plerosque libros ex iis quos nunc referam, potuisse per ipsosmet autores supponi aliis, atque aded videri posse reuocandos ad §. primum. Tamen quia Synagoga quoque malignantium, eos supposuit, & ex consensione multorum in id conspirantium, facta esse videtur obrusio talium librorum, viris magnis, placuit eos huc referre. Utinam verò esset ad manum liber S. Amphilo hij, Episcopi Iconij, de falsò inscriptis ab hæreticis, libris, qui citatur in VII. Synodo *actiõne 6.* Exolueremur onere, multa in hanc rem colligendi, quæ hinc inde in hoc negotium suppetunt.

Scriptiõnes meditatio, magnis per antiquis viris suppositæ.

Sethianos memorat S. Epiph. *har. 39.* nauos artifices in hoc genere fuisse. 258.
[Libros quosdam, (inquit,) ex magnorum virorum nominibus conscribunt: ex nomine quidem *Seth*, septem libros esse dicentes, alios verò libros alienigenas, sic enim vocant. Alium autem ex nomine *Abraham*, quem & reuelationem esse dicunt, omni malitia refertum: alios item ex nomine *Mosis*, & alios aliorum.] Ante hos quoque, alij in eadem nequitia, strenui fuerant, ut memorat Clemens Rom. *6. constit. cap. 16.* verbis illis. [Priscis temporibus, quidam libros apocryphos scripserunt, *Mosis*, *Enoch*, *Adam*, *Esaia*, *Dauid*, *Eliæ*, & trium Patriarcharum; libros, dico, pestiferos veritatis inimicos.] De confictis per quosdam, libris, nomine Prophetarum, testis est D. August. *15. Ciuit. cap. 23. & lib. 18. cap. 38.* Apud Sanctum quoque Hieronymum *lib. contra Vigilantium, ante medium*, refertur confictas esse reuelationes omnium Patriarcharum, & Prophetarum. Ciniffones Chymistas, libros de sua Chrysoptæia iactare ab Adamo conscriptos, itémque à Mose, & Maria eius sorore, necnon à Salomone, prodit Delrio *lib. 1. mag. cap. 5. q. 1. sect. 1.* Astrologi in supponendis operibus nugamentorum refertissimis, magnis viris, & sanctis, quam sint nauis, subiectis plerisque exemplis demonstrat Franc. Picus *lib. 5. de prauisione cap. 6.* Ipsi Christum, etiamnum viatoris, nomine, librum de Magia, ad eius familiarissimos Petrum, & Paulum fuisse confictum, refert, ac ridet S. Augustinus *lib. 1. de consensu Euang. cap. 9.* Simonem Magum, ac Leobium, libros

libros sub Christi nomine euulgasse, plenos impietatis, ac errorum, autor est Clemens Rom. 6. *constit. cap. 16.*

Fictitiæ de cælo epistola.

259.

Eodem pertinent epistolæ confictæ, tanquam de cælo missæ à Christo: cuiusmodi illa est, de qua ab Adelberto conficta, mentio his verbis est in Conc. Romano sub Zacharia. [In Dei nomine, &c. Incipit epistola Domini nostri Iesu Christi, Filij Dei; quæ in Hierosolyma, cecidit, & per Michael Archangelum, ipsa epistola inuenta est ad portam Effrem, & per manus Sacerdotis, nomine *Icore*, epistola ista est relecta, ipsa exemplata; & transmisit epistolam ad Hieremiam ciuitatem alio Sacerdoti Talasio, & ipse Talasius transmisit ipsam epistolam ad Arabiam ciuitatem, alio Sacerdoti Leoban. Et ipse Leobanus transmisit epistolam istam ad Vetsaniam ciuitatem, & recepit epistolam istam Macrius Sacerdos Dei, & transmisit epistolam istam in Monte sancto Archangelo Michael: & ipsa epistola per manus Angeli Dei peruenit ad Romanam ciuitatem, ad locum Sepulchri sancti Petri, vbi clauis regni Cælorum constituta sunt, & duodecim Papati, qui sunt in Romana ciuitate triduanas fecerunt vigilias, in ieiuniis, & orationibus, per dies, ac noctes.]

Quid sonet hæc vox *Papati*, intelligi potest ex dictis in Corona aurea super Mithram *verb. Papa*. Nunc hæreo in fictitiis epistolis, quas tanquam è cælo submissas venditarunt pluri improbissimi. An imitatione literarum illarum, quas ad Ioram Regem datas ab Elia, legitur 2. *Paral. 21. v. 12*? Eas quippè literas, Seder Olam *cap. 17.* habet septennio post translationem suam, missas esse ab Elia ad Ioram Regem. Et dimissa temporis nota, datas esse ab Elia iam in Paradisum euecto, & inde Angelorum Ministerio esse ad Ioramum perlatas, affirmat Thomas Maluenda *lib. 9. de Antichristo cap. 5.* & probabile censeo Sancius 4. *Reg. 2. num. 25.* Tales de cælo missæ epistolæ, memorantur apud Sigebertum *anno 1032.* & apud Dodechinum *anno 1096.* & in capitularibus Caroli.

Supposita Apostolis & Apostolicis viris scripta.

260.

Nomine Apostolorum, multa olim sunt conficta, & iactata. S. Petri nomine, circumferebantur olim libri quinque, referentibus Eusebio 3. *histor. cap. 3.* & S. Hieronymo *lib. de scriptor. in Petro*. Nimirum *Euangelium, Actus, Prædicationes, Apocalypsis ac Iudicium*. Prædicationum fragmentum legitur apud Clementem Alex. 6. *Strom. sub initium*, & apud Origenem *tomo 13. in Ioan.* Qui præterea aliud quoddam opus memorat *lib. 1. Periarch. inscriptum, Petri doctrina*; nisi est idemmet opus, cum Prædicationibus Petri.

Confictas item nomine S. Pauli epistolas, ipsemet significat 2. *Thessal. 2.* monens fideles, nè tetterentur per epistolam, tanquam, (inquit) *per nos missam*. Eiusdem nomine, confictum esse *Euangelium, & Apocalypsin*, testatur S. Gelasius Papa. Caiani ei supposuerunt librum, cui titulum fecerant *Ascensus Pauli*, vt refert S. Epiph. *her. 38.* Obtrusa itidem *Acta Pauli*, scribit Origenem. 27. *in Ioan.* De confictis Pauli *reuelationibus*, (qui fortassis idem liber erat

cum

cum Pauli Apocalypsi,) testis est Sozomenus *lib.7. cap. 19.* De his aliisque D. Paulo suppositis scriptis, multa notavit Iustinianus *disp.3. proœmiali ad epistolas Pauli cap.6.*

Conscripta præterito falso nomine variorum Apostolorum, *Euangelia*, ab hæreticis obruta, à variis antiquis referuntur, vt nomine *Thoma*, & *Matthæi* apud S. Ambrosium initio expositionis proœmij in Lucam, nec non quoad *Euangelium S. Matthæi* apud Clementem 2. *strom.* & apud Eusebium 3. *hist. cap.25.* Apud Gelasium autem *cap.S. Romana*, nomine *Andree*, *Bartholomæi*, *Thadæi*, *Thoma*, *Philippi*, ac *Barnabæ*. Illud *Thoma Euangelium*, Cyrillus Hierosol. *catech.6.* docet fuisse vnus è tribus primariis discipulis Manetis. *Euangelium Aegyptiorum S. Marco* adscriptum, & S. Stephano *Apocalypsim*, memorat ubi supra Gelasius: qui librum de infantia Saluatoris, S. Matthæo tributum, æquè reiecit. Hic liber idem videtur esse cum eo, qui editus à Postello est superiore seculo, hoc titulo, *Proteuangelium*, sive *de natalibus Iesu Christi*, & *ipsius Matris Virginis Mariae*, sermo historicus *Diui Iacobi minoris*, *consobrini*, & *fratris D. Iesu*, *Apostoli primarij*, & *Episcopi Christianorum primi*, *Hierosolymis*, habetur in *Orthodoxographia*. Hic, inquam, liber, si considerentur ea quæ continet, planè is ipse videtur, quem Gelasius *cap. sancta Romana*, his verbis improbavit. [*Liber de Natiuitate Saluatoris, & de Sancta Maria, & de obstetrice Saluatoris, apocryphus*,] S. Irenæus *lib.1. cap.17.* eum à Gnosticis confictum admonet.

Nomine *Apostolorum omnium*, conscriptum olim fuisse quoddam *Euangelium*, S. Ambrosius loco allegato scribit: libri item alij, eorundem omnium nomine, referuntur apud Gelasium; nimirum *sortes Apostolorum*, & *doctrina Apostolorum*. Gnosticos, innumerabilem multitudinem Scripturarum, nominatimque Apostolicarum, confinxisse, scribit S. Iren. *lib.1. cap.17.* Idque æmulatos Manichæos, docet S. Leo *serm. 4. de Epiph.* [*confincentes*, (inquit,) sibi sub Apostolorum nominibus, & sub verbis ipsius Saluatoris, multa volumina falsitatis, quibus erroris sui commenta munirent, & decipiendorum mentibus, mortiferum virus infunderent.]

Simili arte, Apostolicis viris, & Apostolorum discipulis, supposita fuisse pleraque scripta, varij testantur. *Acta Andree*, *Thoma*, *Philippi*, succidit Gelasius, necnon *Pauli*, ac *Thecla periodes*, quarum meminit Tertullianus *lib. de Bapt.* & Hieron. *lib. de scriptor. in Luca*. Huiusmodi acta, hæreticorum partus fuisse, Apostolorum discipulis suppositos, monent Philastrius *lib. de hæres. cap.89.* & Epiph. *her.47.* Autores præcipuos talium figmentorum Innoc. I. *epist.3.* nominat Leucium, Nexocharidem, & Leonidem. Quem *Leucium* vocauit Innocentius, libellus *de natiuit. S. Mariæ*, insertus tom.9. Hieronymi, perperam vocat *Seleucum*. Alij *Leontium* vocarunt. Manichæis eum annumerat S. August. *lib. de fide contra Manich. cap.4. & 38.* ac S. Turibius epistola ad Idacium, & Ceponem, quam exhibet Ambrosius Morales *lib.11. hist. Hisp. cap.26.* & Baron. *anno 447. num.3.* Ibi S. Turibius, de simili Priscilianistarum in fictitiis libris supponendis indefesso studio, præclare differit, notauitque idipsum de eis Paulus Orosius *epist. ad Augustinum*; *Acta Pilati* de rebus in Christi causa gestis, conscripta esse, Iustinus Martyr in *Apologia* locuples testis est: sed alia postmodum fuisse ab his nugiuendis con-

X

ficta,

facta, & variis facta mendaciis, testantur S. Epiphanius *heres.* 50. & Eusebius *9. histor. cap. 2. & lib. 1. cap. 9.* ubi Maximinum Tyrannum in eam confessionem incubuisse, & ut euulgarentur, ac pueris prælegerentur dedisse operam tradit.

Dolose supposita variis Patribus.

264. Non stetit intra Apostolorum, & Apostolicorum virorum tempora, fraude qua agimus. Sanctorum plurimorum nomine, confictos libros, vel eis ex aliorum partibus, malè suppositos, sæpè legimus. Epistolam Ibae, impositam S. Epiphano, exoptulat Epiph. Diaconus in II. Concilio Nicæno *act. 6. tom. 5.* Theodoretus multa sunt à Nestorianis supposita, teste Leontio *de sectis act. 5.* Ruffinum, reum hac in parte statuit S. Hieron. *in cap. 18. Ezech. & in cap. 22. Hierem. & Epist. ad Ctesiph.* quod librum, Sexti Pythagoræ, hominis Gentilissimi, supposuisset S. Sixto Papæ & Martyri, infartis ad dolum celandum Christianis sententiis. Qua ratione, plerisque, & ipsi etiam S. Augustino, aliquandiu imposuit. Alteri Sixto, Romano item Pontifici, eo nomine tertio, Trias Pelagianorum voluminum *de diuinitis, castitate, & malis Doctoribus*, supposita est; ab alio tamen quàm à Ruffino. Nec S. Hieronymus id asserit; ut per memoriae lapsum excidit accuratissimo ceteroqui scriptori, *anno Christi 410.*
265. Quosdam hæreticos, ut gloriosi nominis auctoritate defenderent vitiosa, supposuisse Gelasio Papæ commentarios Pelagianos in Paulum, testatur Cassiodorus *lib. 8. diuin. lect.* Iulio Romano Pontifici epistolam *de Incarnatione*, quæ ab Apollinari hæretico conscripta erat, fuisse suppositam ab hæreticis, prodit Leontius *lib. de sectis actio. 8.* & S. Eulogius *orat. 3.* apud Photium *cod. 230.* ac Monachi Palæstini iis literis ad Alcisonem, quas descripsit Euagrius *lib. 3. hist. cap. 31.* ubi addunt, non Iulio tantum, sed etiam Gregorio Thaumaturgo, & S. Athanasio, multa scripta hæretica fuisse à Nestorianis supposita. Eorundem trium Patrum nomine, venditata fuisse à Monothelitis, scripta Apollinariis hæretici, testatur S. Maximus *in Collatione cum Theodoro Episcopo Casarea, sub medium pag. 163.* ubi item de nonnullis Nestorij scriptis S. Chrysostomo suppositis, admonet. De hoc supponendorum SS. Pontificibus, & Patribus librorum per Monothelitas labore, mentio est *in V. I. Synodo act. 14.*
266. Nec minùs strenuos ea in parte fuisse Nestorianos, habetur ex *tom. 3. Concilij Ephesini cap. 7. & 8. & tom. 6. cap. 17.* quibus locis, adornatæ per eos S. Cyrilli palinodiæ, & scripti ad Ephesinam Synodum, Philippo Romani Pontificis Legato suppositi, est mentio. Locus ex Leontio, *lib. de suppositis pro Apollinario scriptis Patrum*, est ad rem præsentem valdè idoneus. Ita habet in ipso libri aditu. [Quidam ex hæresi Apollinarij, vel Euthychis, vel Dioscori, cum vellent suam hæresim confirmare, quasdam orationes Apollinarij, Gregorio Thaumaturgo, aut Athanasio, aut Iulio, inscripserunt, ut simpliciores fallerent; quod quidem perfecerunt; autoritate enim huiusmodi personatum fide digna, multos Ecclesiæ Catholicæ capere potuerunt. Et apud multos ex rectè credentibus, reperire poteris librum Apollinarij, cui titulus *in carta missæ, & ceteris, fides particularis*, inscriptum Gregorio, & quasdam eius

eius epistolas, inscriptas Iulio, & alias eius de Incarnatione orationes, vel expositiones, Athanasio inscriptas. Cuiusmodi est, quæ inscripta est, expositio consentiens cum expositione trecentorum decem & octo. Neque solum has, sed alias huiusmodi. Fier autem tibi hoc manifestum, & cuius veritatis studioso, ex iis quæ in medium afferemus, tum ipsius Apollinarij, tum discipulorum eius, ex quibus est cum aliis Valentinus.]

Recentiora exempla similium suppositionum.

Nuperi hæretici, quàm his auis suis hac in parte adhæserint, docet epistola ab eis supposita S. Vdalrico. Eam alij Volusiano Carthaginensi adscripserunt, eoque nomine edita est ea epistola in Orthodoxographia Lugduni cusa, sub titulo, *De calibatu Cleri*, vt Cuiacius admonuit in 4. *Decret. tit. ne Cler. vel Mon. ad cap. 2. & 3.* sed est figmentum merum, & vtrique suppositum; damnatum verò iam olim à Gregorio VII. in Synodo Romana, teste Bertholdo Constantiensi in *Append. ad Hermannum contractum*, renouatum verò à nuperis sectariis: à quibus æquè conficta est epistola nomine vniuersitatis Oxoniensis in laudem *VVicleffi*, quam refert, & exhibet Conc. Constantiense *sess. 15.* Opus *Ioannis Caluini*, Alcuino Caroli Magni præceptori suppositum, Index Romanus confixit. Liber Henrici Bullingeri contra visibilem Ecclesiam, S. Athanasio suppositus est, sub nomine libri *de vera, & pura Ecclesia*. Thomæ Iustinopolitano Catholicissimo Præfuli, suppositæ sunt *conciones Bernardini Ochini*. Sanctissimo apud Deum Martyri Ioanni Fischero, Cardinali Roffensi, suppositum est opus Bucerii *de misericordia Dei*, factum blasphemii. Opus *Carolo Stadij aduersus imagines*, vel, vt mauult Steph. Durantus *lib. 1. de rit. cap. 5. num. 12.* alicuius Iconomachi antiqui, Carolo Magno est suppositum. Vide Bellarminum *lib. de imag. cap. 15.* Quanquam non nego, aliud quoque fuisse opus, à Carolo Magno ad Adrianum Papam transmissum, sed hominis hæretici partum, non ipsius Caroli. Adeundus Baronius anno 794. Neque tamen dissimulo ex *lib. 1. Caroli Magni de imag. cap. 6. in Codice Vaticano cap. 6.* vetustissimis characteribus Longobardicis exarato, Eugubinum *lib. 2. de donat. Constantini pag. 272.* Catholicissimum proferre testimonium pro primatu Pontificis, hæresum planè omnium iugulatiuum. Bertramo item Presbytero antiquo, liber *OEcolumpadij contra veritatem Eucharistie*, est attributus, iuxta plerosque, quod supra discussi. Affine est, quòd editionem Hebraicam Euangelij S. Matthæi, tanquam primigeniam, supposuit Sebastianus Munsterus: & quod Paulus Fagius ex Iudæo hæreticus, Tobiam Hebraicum, figmentum re vera suum, exhibuit. Videlicet Cornelium in *prælud. epist. ad Hebr. num. 8.*

267.

Sed & apud Catholicos, quandoque auersus ab vno autore affectus, erga alium verò propensio, similibus strophis & suppositionibus locum dedit. *Commentarios Adami Sasbout in Paulum, & Esaiam*, esse Ioannis Hesselij, quem magistrum habuerat Adamus, lego apud Franciscum Laue, Hesselij quondam cum Adamo Auditorem: qui addit, non Adamum Magistri opus sibi supposuisse, sed alios de Adamo sic benè mereri voluisse. Ita ille in præfatione ad

268.

iudicium Hesselij, de facto Nectarij, eusum à Plantino anno 1564. Hoc tamen alij pernegant, vt Michaël Vosmerus in *Apologia pro Adamo Sasbout*, & Henricus Sedulius in *notis ad cap. 2. historiae martyrii sex fratrum Alemariensium*: quam suæ historiae Seraphicæ intexuit.

Ambigua exempla similium suppositionum.

169.

In exemplis, quæ nunc subiiciam, suppositorum à quibusdam Catholicis librorum, non me præsto vadem: Tantum quæ alij tradiderunt, annoto. Multi, in Ioannem Annium ob supposita Beroso, Philoni, aliisque antiquis, illa opera, quæ adulterina, & falsitatibus innumeris contra Scripturas redundantia esse, non licet ambigere, conclamarunt iam pridem, tanquam in mendaciorum & imposturarum compositorem eximium. Videsis Viuem, Genebrardum, Maldonatum, Canum, Salmeronem, Iansenium, Beroaldum, Posseuinum, Batradium, Reynerum, Pererium, Barrerium, Goropium, Vergaram, Riberam, Suarem, quos refert, & sequitur Pineda *lib. 7. de Salomo. cap. 27. num. 4.* Antonius item Augustinus *Dialog. 11. Antiq.* qui totus est *de falsis inscriptionibus*, Annium inculcat. Multa in hanc rem petere licet ex Appendice ad to-mum 2. Bibliothecæ Scriptorum Hispanorum, tit. *de Historicis*. Fortassis tamen ab alio quopiam impositum est ipsi Annio, quem doli expertem fuisse, male existimare, cum Religiosum institutum Prædicatorum sit professus. Nicolai Eyermerici, an falsum diploma Gregorio X. Pontifici supposuerit, anceps causa est. Eam certè ob causam, infamia, & exilio multatum prodit Thadaeus Dermittus in Nitela Franciscan. cum de causa Lulli *pag. 122.* Alij tamen pro Eyermerico pugnant. In causa de sanguine Christi in terris residuo, (vt in eodem Dermittij opere legitur à *pag. 443.*) ferunt ab iis quorum intererat, confictam fuisse Bullam Clementis VI. & falsè suppositam in illius Pontificis Registro. Flauij Dextri Chronicon quod nuper prodiit, magna excitauit dissidia. Aliquod Chronicon verè fuisse à Dextro conscriptum, constat, cum S. Hieronymus eius sibi à Dextro inscripti meminerit; sed an id quod nuper prodiit, sit verum illud Dextri Chronicon, controuersia est. Multi hoc Chronicon esse suppositum ab aliquo, cui honor gentis suæ cordi esset, contendunt, & acriter Pennotus in *Canonicorum Regularium historia.*

Aliquæ huiusmodi suppositiones, à quæstu.

170.

Quod apud hæreticos zelus Religionis præposterus, apud alios autem contentio, & insanus honoris proprii amor effecit, vt scilicet viris magnis supponerent opera quæ ad eos non atinebant, hoc cupiditate quæstus, ad emungendas eorū crumenas, qui talium librorum essent auidi, apud alios valuisse, notatū est. Sic cum Aristotelis libri magno pretio conquirentur, suppositos ei libros permultos fuisse à captantibus lucrum, prodit Laërtius. Galenus item in libro Hippocratis *de natura humana, commentario 1.* scribit, inter Alexandriae & Pergami Reges, certatum valde esse, vtri plures veteres libros conquirent magno pretio: & exinde ortos multorum librorum falsos titulos, dum dolosi venditores lucro inhiant. Antè non multos annos, Augustissimo cuidam Prin-
cipi.

epi, librorum veterum conquirendorum studioso, pari arte impositum esse, iactatum fuit. Condita enim per aliquod tempus leguminibus, ut verustatem redolerent, scripta recentia, vel iam pridem edita, vel antiquis Doctoribus, & Patribus supposita, exhibebantur ingenti pretio comparanda.

§. IV.

De suppositione per plagium.

Plagium propriè vocant, clanculariam abductionem hominis ut diuendatur. Ita enim rectè Alciatus *lib. 1. parerg. cap. 47.* Lælius *lib. 1. hor. subsec. cap. 13.* Cuiac. & alij, quos sequitur Raderus *ad lib. 1. Martialis, Epigr. 20.* circa illud, *imponens plagiaro pudorem.* Inde translata est vox, ad designandum furem libri alieni. 271

Frequentia plagij, exempla antiqua, & recentiora.

Hæc suppositio, ab omni ævo locum habuit, quod Eusebius *lib. 10. præp. c. 1. & 3. & lib. 13. cap. 7.* fusè persequitur, indicatis multis Ethnicis, qui libros aliorum sibi supposuerunt, & profecit ex Clemente Alex. *lib. 6. Strom. sub initium.* Reprehendit quidem hac in parte Clementem Henticus Stephanus sectarius *lib. 5. schediasmatum cap. 13.* Sed planè immeritò, cum Clemens oculis subiecerit quod asseruit. Posteriora pleraque exempla plagij, collegit Cresolius *lib. 5. Theatri Rhetorum cap. 9.* Quod enim Ethnici, (ut Celsus apud Origenem, & postea Iulianus apud S. Cyrillum, passimque cæteri,) scriptores librorum sacrorum plagij insimularent, & præclare dicta permulta, ab eis ex Platone, aliisque Ethnicis expilata dicerent, solliciti meritò fuerunt nostri, ut docerent, Ethnicos fuisse infames plagiaros, vicissim sibi suffurantes, & libros, & plagulas librorum: nominatimque ut nostras scripturas quæ longè antiquiores erant, lectas, & sublectas ab eis, demonstrarent. Hoc præter Eusebium, & Clementem, qui in hoc sunt copiosissimi, & frequentissimi, latè quoque tradant Iustinus *in par. ad gentes*, Tatianus *oratione contra Græcos*, Theophilus Antioch. *in opere ad Autol.* Theodoretus *lib. 2. contra Græcos*, & Eugubinus *lib. 10. de peran. Philosophia.* Malè ergo, nostros, de expilatis libris Gentilium, calumniabantur posteriores Ethnici; quibus affines calumniatores esse, Brissonium, & alios, qui plerosque Christianos ritus ab Ethnicis haustos, sunt commenti, Genebrardus affirmat *in Liturgia explicatione Gallica cap. 18.* Sed hæc in plagio librorum, cuius antiqua exempla dedimus iam satis multa.

Exempla quoque recentiora non desunt. Tetzes *chiliade 8.* in furem scriptorum suorum, fusè conclamat. Petrus ne Lombardus, an Banduinus, fuerit cuculus, & sibi *librum sententiarum* supposuerit, ignorari ait Genebr. *in Chronol. anno 1175.* Idem de opere Guidonis Fabricij per Tremelium subducto, latè agit anno 1555. Gulielmum Manderstonum Scotum, Hieronymus Angelus, editi suo ipsiusmet Gulielmi nomine operis *de virtutibus*, ab Angesto ipso conscri-

pri, reum egit in illius operis iterata editione. Nec aliud excusare potuit Manderstonus, quam amicitiam, quæ omnia facit communia. Promptuarium impudentiæ, (sic enim cum Isidoro Pelusiota agente de Zosimo loqui possum,) libro Germanico de *Eucharistia*, auulsa prima pagina, nouam appinxit, in qua se tanquam Autorem venditauit. Ioannes Galtius *milleloquium* Bartholomæi Vrbinatis, sibi supposuit, paucis interuersis, vt notat Sixtus *lib. 4. Bibl. verb. Bartholomeus*. Quid hoc nomine in furem quendam sui in Apocalypsin commentarij Franciscus Ribera, præfatione ad eam expoſtulet, apud illum legitur. Quid in Galatinum, ob editum suo nomine opus *Martini Raymundi*, Michael Beroaldus iactarit, legere apud eum licet *lib. 2. Chronol. cap. 3. Fortalitium fidei* Alphonſi Spinæ, Bartholomæus Spina suo nomine prænotatum emiſit. Nomenclatur meus Marianus, prædæ patuit: quod hætenus à me diſſimulatum, alij notauerunt. Sed retego abigeum in *ſyntaxmate de libris propriis* §. 33. Opus Antonij Santarelli de *Iubilao*, quidam (Proh audaciam!) in conſpectu Solis huius, latinè factum, sibi interſcripſit. Quid in Petrum Toletanum, ob opus de *reſtitutione* Gabrieli Vaſquez ſublectum, editores opusculorum Gabrielis Vaſquez, vel queſti ſint, vel indirecè intorſerint, eorum præfatio docebit. Aduerſus Chriſtophorum Auendanium, pro Hieronymo à Florentia, expoſtulat Salazarius, vt apud eum videre eſt in *cap. 8. Proverb. num. 307*. Nec obſcurum eſt quantoperè hac ex cauſa in Chaffanæum ſit inuectus Tiraquellus. Non diſſimulauit in Iuſtum Lipſium, ſimili ex cauſa dolorem ſuum Petrus Faber, vt apud Bulengerium Fabro addiſtiſſimum videre eſt *lib. 12. hiſtor. & apud ipſum Lipſium centur. 1. epiſt. ad Belgas. ſepiſt. 10*. Sauro de ſuis in Sidonium commentariis piceata manu contractis, litem mouit. Duarenus *differatione epiſtolari ad Balduinum* in plagiatos, multus eſt in hiſce querelis. Gabriel item Vaſquez, perpetuus eſt in expoſtulationibus aduerſus plagiatos; quos tantum non designat digito, ob expilatos labores ſuos; de quibus querelis, ſenſum meum infra aperiam.

Plagium palliatum, frequentius aperto.

273.

Vides ex his plagiorum exemplis, dupliciter poſſe accidere hanc ſuppoſitionem, vt ſuprà etiam monui. Nimirum primò apertè; ſecundò cum palliatione aliqua. Primum illud, cum ſit proſtriti pudoris, non eſt aded frequens. Vt autem quis opus alienum ſibi ſupponat cum mutatione aliqua & interpolatio-
ne, quotidianum propè eſt iis, qui conciones ſacras, aut in ſacra Biblia commentarios, edunt. Nam conciones, conſtat ex alieno idiomate quo primum fuerint conſcriptæ, in aliud verſas, v. g. ex Hiſpanico Gallicè factas, non recitati modò, quod ferendum eſſet, ſed & typis mandari, tantisper interpolatas, eraso veri parentis nomine, & adſcripro proprio ipſius plagiatij. Hoc factum iam olim, furtique eſſe notatum, intelligitur ex illis S. Chryſoſtomi verbis, *initio libri 5. de Sacerd.* [Si quem fortè ex concionatoribus contigerit partem aliquam eorum quæ ab aliis elaborata fuerint, ſuis ipſius concionibus intertexere, certè pluribus opprobriis obnoxium ſe reddit, quàm qui alienas opes ſuffurantur: cum alioqui etiam ſapè fiat, vt concionator ne aliunde quidem mutuatus quicquam, ſed ea
de

de re tantum suspectus, instar furis alicuius in illo furto deprehensi, habeatur.]

Inter sacros Interpretes, nihil hodie frequentius, quam ut vnus alium expilet. Inde tot recantationes, tot sub variis titulis, & non nihil varia dispositione, planè iidem libri. Quæ prior quispiam in Genesim dixerat, alius propè verbatim carpta, ne nominato quidem autore, transfert in suos Psalmorum, vel Epistolarum Paulinarum commentarius. Festiuè Gerſo 1. p. epistola ad studentes Collegij Nauarra, tales interpolatores veterum scriptorum, confert cum iis qui fossara vetera, non tam reparant, quàm demoluntur, versando, & reuersando. Tales libri non sunt plures, sed vnus, ut in simili dixit S. Hieron. in c. ult. Eccles. quia eadem cantant & recantant.

274.

SS. Isidorus, & Ambrosius, necnon Theophilactus & Oecumenius
à plagij labe immunes.

Hac in parte, in demonstrandis S. Gregorij, & S. Isidori scriptis, ob summam & sententiarum, & plerumque verborum consensionem extra ordinaria Spiritus sancti opera concordibus, non ex S. Isidori plagio, laborat Lucas Tudenſis lib. 2. contra Albigenses cap. 4. Sed ægrè persuadetur tantum miraculum, quale in LXX Interpretibus præcessisse, etiam ait. S. Ambrosium, notare quandoque in hoc negotio nisus est S. Hieronymus, ut idcirco Ruffinus lib. 2. in uectina, S. Hieronymo id impingere non prætermiserit. Negari sanè non potest, quin S. Ambrosius, Origenis latices plerumque in arcolas suas deriuat, vñque aded, ut S. Hieronymus in epist. ad Pammachium, & Marcellum, tectetur, Ambrosium Origenis sermonibus plenum esse. Philonem item in veteris Testamenti libris affectatur assiduè, ita ut etiam, eam postici ostij arcæ interpretationem, quam S. Augustinus 12. contra Faust. cap. 39. in Philone derisit, vsurpatam à S. Ambrosio videamus, lib. de Noè, & arca, cap. 8. In Hexaëmero autem ita D. Basilium expressit, ut etiam lapsum memoriæ, quem S. Basilus simularat hom. 8. reddiderit S. Ambrosius lib. 5. cap. 12. cuius initium insulse è margine in textum irrepsit, ut liquebit facta loci S. Basilij contentione, cum loco S. Ambrosij. Illa siquidem verba, & cum paululum conticuissem, iterum sermonem adorsus aio, quæ melius anteriores editiones in tertia persona efferebant, hoc scilicet modo. Et cum paulum conticuisset, iterum sermonem adorsus, ait, hæc inquam verba, non Ambrosij, sed Notarij verba sunt, qui sermonem S. Ambrosij exscribens, admonuerat ad oram scripti, ibi hæsisse S. Ambrosium, ut antea ibidem fecerat S. Basilus: id quod etiam consequens Ambrosij oratio demonstrat. Nam ait euolasse à se sermonem de alitibus, & fugisse à se disputationem de aubus.

275.

Quamuis autem hæc ita sint, non est tamen plagiariis annumerandus S. Ambrosius, qui in alijs libris, ita Philonis, aut Origenis, aut Hippolyti, vel Basilij sententias sequitur, ut ornamenta quoque sua conferrat. Estque id in eo multo magis veniabile, quodd opera illa in quibus aliorum labores vsurpasse videri potest, non sunt nisi conciones ad populum, ut benè monuit Sixtus Senensis lib. 4. Bibl. in Ambrosio,

276.

ex

ex vetustissimis codicibus; & expensa forma præfatiuncularum, quæ ad præparandum auditorem apertè diriguntur: nec non forma perorationum, quæ desinunt in doxologias, præter morem S. Ambrosij, iis in libris, qui verè libri sunt, non conciones. In his ergo concionibus, de quibus edendis fortassis non cogitabat, auditorum autem, & Notariorum diligentia sunt conseruata; homo grauissimis negotiis Ecclesiæ perpetuè distentus, & serò ad regimen Ecclesiæ vocatus, potuit indulgentiùs ac liberiùs aliorum vti præclare dictis, ad ædificationem facientibus, quàm licuisset si commentarium scripsisset.

277. Ex antiquis autem Commentariorum concinnatoribus, non est quòd quis Theophylactum, Euthymium, OEcumenium, annumeret plagiariis; quia duo priores ferè sequuntur S. Chrysostrum; tertius, hos, & illos deslorat, pauca quædam addens de suo. Est, inquam, horum Scriptorum, longè alia quàm plagiatorum ratio. Nam Theophylactus, Chrysostrum abbreviatorem ex professò agit. Qui autem Epitomen conficit, usurpat absque noxa, quod habetur in opere quod redigit in compendium. Neque tamen Theophylactus allegorias, & alia quædam ornamenta à Chrysostrum prætermissa, adhibere insuper omisit, vt propterea non sit eius commentarius merum Chrysostrum compendium. Id quod multo magis de Euthymio, qui ex aliis quoque multis profecit, dicere licet. OEcumenium verò, qui catenam, (vt vocant,) conficere profitebatur, manifestissimum est non posse plagiariis accenseri, cum eos semper laudet per quos profecit.

Vincentius Bellouacensis, an plagiarius.

278. Non dissimili ratione, plagiarij notam amoliri possumus à Vincentio Bellouacensi, cuius *speculum morale*, vix aliud est, quàm prima secundæ, & secunda secundæ S. Thomæ. Vnde cum in speculo naturali, *lib. 26. cap. 74.* citet S. Thomam ex nomine, proferens quædam ex eo quæ habentur *quest. 11. de verit. artic. 3. in corpore*; mirum non est, quòd *speculum morale* à Vincentio ex D. Thoma acceptum velimus, potius quàm è contrario S. Thomam ex Vincentio accepisse: quod secundum tradidit F. Franciscus Garcia, inde ducto argumento, quòd constet Vincentium Bellouacensem annis aliquot obiisse ante S. Thomam. Nam Vincentij obitus consignatur anno 1256. at S. Thomas obiit anno 1274. Ita mortem Vincentij consignat Claudius Robertus in *Catalogo Episcoporum*, & Bellarminus *lib. de Scriptor.* secutus Antonium Senensem in *Bibliotheca Dominicana*. Errant porrò qui hîc mendum in Bellarmino esse notat allegato Antonio Senensi pro Sixto Senensi: non enim Sixtus qui nihil de anno obitus Vincentij habet, sed Antonius allegatus est; ille ipse qui cum *Antonius à Conceptione immaculata* diceretur, mutato nomine, quasi ex affectu erga D. Catharinam Senensem, dici voluit Anton. Senensis, & scripsit Bibliothecam Dominicanam, non autem Sixtus. In ea ergo Bibliotheca, Vincentius D. Thomæ præmortuus notatur, eo quo præmissi anno, reiecta consignatione adhibita per Posseuinum; qui longè post D. Thomam, obiisse Vincentium statuit. Alia tamen nota obitus Vincentij est probabilior, & iuxta eam pungit difficultas proposita, quomodo Vincentius è D. Thoma potuerit

potuerit proficere. Verum potuit Vincentius nihilominus, eam D. Thomæ lucubrationem, ante extremam D. Thomæ ætatem delineatam, etiam si non perfectam, legisse, ut sentiunt DD. qui operibus Vincentij Duaci editis, prolegomena præfixerunt. Et tunc Vincentius liberatur plagij nota; quod non secus ac ij de quibus egimus, profiteatur se defloratorem, & abbreviatorem multorum librorum, ut videre apud eum est in *prologo speculi naturalis cap. 1. 2. 3. 4. 8. 10. 20.* & in *prologo torni secundi*, quo continetur speculum doctrinale.

Quoniam non videtur improbanda alia ratio purgandi Vincentium, crimine plagij. Nempè quòd quamvis delineasset, & scribere statuisset quatuor specula, *naturale, doctrinale, historiale, morale*, ut habetur ex *prologo tom. 1.* siue *speculi naturalis*; morte tamen præoccupatus, sola tria priora conscripserit. Quartum autem, siue *morale*, ut ex D. Antonino coniectat vir Clariss. Andreas Saussayus *lib. de mysticis Gallie scriptor. seculo 3. quest. 6.* fuerit conscriptum post eius mortem, ab aliquo, qui D. Thomam expilarit, ratus se nota plagij liberum fore, ob præmissam toties à Vincentio, cuius nomine edendum erat speculum morale, contestationem prædictæ maculæ absterfuam, quòd scilicet apem ageret, & compilatorem.

Qui potius plagij accensendi.

Non est ergo quòd ad proferenda plagiariorum exempla, hi proferantur, præsertim in tanta vbertate aliorum quos exploratum est fuisse huiusmodi, in 279, omni scriptionis genere. Hoc enim fecere Ethnici, fecere Christiani, fecere Theologi, Philosophi, Poëtæ, Historici, Oratores. Homeri furta, latè, signatis plerisque locis notauit Theodorus Canterus *lib. 2. var. cap. 3.* Platonem apud Athenæum *lib. 11.* plagij insimulatum lego; itémque apud Tretzem *Chiliade 12.* *Martialis* sæpè in quendam carminum suorum furem, (*Fidentinum* appellare solet,) stylum stringit. Seneca in *prefatione libri primi controuersiarum*, laborantes hoc morbo Oratores, bellè describit. Et de sui temporis Oratoribus, idem habet Aristides *tom. 3. orat. 1.* Idipsum fecere etiam literatorum gerræ, Grammatici. Propterea enim Priscianus adactum se faterur citius edere opus suum de re Grammatica, ut huiusmodi harpyiarum, alienis laboribus insidiantium, vngues effugeret. Eunomium, manifesti plagij ob expilatam Philonis lucubrationem, insimulat Nyssenus *orat. in eum octaua.* Ioanni Philopono æquè hæretico, vsurpationem alienorum librorum obiicit Photius *cod. 75.* agens de eius Opere contra Ioannem Scholasticum, Patriarcham Constantinopolitanum. Hierocli idem vitio vertit Eusebius, *lib. contra eum.* Macrobio Muretus ad *librum tertium Senecæ de beneficiis.* Ad extremum, Famianus Strada in *Momo*, genium horum obnoxiorum, & ingeniorum, quæ deprehendi in furto, & notari malunt, quàm mutuum reddere, (ut Plinius in *historia prefatione* rectè dixit,) perpulchrè depinxit. Ut verò prisca Sophistæ nãuis omnibus sordebant ad hanc infelicem prolem edendam accomodatis, ita eos maximè præsentat illa pictura. Videtis de eorum furtis, ac plagij Ctesolium in *Theatro veterum sophistarum lib. 5. cap. 9.*

De suppositione partiali, siue de adulteratione.

180. **H**æc suppositio, & in sacris literis, & in libris Patrum vsurpata sæpissimè est, imò. & in libris Ethnicorū. Nam Hierocl. *lib. 6. de prouid.* vt refert Photius. *cod. 214.* de adulteratis Platonis, & Aristotelis libris expostulat. Ex sensu, & vsu suo, cæterorumque Ethnicorum, Celsus apud Origenem *lib. 7. sub finem*, quòd Christiani Sibyllarum libris Ethnicos vrgerent, cauillatus est, multa à Christianis in Sibyllarum libros esse infarta, atque supposita.

De Scriptura diuina adulteratione.

Sed dimissis externis, sacrarum Scripturarum adulteratio per antiquos hæreticos, testatissima est apud antiquos Patres, non modò quoad adulterationem per truncationem, quæ Marcioni erat familiarissima, vt Tertullianus sæpè expostulat; sed etiam quoad adulterationem per suppositionem doctrinæ reprobæ. Quarum adulterationum primos autores, Armenios statuit Collius *lib. 3. de sanguine Christi, disp. 3. cap. 2.* Serius etiam earum originem, & autores primos assignat Medina *3. part. 7. 12. art. 4.* Anabaptistis id tribuens, tanquam primis autoribus. Hoc tamen hi autores minùs consideratè tradiderunt, cum toties antiqui Patres, cum antiquissimis hæreticis, hanc ob causam digladiantur. Vt enim in re protrita, frustra non sim sollicitus de multis exemplis, Marcionis præcidendas manus, quibus Scripturas pro libito truncabat, interpolabat, adulterabat, frequenter memorat Tertullianus. Sic *libro de præscript. cap. 38.* [Marcion exerte, & palàm, machæra, non stylo, vsus est; quoniam ad materiam suam, eadem Scripturarum confecit.] Addit de subtiliore nequitia in eo genere adhibita à Valentino, qui stylo vsus est, non machæra in expungendis Scripturis: & tamen omnia subdolè deprauans, plus nocuit. Idem *lib. 4. in Marcio. c. 6.* [Marcion contraria quæque sententiæ suæ erasit; conspirantia cum Creatore, quasi ab assertoribus eius intexta, competentia autem sententiæ suæ reseruauit.] Eam peruersitatem, omnibus Hæreticis, & nominatim superioris seculi, perpetuam semper fuisse, admonet ibi Pamelius *n. 54.*

281. Lutherus hoc maiorum suorum exemplum æmulatus, in his Scripturæ adulterationibus fuit infrunitissimæ audaciæ, vsque aded, vt referenti cuidam, queri Catholicos quòd locum illum Apostoli, *fides sine operibus mortua est*, abraha præpositione *sine*, & loco eius adhibita contraria, fœdissimè adulterasset, sic legendo, *fides cum operibus mortua est*, reposuerit illud, velut ex tripode, *non differunt esse catholicum, & esse asinum. Ego Martinus, Sanctus Dei Euangelista, sic legi volo.* Quid ea bestia facias? Non enim rationale animal dicam, aded petolcum, aded rationis, ac mentis impos, aded exlex. Didicerat hoc à Magistro suo, (ita enim profiteretur,) à Satana, inquam, Lutherus. Nam eum, (vt vocat.) *viri Sophistam*, in Scripturis interpolandis, truncandisque iam olim laborasse, Naz. *orat. 40.* pulchrè admonuit.

282. Librum Enoch, aliàs Canonicum, ob adulterationes huiusmodi, excidisse gradu, contendit. Philippus Abbas *lib. de silentio Clericorum, cap. 45.* [Multò ante

ante Moysen, (inquit,) sicut Iudas refert Apostolus, Enoch septimus ab Adam, prophetavit: qui prophetiam suam diligenter literis commendavit, volens ut ad posteros litterarum illa vehiculo transferretur; quæ scripta, in præsentibus, vel nusquam, vel in canone non habetur. Et si enim tanti viri non contemnenda fuit auctoritas, eius tamen scriptum tam prisca fecit suspectum antiquitas, dubitantibus rectæ fidei viris, utrum ab illo omnia essent scripta, quibus erat eius nominis titulatio superscripta. Multi quippe multa scripto, & litteris commiserunt, quibus non sua, sed aliorum nomina præmiserunt, ut vel scripta sua meliorum titulis confirmarent, vel maiorum titulos scriptos reprehensibilibus infirmarent: multi etiam cum scripta maiorum digna laudibus inveniunt, tabescentes invidia, de suo aliquid immiserunt, iniectioneque fœce turbaverunt inventam puritatem, & superseminantes zizania, obscurarunt tritici veritatem. Quia verò scriptura Enoch, ab huiusmodi libera suspicionibus ad posteros non peruenit, profectò apud eos auctoritatem canonicam non inuenit; quia etsi ille non nisi scriptor extitit veritatis, tamen posteritas suspectas habuit tam multæ litteras vetustatis. Siue igitur hac de causa, siue qualibet alia, scriptura illius in Canone non ponatur, eum tamen scripsisse nequaquam dubitatur, quia, ut dictum est, Iudas Apostolus hoc in sua epistola protestatur, qui in diuinarum catalogo Scripturarum auctoritate canonica confirmatur.] Itaque agnoscit Philippus, librum Enoch, verè à S. Enoch ex Spiritus sancti afflatu fuisse conscriptum; in quam rem latè disserit Hieronymus à Rua *contro. 5. expositiva*, apertè astipulante D. Augustino 18. *Ciuit. cap. 33*. Postea tamen interpositis adulterationibus, liber ille gradu excidit, & apocryphis est annumeratus. Videbis de illius libri mixturis, & adulterationibus, Serarium in *epistolam Iudæ ad v. 14.* & Pamelium ad *librum Tertulliani de habitu muliebri cap. 3.*

Patrum scripta, adulterationibus frequentius obnoxia.

Multo tamen facilius, & frequentius, adulterinis admistionibus, & suppositionibus viciatos fuisse Patrum libros, quàm sacras litteras, rectè notavit S. Anastasius Sinaita *cap. 22. idem pag. 339.* & rationem inde petiit, quòd sacræ literæ omnium gentium linguis sint vulgatæ: unde facilius deprehensa, & explosa est suppositio, qua aliquando hæretica malignitas tentauit eas infercire. At scripta Patrum, quòd ea tutela carerent, frequenter, ex variis modis, per infartas suppositiones sunt vitiata. Sanctus quidem Hieronymus, dum totus est, ut ostendat, non benè Origenem regi ab iis, qui obtendebant corrupta esse eius opera, & hæreticis suppositionibus esse deprauata, videtur asserere fabulas esse, quæ de adulteratis antiquorum scriptis per hæreticos circumferuntur, ut videre apud eum est *lib. 2. in Rufinum*. Tanen intelligendus fortassis est de illis dumtaxat scriptis certorum Doctorum, de quibus ibi disserit; nimirum Clementis Romani, & Alexandrini. Quanquam & hos quoque, vix negare possumus, admisto fermento, & peruersè suppositis locis morbosis scatere. Nam ipsum S. Clementem Romanum, de talibus vitiosis mixturis, quibus hæretici eius scripta corruerant, expostulasse, autor est S. Epiph. *hæresi. 30.* Agnoscit etiam eas S. Clementis librorum vitiationses per impia

283.

assumenta, ac locorum suppositiones, Photius *cod.* 112. Nec dissimilia de Clementis Alexandrini librorum fœda deformatione per suppositiones hæreticas, & blasphemias, præmiserat *cod.* 109. astipulante Ruffino in *Apologia pro Origene*, quæ habetur *tom.* 1. *Origenis*, & *tom.* 9. *Hieronymi*. Origenem tamen fuisse hoc modo adulteratum, & inde manasse errores, quibus lordet, non ausim affirmare, quia tam constanter id diffitetur S. Hieronymus Gelasio Papæ probatus, vt constantius non possit. Sequitur latè Ribera *prologo in Malachiam*. Non sapit autem Iacobus Merlinus in *Apologia pro Origene*, in probatione secundæ propositionis *art.* 1. *sub finem*, cum in S. Hieronymum, & ei suffragatum Gelasium Papam, licentissimè hac ex causa bacchatur, eâque Origenis per æmulos adulterationes, agnosci debere contendit.

284.

De aliorum multorum Patrum scriptis, per similia assumenta suppositiõesque adulteratis, suppetunt exempla innumera; vt præter Ruffinum hac in parte copiosum, nonnulli Episcopi, Origenis quoque partiarj, apud Seuerum *dialog.* 1. annotarunt. Hanc sortem scriptis suis obtigisse, queritur Dionysius Corinthius apud *Euseb.* 4. *hist.* cap. 22. Corruptam ad hunc modum à Nestorianis fuisse S. Athanasij epistolam ad Epictetum, exoptulat S. Cyrillus *priore ad Successum epistola*. Iconoclastas S. Epiphaniij scripta erroribus infastis corrupisse, multis demonstrat alter Epiphanius in *II. Concilio Nicano, actio.* 6. *tom.* 5. Varia opera Gregorij Nysseni, nimirum dialogum cum Macrina, orationem catechetica, & librum de vita perfecta, ab Origenistis per admittas corruptelas deprauata fuisse, euicit Germanus Constantinopol. apud Photium *cod.* 233. Qualem se non interpretem, sed verè interpolatorem historiæ Eusebij præbuerit Ruffinus, multis passim additis, alijs detractis, docuit præfatione ad suam eiusdem historiæ versionem Christophorus. Nec minora de Ruffino exoptulare licet, quoad Origenem, & Clementis Romani Recognitiones.

Huic malo occursuri veterum plerique, metiebantur antiquiorum scripta, annotantes numerum linearum. Quò pertinet illud Suidæ v. Γρηγόριος ὁ Ναζιανζένος. [Hic scripsit soluta oratione, multa: quippè in tres myriades linearum sua opera composuit.] & inferiùs addit, eius opera Poëtica, diffundi in tres myriades linearum. [Annotauit hoc Petrus Arcudius *lib. de Sacram.* cap. 39. accipiens in hunc sensum, locum ex epistola S. Basilij ad Gregorium Presbyterum, quem suspenderat à munere ob contubernium suspectum. Ait enim ad eum S. Basilius, myriades, (supple linearum,) quas scribebat per epistolas, nihil apud se effecturas nisi mulierculam submoueret: alludens ad modum tunc vigentem mensurandi scripta per lineas, ne esset locus interpolandi & addendi aliquid. Sinas in eundem finem, numerum quoque characterum annotasse, ex codice Vaticano tradit *ibidem* Arcudius. Non obstante tamen eo artificio, quod etiam fortassis non vsurpabatur à multis, habebant locum adulterationes, & interpolationes Scriptorum.

Similium adulterationum exempla recentiora.

285.

Recentiore memoria, cum inter duos Religiosorum Ordines ferueret contentio de residuo in terris aliquo Christi sanguine; & affirmarent Minoritæ, negarent

negarent autem Dominicani, asserentes sanguinem qui alicubi visitur, ex eo sanguine esse, qui ex imaginibus transfixis, miraculo interdum profluxit, ut videre est apud Baronium ad 9. Nouembrii in Rom. Martyr. & anno Christi 446. & 560. & 765. inuenta est manus interpolatrix, quæ libro Athanasij de passione imaginis Saluatoris cap. 7. adiunxit assumentum, quo affirmabatur, nullum superesse in terris verum Christi sanguinem, sed omnem sanguinem, qui alicubi tanquam sanguis Christi seruatur, esse ex eo, qui è talibus imaginibus hauitus, & acruatus est. Sed frustra iacitur rete ante oculos pennatorum; duo enim sagacissimi Scriptores, Bellarminus lib. de scriptor. in Athanasio, & Baronius anno illo 765. rectè monuerunt, eam plagulam esse assumentum alicuius, ex prætena suffragatione Magni Athanasij, (qui tamen libri illius verus parens non est, ut Baronius ad Rom. Martyrol. 9. Nou. rectè censuit, nequicquam reclamante F. Francisco Combes in Notis ad Orationem de Imagine in puteum deiecta,) causam suam munire quærentis. Apertè autem imposturam illam reuincit, quòd Græcus illius libri contextus, qui in Concilio I. I. Nicæno legitur, & Latina antiqua eiusdem libri versio, facta per Anastasium Bibliothecarium, destituuntur eo assumento.

De locupletatis quoque S. Catharinæ Senensis epistolis per additamenta supposita, quæ redolent reuelationem Sanctæ illi Virgini factam, de conceptione Deiparæ maculata, ex postulationem lego apud Catharinum lib. contra Caietanum. §. secundam probabilitatis, pag. 355. Videlis Martinum Delrium lib. 4. Magic. cap. 1. quæst. 3. sectione 4. hoc vlcus prementem, non absque plurimæ saniei expressione. Nec abluunt quæ anno 1509. sub Iulij I. Pontificatu, Bernæ apud Helucios de suppositis confictis reuelationibus, ad probandam conceptionem Deiparæ peccato originis sordentem, prodit F. Nicolaus Basilius, qui ad Naucleri Chronicon adiunxit supplementum. In eadem causa, falsarum suppositionibus indebitis opus Holcoti, ex postularunt alij. Videlis Catharinum p. 1. operis pro immacul. concept. §. rationes aliquot, pag. 65. Talem aliquam, vel oppositam adulterationem passum S. Thomam in eadem causa, necessarium est concedere. Nam cum extent apud eum in variis editionibus, loca quædam, in quibus manifestè astruit Deiparæ conceptionem nitentem, ac puram, quæ loca signant Pineda in c. 7. Eccles. digress. ad vers. 29. & Salazarus de Concept. c. 42. seculo 13. (cum de S. Thoma.) vel fatendum est loca quibus pia sententia asseritur, fuisse à nonnullis intusa, & supposita; vel certè opposita, sed non minore corruptela fuisse erasa.

In Patrum adulteratione flagrans studium sectariorum.

Piget de Catholicis talia audire, quæ hæreticum potiùs, vel schismaticum genium sapiunt. Huiusmodi certè assumentorum in Patrum scripta ingestionem, propriam quarto modo fuisse hæreticorum, iam monstrauimus variis exemplis; addendumque est quod Anastasius Sinaita cap. 10. édmyè pag. 199. scribit de Præfecto Augustali hæretico, qui expensis suis quatuordecim librariorum alebat, ad fermentanda blasphemias, vel erroribus scripta Patrum. Arnaldum hæreticum è Gallorum confiniis, (non illum Petri Abailardi armigerum dictum de Brixia, falsò censendum Sebastianum, vulgò de Bresse; disertè enim S. Bernardo

S. Bernardo statuitur Italus, in adulterandis, & per reprobas suppositiones deprauandis scriptis Patrum, fuisse assiduum, & indefessum, scribit Lucas Tudenſis *lib. 3. contra Albigenses cap. 17.* Græcis ex quo schismate sunt contaminati, fuisse id familiarissimum, docet Nicolaus I. *epistola 8.* quæ est ad Michaëlem Imper. & multis exemplis idem attruunt Ioannes Turrecrem. agens cum Marco Ephesino *sess. 20. Concilij Florent. ac Bellarm. lib. 4. de Pontif. cap. 11.* Quàm miserè, infartis additionibus deprauatus ab hæreticis sit Matthæus Paris, (sic vocandus est à familia, non *Parisiensis*, quasi à patria, qui reuera erat Anglicanus,) docet Eudemon Ioan. *lib. contra Casaub. cap. 6. pag. 132.* De Martino Polono idem notauit Suffridus Petri, & Binius ante vitam Benedicti tertij, in excursionione de fabula Ioannæ Papissæ.

§. VI.

De suppositione sententiarum.

288. **H**Æc est illa suppositio, qua aliqui non quidem contaminant antiquorum libros, (quales sunt illæ, de quibus hætenus,) sed tamen suam infidelitatem produnt, citantes aliquam præclaram sententiam, tanquam alicuius grauis auctoris, à quo tamen non manauit. Faciunt id plerumque Concionatores, qui eruditi audire gestiunt, & cum SS. Patres non legerint, aliquod insigne dictum, tanquam ab eis prolatum, intexunt sermoni. Noui quibus id erat non infrequens. Inter eos vnus quidam, quem postea infulæ clarum fecerunt, cum insignem planè, & quo illustrior optari non posset, D. Augustini locum in rem suam produxisset; rogatus à viro docto, qui stropham agnoscebat, eoque in volumine D. Augustini extaret ea sententia; ludicro responso hominem elusit, dicens, tam pulchram, tamque concinnam fuisse eam cogitationem, vt digna fuerit, quæ nomine S. Augustini proderetur; eo quòd si apud eum non haberetur, at haberi digna esset.

289. Inter Scriptores, & Scholasticos, sunt quibus hæc suppositiones non displiceant. Quoties enim de confictis Patrum locis, hæreticos carpinus? Agens cum Berengario Lantfrancus, eum redarguit, quod ex D. Augustini opere de doctrina Christiana, confinxisset testimonium. [In qua re, (inquit Lantfrancus,) vehementer miror, siue errorem, siue stultitiam tuam. Errorem quidem, si prolata testimonia in sacris codicibus, aut aliter esse, aut penitus non esse ignoras. Stultitiam verò, si ita ceteros vecordes æstimas, vt dictis tuis contra antiquam Ecclesiæ fidem prorinus credant, eaque velut sacrosancta, indiscussa prætereant.] Quoties qui de aliqua quæstione litigant, de suppositis testimoniis pro alterutra parte litem aduersariis intentant? In negotio Conceptionis Deiparæ, est id crebrum satis, ac protritum. Nec dissimulandum videtur, vnum speciale exemplum quod occurrit. Feuardenſius *ad lib. 3. S. Irenæi cap. 23.* intentus in astruendum nitorem conceptionis prædictæ, allegauit locum pro ea, ipsis Solis radiis scriptum, ex *lib. 6. S. Cyrilli in Ioannem cap. 15.* At non esse eum librum S. Cyrilli, sed Clichtouei, qui lacunam quatuor intermedium librorum in eo Cyrilli opere supplere voluit, in confesso est. Neque id ignorasse

ignorasse Feuardentium, comperta eius eruditio dubitare non finit. Sed (vt dixi,) seruiens causæ quam tractabat, locum ex lucubratione nuperi scriptoris, operi S. Cyrilli intexta, meditatò supposuit S. Cyrillo, & tanquam tanti Patris dictum, protulit. Monuit de hoc loco per Feuardentium minùs aptè citato, & ad Clichtoneum, non ad S. Cyrillum referendo, Suarez tom. 2. 3. part. d. 3. f. 5. qui eam à Feuardentio gratiam retulit in posteriore editione commentariorum in Irenæum, vt quotquot congerere potuit menda, in numeros typographicos illapsa in Suaris operibus, ad eum similis lapsus insimulandum intorserit. Sed est profectò summa disparitas. Nam autorum allegationes quo ad numerum arithmeticum, quo à typographo exhibentur, nullus autor præstare queat indemnes à multis mendis, in tanta operarum oscitantia, & emaculatorum indiligentia. At plagulæ Clichtouei prolatio nomine S. Cyrilli, ad conciliandam maiorem fidem placito pro quo pugnes, non est erratum, vel mendum typographicum, quod in oscitantes operas, vel in dormitantem emaculatorem possit referri.

¶ Non habeo pro suppositione sententiæ, ideòque huc non retuli, adulterationem, quam malignè æquè ac vafre in S. Athanasium, nequam corruptor immisit, erasa primùm vera S. Athanasij sententia, tum eadem restituta, sed alia manu, vt videretur interuenisse falsatio, nec ea sententia haberetur S. Athanasij genuina. Hoc est, Diabolum dolis, & nequitia superare, vt alia occasione dixit S. Isidorus Pelus. lib. 1. epistol. 413. 290.

§. VII.

Iudicium de confixione recensitarum suppositionum.

Quæ de variis factuum mentalium suppositionibus præmissimus, eò vniuersa spectarunt, vt constaret, qui libri suppositi, confixionem mererentur, qui seus. Nunc ergo ob quas suppositiones stringi iustè possit censura, sigillatim videndum est, recurrendo per suppositiones prædictas.

Quatenus liber alteri ab Autore suppositus, damnari possit.

Prima suppositio, qua Autor opus suum tradit alteri, aut supponit, plerumque vitio vacat; vt docent exempla SS. Patrum, quos eo modo se gessisse, supra vidimus. Et potest id plerumque ad maiorem operis dignitatem & vberio- rem ex eo fractum conferre, cum vulgus plerumque ex autoris potiùs fama, aut conditione, quàm ex doctrina operi conferta, & modo tractandi, lucubrationes meriatur. Simili ex causa, nec illaudabiliter, Stephanus III. vt Pipinum Francorum Regem exoraret ad quanto citiùs opitulandum Romanis contra Longobardos, exaravit ad Pipinum literas nomine S. Petri, quæ leguntur apud Baronium anno 755. num. 17. Itaque dummodò scopus, & materia, cæteraque circumstantiæ vitio vacent, potest hæc suppositio esse innoxia. 291.

Posse verò etiam, per huiusmodi suppositionem admitti ingens flagitium, quod opus reddat suffixione dignum, monstrant exempla eorum, qui sua fragmenta 292.

figmenta supposuerunt SS. Patribus. Nec est sanè id crimen minus, quàm falsa monetæ, ob reprobam materiam, cui imago Principis, & publicæ autoritatis tessera inculpitur. Similiter enim in hoc negotio, vilis ingenij lensa venditantur tanquam iustæ conflaturæ opus, liceat etiam id scelus conferre cū eo, quo magnati cuiuspiam, aut etiam Regi, alienus Pater suam supponit sobolem, sæpè ex infima proletriorum facie peccitam. Eodémque recidit, quod aliqui similitudine vultus & notarum confisi, se ementiti sunt esse quod non erant, vt ex Balduini Hannonij historia, & aliis quas Fulgosius *lib. 9. cap. 16.* addensat, perspicuum est. Hi etenim cogitabant in opimam hæreditatem, aut etiam principatum, se suosque intrudere, assumpto alieno nomine. At longè pretiosior possessio est liber bonus, quàm quæuis terrena hæreditas. Et proles est longè homini coniunctior, quæ factus est animi, quàm quæ de muliere suscipitur. Igitur librum indignum alicui supponere, (& indigni habendi sunt, quorquot reprobam doctrinam continent,) scelus est sceleratis illis suppositionibus suppar: & gloria, si quam inde capit autor latens, cū opus suum magni viri nomine vanitate videt, vana est, ac stuporata.

De suppositione ab alio per hallucinationem, quid statuendum quoad confixionem.

293.

Secunda suppositio, quæ erat per hallucinationem, præcisè loquendo, non infert libri suppositi suffixionem; quia si liber, cæteroque est bonus, vel non malus, nequaquam dignus est nota, ex eo quòd sciolus quispiam oscitanter eum supposuerit tertio. Interest tamen scribæ docti, non modò habere in thesauro suo noua & vetera, eaque proferre in tempore; sed etiam ita proferre, vt noua à veteribus aptè secernat, & è contrario quid cuiuslibet sit proprium, maturè, & cum iudicio statuere; maturè, inquam. Non enim ferendum est audaculorum quorundam supercilium, qui vt prima aliqua de vero operis cuiuspiam autore cogitatione præuerti fuerint, mox illud possessori abrogatum, transferunt ad aliam. Verticem temeritatis in hac parte, occupauit Erasmus, qui, vt in SS. plerosque Patres laborem impendit, ita præcipiti iudicio, ex nescio qua styli salua qua volebat præ omnibus imbutus videri, varia indubitata opera, quibusdam Patribus per anteriorem hallucinationem fuisse supposita, commentus est; magna, & lectorum fraude, & Ecclesiæ dispendio non leui. In Augustino quàm fædè, & oscitanter sæpè impegit, monstrat planè euidenter Hieronymus Torrensis in præfatione ad confessionem Augustinianam, referens varias S. Patris lucubrations, quas vel ipse in Retractionibus suas agnoscit, vel Possidius eiusdem æqualis & collega familiarissimus, aut Beda in Augustino versatissimus, ei tribuunt; ridiculè ab Erasmo ex albo operum D. Augustini fuisse expunctas, eo prætextu quòd phrasia Augustinum non redoleret, vel quòd tractatio, maiestatem, & grauitatem Augustini, palato Erasmi non saperet. Hæc quis non videat audaciæ esse non ferendæ? Quare quisquis dedocete aggressus fuerit errorem, vel hallucinationem, qua existimat opus aliquod, alteri quàm vero parenti esse suppositum, maturè, imò maturè, ac plumbeo gressu incedat; nec gustum duntaxat suum consultet, vel omnimodam semper styli cum cæteris eiusdem

authoris

Autoris lucubrationibus, conformitatem deposcat. Constat enim, eam rubricam esse admodum fallacem, & eundem Autorem non semper eodem stylo vbiuis, ac ne in eodem quidem opere vti.

Quid de eadem suppositione facta malignè.

Suppositio tertia, qua per dolum & nequitiam, opus vnius Autoris supponitur, & affingitur alteri, vt vel error securius hauriarur, vel aliqua alia fraus adornetur, suam damnationem secum infert. Eoque nomine Patres improbant libros, quos vocarunt *Apocryphos*, quod scitent eos esse suppositos grauibus viris, quorum nomina falsò præferebant, vt error tali munitus patrociniò, facilius influeret in pectora fidelium. S. Hieron. in cap. 64. *Esaie*, ait, Diabolum in his apocryphorum insidiis sedere, vt interficiat innocentes, insidiarique, vt leonem in spelunca sua. Idem *epistola ad Letam*, de filia educatione, (est ordine 7.) ita mandat. [Caueat omnia apocrypha, & si quando ea non ad dogmatum veritatem, sed ad signorum reuerentiam legere voluerit, sciat non eorum esse, quorum titulis prænotantur, multaque his admista vitiosa: & grandis esse prudentiæ, aurum in luto quærere.] Theophilus Alex. *epist. 2. Pasch. ferè in fine*, sic scribit de iisdem libris. [Scripturarum quæ vocantur *apocrypha*, id est, *abscondita*, discipulas prætermitte. Non enim in abscondito locutus sum, ait Dominus.]

294.

S. Ambrosius in *explanatione præmij in Lucam, initio*, egregiè idem tradit. [Sicut multi, (inquit,) in illo populo, diuino infusi Spiritu prophetarunt; alij autem prophetare se pollicebantur, & professionem destituebant mendacio; (erant enim pseudoprophetae potiùs, quàm Prophetæ: sicut Ananias filius Azor.) erat autem populi gratia, discernere spiritus, vt cognosceret quos referre deberet in numerum Prophetarum, quosve quasi bonus nummularius improbate, in quibus materia magis corrupta sorderet, quàm veri splendor luminis resularet. Sic & nunc in nouo Testamento, multi Euangelia scribere conati sunt, quæ boni nummularij non probarunt: vnum autem tantummodò, in quatuor libros digestum ex omnibus arbitrati sunt eligendum. Et aliud quidem fertur Euangelium, quod duodecim Apostoli scripsisse dicuntur. Ausus est etiam Basilides, Euangelium scribere, quod dicitur *secundum Basilidem*. Fertur etiam aliud Euangelium, quod scribitur *secundum Thomam*. Noui aliud scriptum *secundum Matthiam*; legimus aliqua, ne legantur; legimus, ne ignoremus; legimus non vt teneamus, sed vt repudiemus, & vt sciamus, qualia sint in quibus magnificè isti exaltant cor suum.]

295.

A scribo etiam S. Augustinum 15. *Ciuit. cap. 23.* verbis illis. [Omittamus earum scripturarum fabulas, quæ *apocrypha* nuncupantur, eò quod earum occulta origo non claruit Patribus, à quibus vsque ad nos autoritas veracium Scripturarum; certissima, & notissima successione peruénit. In his autem apocryphis, etsi inuenitur aliqua veritas, tamen propter multa falsa, nulla est canonica autoritas. Scripsisse quidem nonnulla diuina, Enoch illum septimum ab Adam, negare non possumus, cum hoc in epistola canonica Iudas Apostolus dicat. Sed non frustra non sunt in eo canone Scripturarum, qui seruabatur in templo Hebræi populi, succedentium diligentia Sacerdotum.]

296.

Z

Cur

Cur autem hoc, nisi quia ob antiquitatem suspectæ fidei iudicata sunt? nec utrū hæc essent, quæ ille scripsisset, poterat inueniri, non talibus proferentibus, qui ea per seriem successionis reperirentur ritè seruasse. Vnde illa quæ sub eius nomine proferuntur, & continent istas de Gigantibus fabulas, quòd non habuerint homines Patres, rectè à prudentibus iudicantur non ipsius credenda: sicut multa sub nominibus, & aliorum Prophetarum, & recentiora sub nominibus Apostolorum, ab hæreticis proferuntur, quæ omnia sub nomine *apocryphorum*, ab auctoritate canonica diligenti examinatione, remota sunt.]

297. Claudio cum S. Leone *epistola 93. cap. 15.* [Quomodo decipere simplices possent, nisi venenata pocula quodam melle prælinirent, ne vsquequaque sentirentur insuauia, quæ essent futura mortifera? Curandum ergo est, & Sacerdotali diligentia maximè prouidendum, vt falsari codices, & à sincera veritate discordes, in nullo vsu lectionis habeantur: apocryphæ autem scripturæ, quæ sub nominibus Apostolorum, multarum habent seminarium falsitarum, non solùm interdicendæ, sed etiam penitus auferendæ sunt, atque ignibus concremandæ. Quamuis enim sint in illis quædam, quæ videantur habere speciem pieratis, nunquam tamen vacuæ sunt venenis, & per fabularum illecebras hoc latenter operantur, vt mirabiliom narratione seductos, laqueis cuiuscumque erroris inuoluant. Vnde si quis Episcoporum, vel apocrypha haberi per domos non prohibuerit, vel sub canonicorum nomine eos codices in Ecclesia permiserit legi, qui Priscilliani adulterina sunt emendatione corrupti, hæreticum se nouerit iudicandum: quoniam qui alium ab errore non reuocat, seipsum errare demonstrat.]

298. Anathema quod *can. 63. Trullano*, stringitur in eos, qui sanctorum Martyrum historias apocryphas ab hæreticis confictas lætitant, apertè monstrat quantum damnum ex istiusmodi gerrarum volutatione existere agnouerit ea Synodus, Qui ni sexta; esto non sit eius autoritas summa & ineluctabilis. Quod autem inter ea apocrypha, de quibus agimus, numeretur scripturæ quædam prisca, ex quibus scriptores Canonici interdum vsurparunt testimonia, non est argumento, abstinendum esse suffixione talium librorum. Respondet enim benè Origenes, *in calce prologi ad homilias in Cantica.* [Quòd essent de scripturis his quæ appellantur *apocrypha*, pro eo quòd multa in eis corrupta, & contra fidem veram inueniuntur à maioribus tradita, non placuit eis dari locum, nec admitti ad auctoritatem, supra nos est pronunciare de talibus. Illud tamen palàm est, multa vel ab Apostolis, vel ab Euangelistis exempla esse prolata, & nouo Testamento inserta, quæ in his Scripturis quas Canonicas habemus, nunquam legimus, in apocryphis tamen inueniuntur & euidenter ex ipsis ostenduntur assumpta. Sed ne sic quidem locus apocryphis dandus est. Non enim transeundi sunt termini, quos statuerunt patres nostri; potuit enim fieri, vt Apostoli, vel Euangelistæ sancto Spiritu repleti, sciverint quid assumendum ex illis esset scripturis, quidve refutandum. Nobis autem non est absque periculo aliquid tale præsumere, quibus non est tanta spiritus abundantia.]

Neque tamen affirmat Origenes, aut ego affirmare intendo, omnes libros quorum fragmenta aliqua, aut plagula extant apud Canonicos scriptores, esse apocryphos.

apocryphos. Nam extra dubium videtur, aliquos verè Canonicos libros, quorum mentio est in libris Canonicis, qui nunc sunt ad manum, vix pauculis locis, quæ obiter allegantur, residuis, intercidisse, & inter eos numerandum esse librum Enoch, de quo S. Iudas, multis astruit Hieron. à *Rua controu. v. expositura*. Itaque tantum intendit Origenes, aliquos ex libris, qui in scripturis Canonicis allegantur, esse apocryphos, & confingendos, nec esse verè eorum, quorum præferunt nomina.

Suppositio per plagium, probrosa, & confixioni meritò patens.

Quarta suppositio quæ plagiariorum erat, indignissima, & iniustitiæ plenissima est, omniumque auerfatione prosequenda, tamen reuera latissimè patet, & in omni scriptionis genere locum habuit, & habet. Oprabat suo æuo, (medio anteriore seculo,) Ludouicus Viues *lib. 5. de tradendis disciplinis, sub finem*, aliquid de hoc crimine statutum esse lege Fannia: quod seruire admodum sit magnarumque simultatum origo, subtrahere aliena. [Cui enim, (inquit,) non sit graue, seruos sibi suos abduci, nec dum filios?] At hos mentales fœtus filiorum loco esse autoribus, suprà notabam ex Synesio, & Ambrosio. Sed vel silentibus legibus omnibus, indignissimi criminis labes, est per se manifesta, & ab ipsis quoque Ethnicis, valdè exagitata. Plinius quidem in *præfatione natur. histor.* [Autorum, (inquit,) nomina prætexui; est enim benignum, (vt arbitror,) & plenum ingenui pudoris, fateri per quos profeceris; non vt plerique ex iis, quos attigi, fecerunt. Scito enim conferentem me autores, deprehendisse à iuratissimis, & proximis, veteres transcriptos ad verbum, neque nominatos, non illa Virgiliana virtute, vt certarent, non Ciceroniana simplicitate, qui in libris de Republica, Platonis se comitem profiteretur. In consolatione filix, Crantorem, (inquit,) sequor. Item Panætium *de officiis*, quæ volumina eius ediscenda; non modò in manibus habenda quotidie, nosti; obnoxij profectò animi, & infelicis ingenij est, deprehendi in furto malle, quàm mutuum reddere, cum præsertim fors fiat ex vsura.]

299.

Vitruuius non dissimiliter in *libri 7. proæmio* post collaudatam scriptorum diligentiam, vindicandis ab interitu iis, quæ præclare gesta, aut cogitata, vel adinuenta essent, subdit. [Itaque quemadmodum his gratiæ sunt agendæ; sic contrà, qui eorum scripta furantes pro suis prædicant, sunt vituperandi: quique non propriis cogitationibus nituntur scriptorum, sed inuidis moribus aliena violantes gloriantur; non modò sunt reprehendendi, sed etiam, quia impio more vixerunt, pœna condemnandi.] Subiicit narrationem iudicij, quo Ptolemæus Rex, deprehensos Aristophanis cuiusdam diligentia plagiarios, iussit agi furti reos, & damnatos cum ignominia dimisit.

Omne genus probri in huiusmodi factum concurrere, facile est demonstratu; est enim in plagio, aperta violatio iustitiæ, & tetrior quàm si diuitiæ sublegerentur: est conculcatio humilitatis, ac temperantiæ, quandoquidem honor per dedecus, & cum alieno damno captatur. Est ignauia, & pusillitas animi, cum fortitudinis deiectione. Nemo enim excelsi, ac nobilis animi, eq̃ vsque se deiiciat. Sed prudentia maxime hinc vulneratur. Nam quis non vider,

300.

Z 2

insignem

insignem stuporem eius, qui alienum sibi partum supponens, seriùs ocyùs eo spoliabitur, non sine auctiore dedecore? Quid iuuit meretriculam illam, quæ coram Salomone pro alieno fœtu tanquam pro suo ausa est contendere, & per Regis solertiam causa cecidit? Idem plagariis tandem accidit, non absque eorum auctiore infamia. Filia Pharaonis iuxta Philonem *lib. 1. de vita Mosi*, muliebri arte, finxit se grauidam, vt Moses natiuus putaretur, non ascititius. Is tamen commentitiam matrem, grandis factus abiecit: nec aliter contingit, librum bonum, tanquam fictum, prodere autorem malum. Perdicem omnes stupiditatis notant, quòd fraudis suæ pretio multerur, in cassum proprios fundens labores, supposito sibi partu alieno, iuxta illud Hierem. 17. *clamauit perdix, & congregauit, quæ non peperit: fecit diuitias, & non in iudicio*, id est, ait S. Ambros. 6. *Hexaem. cap. 3.* [Oua congregauit, & clamauit quasi ouans, suæ fraudis effectu. Sed ludit operam, quia impenso labore alij educat, quos ipsa diuturno foru sedulitatis animauerit.] Subdit *ibidem* S. Ambrosius, & rursus *epist. 48.* quæ est ad Irenæum, & optimè Euch. *hom. 11. de Pasch.* ea ex causa, Satanæ scelus quo sibi filios Dei supposuit sine iudicio, exprimi in Scriptura per eum perdicis stuporem. At idem omninò est plagarij factum: quod proinde non imprudentiæ qualiscumque, sed immanis stuporis, meritò arguitur; nam postmodum relecto plagio, ab omnibus exploditur. Scitè S. Chryost. *lib. 5. de Sacerdot. serè initio*; [si quem fortè ex Concionatoribus contigerit partem aliquam eorum, quæ ab aliis elaborata fuerint, suis ipsius concionibus intertexere, certè pluribus opprobriis obnoxium se reddit, quàm qui alienas opes suffurantur: quum alioqui etiam sæpè fiat, vt Concionator ne aliunde quidem mutuatus quicquam, sed ea de re tantùm suspectus, instar furis alicuius, in ipso furto deprehensi, habeatur.] Dixi præterea aduersus hoc propudium, nonnulla in tractatione *de Virtut. lib. 3. num. 203.*

Plagium passo, lenimen, & monita:

301. Is tamen cui plagium est illatum, præsertim palliatum, admonendus est, ne suspicionibus facile agatur. Sunt enim aliqui qui se ac ingenium suum tanti æstimant, vt quidquid ab ipsis traditum fuerit, si alibi legatur apud aliquem qui posterius scripserit, sibi surreptum exostulent. Illiberale verò est, & planè putens, (ne quid addam,) existimare nihil in alieno solo, ac fundo posse crescere, nisi è nostris areolis transplantatum: & cum primum aliquid apud alium occurrerit, quod prior ipse notaueris, criminari furti, ac plagij eum, apud quem id notaueris. Est & aliis ingenium, quo easdem excogitare rationes possint. Nec aliis deest studium in peruolutandis antiquis Patribus, & Doctoribus: ac proinde quæ eorum loca ipse tibi annotaras, poruit & alius, non ex tuo opere, sed ex ipso fonte hauriens annotare. Et hinc affundi frigida potest, restinguendo, vel temperando æstui nonnullorum recentiorum, qui magnos viros, (vt suprà annotabam, plagij insimularunt, eo quòd apud eos legantur aliqua, siue rationes, siue allegationes, quibus ipsi paulo anteriùs vsi fuerant. Quod nimium premere, putidius profectò est, & magno animo indignum. An non verò alij quoque, (vt præmissi,) auctores annotare, aut proprio Marte
- ralia.

alia excogitare potuerunt, vt benè pro Alciato dixit Ferrandus Addüensis *lib. 1. explicationum iuris, initio*; cùm retulisset Cælium Rhodiginum *lib. 15. lect. antiq. cap. 20.* vehementer queri de Alciato, tanquam ipsum Cælium illaudatum expilasset. Tollantur ergo suspiciones cassæ, & fundatæ in eis expostulationes, quas Terentij, Tullij, atque Maronis exemplo, calumniosas plerumque esse, monstrat S. Hieronymus *in prologo qq. siue traditionum Hebraicarum.*

Cùm verò plagium est manifestum, ac extra controuersiam, non desunt verba, & voces quibus se solari possit, qui expilatus est. Vulgatissimi sunt versus summi Poëtæ, cùm eius quædam carmina, Bathyllus sibi vsurpasset, & honores inde tulisset; sic enim se solatus est.

Sic vos non vobis, nidificatis anes,

Sic vos non vobis, vellera fertis oues.

Sic vos non vobis, mellificatis apes,

Sic vos non vobis, fertis aratra boues.

Multa similia excogitari possunt, quibus doceamur, laborem vnus, plerumque alteri cedere: vnde fiet vt minus grauatè ferat dispendium, qui violatus plagio fuerit, cùm perspexerit eadem se sorte fuisse, qua sunt alij tam multi. Addendum verò est, Christianum lenimen ex eo ductum, quod autor laborando ea mente, qua par fait, meruerit apud Deum; quæ illi merces scelere plagiarij non potuit intercipi. Et quod non debet leue videri, ita ei saluum est operis præmium apud Deum, vt non pericliteretur de dispendio à vanitate, per plausum eorum, ad quos liber peruenit, & cum laude exceptus est.

Operum adulteratio, digna configi.

Suppositio quinta, illa erat qua per adulterationem operum, supponuntur autoribus ea, de quibus non cogitarunt: quæ est infidelitas, & iniuria in verum autorem, dignissima, in quam censoria seueritas exeratur. Nam si falsarius moneta comburendus est, multò magis falsarius librorum, præsertim sacrorum, vt argumentantur Henricus Kalteisen *in Concilio Basileensi*, in replica contra Vlicum Hussitam §. *secundò sic arguit.* Damnanda ergo est talis suppositio, vt factum à S. Gelasio videmus, circa multos libros proborum cæteroqui, & doctorum Scriptorum; quos ob infarta additamenta reprobà, dignum visum est improbari. Nec ea suffixio cedit reuera in autoris dedecus, cùm non massa ab eo confecta, (vt sic dicam,) sed fermentatio postea addita displiceat, pateatque suffixioni. Vel si additamenta postea infarta, non sunt digna, quæ seorsim suffigantur, & nomine suorum autorum edita, essent innoxia, tunc locum suffixionis tenere debet admonitio, quæ interpolationem factam doceat, monstratque opus non esse syncerum, quale ab auctore prodiit.

Suppositio sententiarum, iure castiganda.

Postrema suppositio quæ erat sententiarum, non probro tantum, sed & castigatione digna est. Nam & mendacio sordet, quod semper, & vbique damnatur, & hominem redolet gloriæ escam aded captantem, vt ad eam vel per fraudem & commentum non refugiat irreperere. Non est hæc suppositio ab-

milis ei fraudi sacrilegæ, quæ in quibusdam antonomasticè impiis notata est à Glabro *lib. 4. histor. cap. 2.* ac etiam antèrius à S. Isidoro *lib. 2. de offic. Eccles. cap. 15.* qui ex S. Augustino *lib. de opere Monach. cap. 28.* profecit. Habetur ex his DD. fuisse qui ossa vulgaria, aliave profana, vendiderent pro sacris reliquiis, quæstum æstimantes pietatem. Quia ergo, ut huius operis principio ex Themistio obseruabam, scripta Sanctorum, sunt veluti reliquiæ intellectus, ac animæ eorum; quisquis alias cogitationes, siue suas, siue alterius extra sortem Patrum constituti, sententias, aut plagulas, profert quasi sententias SS. Patrum, rem facit quæ non multum abest ab eo, quod dixi, sacrilegio: nisi quod ab illis reliquiæ corporum proponuntur, quæ reuera non sunt corporum sanctorum reliquiæ: ab istis verò obtruduntur tanquam reliquiæ animarum sanctorum, quæ ad eas reuera non pertinent. Possumus etiam alio exemplo eam indignitatem patefacere. Sunt scripta Patrum, & Sanctorum veluti instructissima optimis cibus conuulua, in quibus siligineus panis, ut de S. Augustini scriptis aiebat S. Gregorius, & optimi quique cibi, ad animarum refectiõnem apponuntur. Qui ergo ementitur alicuius Patris sententiam, & pro esca probata maximèque eduli, substituit sensa sua, perinde facit ac perfidi Græci, qui Latinos ad bellum Saracenis inferendum proficiscentes, corrupta farina, & calcis admistione malignè vitiata, eos pascebant, ut videre est apud Baronium *anno 1101. & anno 1147.* nec non apud Gretserum *in Apologia pro expeditionibus cruciatis,* cum depellit obiectionem ex malo expeditionum exitu. Aio idem proportione facere, qui pro lecto animarum pane, fufuraceum, vel potiùs pistum è lolio, quod Plinius *lib. 8. cap. 17.* frugum morbis annumerat, exhiberet famelico.

S E R I E S I I.

Libri in se mali, sed non nociui.

305.

ERit cui videatur, non esse cur libri in hanc seriem referendi configi, ac proseribi debeant, cum omnium consensione prudentum, tota confixionis necessitas ducatur ex eo, quod auertendum sit damnum, quod improvidis, vel infirmis lectoribus, à lectione libri oriri potest. Vnde si nullum à libro nocumentum timeri cuiquam potest, frustra stringenda videri potest censura. Nihilominus meritò in particulari excutienda est, num libri in se mali, nec tamen nociui, configendi sint, attendendo aliud nocumentum, quàm iacturam temporis, ob quam vnã, non est facienda libri confixio. Hoc video de quadruplici potissimum librorum genere quari posse. Nempe primò, de libris Gentilium, præsertim quibus Deorum ortus, ac gesta & religio Ethnica continentur. Secundò de libris Turcismi, Ethnicismo continentis, nominatimque de Alcorano. Tertio de libris Rabbiorum Christo posteriorum, præsertimque de Talmudicis, & de Cabalisticis. Quarto de libris priscorum hæreticorum, quorum hæreses prorsus exoleuerint. Attingamus singulos, nec quid re ipsa seruandum, siue qui re ipsa libri confixi haberi, vel non haberi debeant, spectemus; (quod aliorum est statuere;) sed quid ferat natura rei, seu quid attendere possint quorum iuris est confixio, (si eis videatur attendendum.) Nos enim suggerimus, quod occurrit. Ipsorum est, quid facto opus, videre.

E R O T E M A